

2014

Kayseri Çerezlik Kabak Raporu

Hazırlayanlar

Selçuk SUNULU

Ziraat Yüksek Mühendisi

Metin YAĞCIOĞLU

Ziraat Yüksek Mühendisi

TEŞEKKÜR

Bu raporun hazırlanmasında bize her türlü imkanı sağlayan, bilgi ve tecrübeleriyle daima destek olan başta il müdürümüz Sayın Özkan KAYACAN'a ve Şube Müdürümüz Sayın Mümtaz HACİPAŞAOĞLU'na saygı ve teşekkürlerimizi sunarız.

Anket çalışmalarında bize destek olan Zir. Müh. Serkan YILMAZ, Zir. Tek. Bayram BÜYÜKBAŞ, Zir. Tek. Selahattin ORUÇ, Zir. Tek. İbrahim KARABACAK, Zir. Müh. Memduh EKİCİ, Zir. Müh. Şükrü ÜLKÜCÜ, Zir. Müh. Faruk ÇEÇEM, Zir. Tek. Cuma DOĞAN, Zir. Tek. Metin GÜRBÜZ, Zir. Müh. Fatih DEMİRBAŞ'a teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	II
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	IV
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	VIII
KISALTMA ve SİMGELER	X
1.GİRİŞ	1
I.KISIM	3
2. MATERYAL VE YÖNTEM	3
2.1.Materyal.....	3
2.2.Yöntem	3
3. BULGULAR	4
Bireysel Özellikler	4
Örgütlenme Durumları	8
İşletme Bilgileri	9
Pazarlama Yapıları.....	15
Üretim Tekniği	22
Üreticilerin Sorunları	41
Üreticilerin İnsan Sağlığı ve Çevre Hassasiyetleri	47
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	48
Sonuç	48
Öneriler	56
II.KISIM	58
1. MATERYAL VE YÖNTEM	58
1.1.Materyal.....	58
1.2.Yöntem	58
1.2.1. Örneklem Yöntemi.....	58
1.2.2. Verilerin Değerlendirilmesi.....	58
2. BULGULAR	58
3. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	70
Sonuç	70
Öneriler	74
KAYNAKLAR.....	76
EKLER.....	77

ŞEKİLLER LİSTESİ

I.KISIM

Şekil 1. Çerezlik kabak üreticilerinin eğitim durumları dağılımı(%)	5
Şekil 2. Ankete katılan kişilerin yaş gruplarına göre dağılımı(%).....	5
Şekil 3. Kişilerin aile bireyleri toplam sayılarının dağılımı(%).....	6
Şekil 4. Çerezlik kabak üreticilerinin çocuk sayıları dağılımı(%)	6
Şekil 5. Tarımla uğraşan kişi sayılarının dağılımı(%)	6
Şekil 6. Çerezlik kabak üreticilerinin tarımla uğraşma yılları dağılımı(%).....	7
Şekil 7. Çerezlik kabak üreticilerinin tarım dışı iş yapma durumları(%)	7
Şekil 8. Çerezlik kabak üreticilerinin tarımsal gelirlerinin toplam gelir içerisindeki dağılımı(%)	7
Şekil 9. Çerezlik kabak üreticilerinin çerezlik kabaktan elde ettikleri gelirlerinin toplam gelir içerisindeki payları(%)	8
Şekil 10. Çerezlik Kabak üreticilerinin örgütlenme durum dağılımı(%).....	8
Şekil 11. Arazilerin dağılımı(da)	9
Şekil 12. Mülkiyet durumları(da).....	9
Şekil 13. Üreticilerin 2013-2014 üretim yılı ekiliş beyanları(da)	10
Şekil 14. Üreticilerin 2013-2014 üretim yılında çerezlik kabak ekim alanlarının büyüklüğüne göre sınıflandırılması	10
Şekil 15. Üreticilerin alet ekipman varlığı dağılımı.....	11
Şekil 16. Çerezlik Kabak üreticilerinin hayvan varlığı durumu	12
Şekil 17. Çerezlik kabak üreticilerinin konuttan ayrı işletme binaları durumu	13
Şekil 18. Üreticilerin konut durumu dağılımı(%)	13
Şekil 19. Çerezlik kabak üreticilerinin konutlarının oda sayılarına göre dağılımı(%)	14
Şekil 20. Çerezlik kabak üreticilerinin kredi kullanım durumları dağılımı(%)	14
Şekil 21. Çerezlik kabak üreticilerinin kredi kullanım alanlarının dağılımı(%).....	15
Şekil 22. Çerezlik kabak üreticilerinin kredi kaynaklarının dağılımı(%)	15
Şekil 23. Çerezlik kabak üreticilerinin 2013 yılı ürün satış şekilleri	16
Şekil 24. Üreticilerin vade tercihleri	16
Şekil 25. Çerezlik kabak üreticisinin ürün satışını yaptığı tüccarların dağılımı(%)	17
Şekil 26. Üreticilerin satış yerini tercih nedenleri.....	17
Şekil 27. Ürün satış zamanlarının dağılımı	18
Şekil 28. Üreticilerin satış öncesinde tüccardan kredi veya avans alma durumları	18

Şekil 29. Satış öncesi ürünün sınıflandırılması durumu	19
Şekil 30. Üreticinin ürünün satış fiyatını nasıl belirlediği	19
Şekil 31. Üreticilerin satış döneminde pazar fiyatını öğrenme kaynağı	20
Şekil 32. Ürün fiyatını belirleyen temel faktörlerin dağılımı.....	20
Şekil 33. Satış esnasında ürün kalitesinin belirlenmesine etki eden faktörlerin dağılımı	21
Şekil 34. Üreticinin alıcının teklif ettiği fiyatı yetersiz bulması durumundaki tutumlarının dağılımı	21
Şekil 35. Üreticilerin Çerezlik Kabak ekme kararını neye göre verdiklerinin dağılımı	22
Şekil 36. Üreticilerin çerezlik kabak için bir pazarlama kooperatifinin kurulması durumunda sorunların çözülüp çözülmeceği ile ilgili görüşleri.....	22
Şekil 37. Kabak yetiştiriciliği yapan çiftçilerin herhangi bir analiz yaptırma durumu	23
Şekil 38. Çiftçilerin çerezlik kabak tohumu ekerken dikkat ettiği kriterlerin durumu	23
Şekil 39. Çerezlik kabak ekimi yapan çiftçilerin ektiği tohumu nereden temin ettiğinin durumu.....	24
Şekil 40. Ankete katılan çiftçilerin ektiği tohumu ilaçlama durumu	24
Şekil 41. Üreticilerin tohum ilaçlamasını ne için yaptıkları	24
Şekil 42. Ankete katılan çiftçilerin çerezlik kabak üretiminde kullandıkların gübrelerin dağılımı	25
Şekil 43. Ankete katılan çiftçilerin çerezlik kabak üretiminde kullandıkların gübre miktarlarının dağılımı	26
Şekil 44. Çerezlik kabak üretiminde münavebe sistemi uygulayan çiftçilerin dağılımı.....	26
Şekil 45. Çerezlik kabak üretiminde çiftçilerin münavebe sistemi kaç yılda bir uyguladıklarının dağılımı.....	27
Şekil 46. Ön bitki durumu.....	27
Şekil 47. Hasat sonrası bitki durumu	27
Şekil 48. Ankete çiftçilerin çerezlik kabak ekimi yaptıkları tarihlerin dağılımı.....	28
Şekil 49. Ankete çiftçilerin çerezlik kabak ekiminde uyguladıkları ekim derinliğinin dağılımı .	28
Şekil 50. Üreticilerin çerezlik kabak yetiştiriciliğinde uyguladıkları sıra arası mesafelerinin dağılımı(%).....	29
Şekil 51. Üreticilerin çerezlik kabak yetiştiriciliğinde uyguladıkları sıra üzeri mesafelerinin dağılımı(%).....	29
Şekil 52. Ankete çiftçilerin çerezlik kabak ekiminde dekara uyguladıkları tohum miktarı dağılımı	30

Şekil 53. Çerezlik kabak yetiştiriciliği yapan çiftçilerin BKÜ kime danışarak aldıklarının dağılımı	30
Şekil 54. Çerezlik kabak yetiştiriciliği yapan çiftçilerin tarımsal ilaçları uygulama zamanlarının dağılımı	31
Şekil 55. Çiftçilerin tarımsal ilaçları almadan önce bitki koruma ürünleri reçetesi yazdırma durumlarının dağılımı	31
Şekil 56. Çerezlik kabak yetiştiriciliği yapan çiftçilerin dekara aldıkları verimlerin dağılımı	32
Şekil 57. Çerezlik kabak üreticilerinin tarla hazırlık aşamalarının dağılımı(%).....	32
Şekil 58. Traktörle yapılan çapa sayılarının dağılımı	33
Şekil 59. Elle yapılan çapa sayılarının dağılımı.....	33
Şekil 60. Sulama durumu	33
Şekil 61. Sulama kaynakları.....	33
Şekil 62. Sulama sayılarının dağılımı	34
Şekil 63. Sulama sistemlerinin dağılımı	34
Şekil 64. Ankete katılan çiftçilerin hasat kriterlerinin dağılımı	34
Şekil 65. Ankete katılan çiftçilerin hasat sonrası elde ettikleri ürünlerini kurutma yerlerinin dağılımı	35
Şekil 66. Çerezlik kabak yetiştiriciliği yapan çiftçilerin üretici kayıt defteri tutma durumları ...	35
Şekil 67. Ankete katılan çiftçilerin çerezlik kabak üretim beyanlarının ÇKS sisteminde kayıtlı olma durumları.....	36
Şekil 68. KKYDP faydalanma durumları	36
Şekil 69. Faydalanılan makinelerin dağılımı	36
Şekil 70. Ankete katılan çiftçilerin çerezlik kabak yetiştiriciliğini sözleşmeli olarak üretme isteklerinin durumu	37
Şekil 71. Çerezlik kabak üretimi yapan çiftçilerin yeni bir çeşit deneme isteğinin durumu	37
Şekil 72. Üreticilerin ekimini yaptıkları yerel çerezlik kabak tiplerinin dağılımı	38
Şekil 73. Üreticilerin kooperatifsel örgütlenme olmadan birlikte hareket etme konusunda görüşleri	38
Şekil 74. Çerezlik kabak üreticilerinin tarımsal destek uygulamaları hakkındaki görüşleri	39
Şekil 75. Çiftçilerin fark ödemeleri desteğine çerezlik kabağın alınması hakkında görüşleri.....	39
Şekil 76. Üreticilerin tarım sigortası yaptıırma durumları	40
Şekil 77. Üreticilerin iyi tarım uygulamaları ve Organik Tarım hakkında bilgi durumları.....	40
Şekil 78. Üreticilerin tarımsal desteklemelerden yararlanmada etkin bilgi kaynaklarının dağılımı	41

Şekil 79. Çerezlik Kabak üreticilerinin üretim tekniği konularında etkin bilgi kaynaklarının dağılım durumu.....	41
Şekil 80. Çerezlik kabak üreticilerinin toprak hazırlığı ve ekim dönemindeki sorunlarının dağılımı(%)	42
Şekil 81. Çerezlik kabak üreticilerinin gübrelemede karşılaştıkları sorunların dağılımı(%).....	42
Şekil 82. Çerezlik kabak üreticilerinin tohumluk konusundaki sorunlarının dağılımı(%)	43
Şekil 83. Üreticilerin zirai mücadele konusundaki sorunlarının dağılımı(%)	43
Şekil 84. Çerezlik kabak üreticilerinin sulamada karşılaştığı sorunların dağılımı(%)	44
Şekil 85. Çerezlik kabak üreticilerinin hasatta karşılaştıkları sorunların dağılımı (%)	44
Şekil 86. Çerezlik kabak üreticilerinin hasat sonrası karşılaştıkları problemlerin dağılımı (%) .	45
Şekil 87. Çerezlik kabak üreticilerinin ürünü pazarlarken yaşadıkları sorunların dağılımı (%)..	45
Şekil 88. Çerezlik kabak üreticilerinin kredi kullanımında yaşadığı sorunların dağılımı (%)	46

II.KISIM

Şekil 1. Tüccarların faaliyet alanlarının dağılımı (%).....	59
Şekil 2. Tüccarların faaliyet gösterdiği ilçelerin dağılımı (%).....	59
Şekil 3. Tüccarların eğitim durumlarının dağılımı (%).....	60
Şekil 4. Tüccarların işletme binalarının sahiplik durumu (%)	60
Şekil 5. İşletme statülerinin dağılımı	61
Şekil 6. Tüccarların tarımsal üretimde bulunma durumları	62
Şekil 7. Tüccarların işletme yeri seçiminde etkili olan faktörler	62
Şekil 8. Tüccarın ürün teminini nereden ve ne şekilde aldığı durumları	62
Şekil 9. Tüccarların ürün temin kaynaklarının dağılımı (%)	63
Şekil 10. Tüccarların ürün alım bitiş tarihleri	63
Şekil 11. Tüccarların ürün satışı bitiş tarihleri.....	64
Şekil 12. Çerezlik kabak tüccarlarının ürün alımında tercih önceliği verdiği yerlerin dağılımı..	64
Şekil 13. Çerezlik kabak tüccarlarının ürün alımında karşılaştığı sorunların dağılımı.....	64
Şekil 14. Çerezlik kabak tüccarlarının ürünü aldıktan sonra yaptığı uygulamaların dağılımı.....	65
Şekil 15. Çerezlik kabak tüccarlarının değerlendirme durumları	66
Şekil 16. Tüccarların ürünü muhafaza şekilleri	66
Şekil 17. Tüccarların Kayseri ili çerezlik kabak tarım potansiyeli değerlendirme durumu	68
Şekil 18. Tüccarların Kayseri ilinde çerezlik kabak tarımında modern girdi ve teknoloji kullanım durumları	69

ÇİZELGELER LİSTESİ

I.KISIM

Çizelge 1. En çok Çerezlik Kabak yetiştirilen iller, üretim alanları(da) ve üretim miktarları (ton)	1
Çizelge 2. Türkiye ve Kayserinin Çerezlik Kabak Üretim Yılları, Alan(da), Miktar(Ton) ve Kayseri Üretiminin Toplam Alan(Da) ve Üretim Miktarına Oranı(%)	1
Çizelge 3. İlçelere göre belirlenen anket sayıları	4
Çizelge 4. Ankete katılan kişilerin yaş, aile bireyleri toplam sayıları, çocuk sayıları, tarımda çalışan birey sayıları ve kaç yıldır tarımla uğraştıkları ile ilgili ortalama değerleri, standart hataları, en büyük ve en küçük değerleri ve güven düzeyleri.....	4
Çizelge 5. Çerezlik Kabak üretim aşamalarında yıllık harcanan aile işgücü	9
Çizelge 6. Çalışmanın yapıldığı üreticilerin ortalama üretim miktarı(da), standart hata, standart sapma, en büyük ve en küçük alan(da) değerleri	10
Çizelge 7. Ç. Kabak Üreticilerinin alet ekipman yaş ortalamaları, standart hata, standart sapma, en büyük ve en küçük yaşları	11
Çizelge 8. Çerezlik Kabak Üreticilerinin büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığı ortalamaları, standart hata, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri	12
Çizelge 9. Çerezlik kabak üreticilerinin geçen sezon satış fiyatı ve ürün miktarlarının ortalama, standart hata, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri	15
Çizelge 10. Çerezlik kabak üreticilerinin devletten beklentileri	46
Çizelge 11. Çerezlik kabak üreticilerinin insan ve çevre hassasiyetleri ölçeği güvenilirlik($P<0,05$) testi sonuçları	47
Çizelge 12. Kayseri’de Çerezlik kabak üreticilerinin likert ölçeğinde yapılan puanlamaya ilişkin sonuçları.....	47
Çizelge 13. Çiftçilerin likert ölçeğinde yapılan puanlamaya göre duyarlılık düzeyleri sınıflandırması	48

II.KISIM

Çizelge 1. İlçelere göre belirlenen anket sayıları	58
Çizelge 2. Çerezlik kabak tüccarlarının yaş ortalamaları, standart sapmaları, en yaşlı ve en genç bireyleri	59

Çizelge 3. Çerezlik kabak ticareti yapan firmaların yaşlarının ortalama, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri.....	60
Çizelge 4. Çerezlik kabak ticareti yapan işletmelerde çalışan ortalama kişi sayısı, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri.....	61
Çizelge 5. Çerezlik kabak ticareti yapan işletmelerin işletme kapasitesi ve yıllık ürün ticaretlerinin ortalama, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri.....	61
Çizelge 6. Tüccarların satın aldığı ürünün kalitesini belirlemede kullandıkları kriterlerin likert ölçeğinde yapılan puanlamaya ilişkin sonuçları	65
Çizelge 7. Tüccarların ürün alırken fiyatı belirlemede kullandıkları kriterlerin likert ölçeğinde yapılan puanlamaya ilişkin sonuçları.....	65
Çizelge 8. Çerezlik kabak tüccarlarının 2013 yılı ortalama ürün alış ve satış fiyatları	67
Çizelge 9. Çerezlik kabak tüccarlarının Kayseri’de çerezlik kabak tarımı ve buna dayalı sanayi ile ilgili ifadelerde likert ölçeğinde yapılan puanlamaya ilişkin sonuçları	68
Çizelge 10. Tüccarlara göre çerezlik kabağın GZFT analizi	70

KISALTMA ve SİMGELER

ÇKS	:Çiftçi kayıt sistemi
TKK	:Tarım kredi kooperatifi
ÇKYB	:Çerezlik kabak yetiştiricileri birliği
DSSYB	:Damızlık süt sığır yetiştiricileri birliği
SÜB	:Süt üreticileri birliği
ZO	: Ziraat Odası
TMO	:Toprak Mahsulleri Ofisi
cm	:Santimetre
da	:Dekar
BKÜ	:Bitki Koruma Ürünleri
DSİ	:Devlet Su İşleri
KKYDP	:Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı
GZFT	:Güçlü, Zayıf, Fırsat, Tehdit analizi

1.GİRİŞ

Kabak *Cucurbitaceae* familyası içinde meyvesi yenen sebzeler grubunda yer almaktadır. Meyveleri insan beslenmesinde, gıda ve kozmetik sanayinde, tohumları ise çerezlik olarak kullanılabilir (Stuart 2006, Yanmaz ve Düzeltir 2003) *Cucurbita* cinsi içinde en fazla kültürü yapılan türler *Cucurbita pepo* L. (sakız kabağı), *Cucurbita maxima* Duch. (kestane kabağı) ve *Cucurbita moschata* Pour. (bal kabağı)'dur. Bu türlerin tohumları çerezlik olarak kullanılmakta birlikte en fazla yetiştiriciliği yapılan çerezlik kabak türü *Cucurbita pepo* L.'dur (Ferriol, 2000). *Cucurbita pepo* L.'nın anavatanı Orta Amerika'nın kuzeyi ve Meksika'nın yüksek yerleri olarak bilinmektedir (Bisognin, 2002). Ülkemize Yunanistan üzerinden girdiği ve Trakya bölgesindeki çiftçiler tarafından benimsenerek buradan yetiştiriciliğinin yaygınlaştığı bilinmektedir (Düzeltir, 2004).

Dünya kabak üretiminde; 7.000.000 ton ile Çin ilk sırada yer alırken, bunu 4.900.000 ton ile Hindistan, 1.080.845 ton ile Rusya izlemektedir. Türkiye ise; 395.986 ton üretim miktarı ile dünya sıralamasında 11. sırada yer almaktadır (FAO, 2012). Kabak Ülkemizde çerezlik olarak da yetiştirilmektedir. Ülkemizde en çok çerezlik kabak yetiştiriciliği yapılan iller, ekim alanları ve üretim miktarları Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. En çok Çerezlik Kabak yetiştirilen iller, üretim alanları(da) ve üretim miktarları(ton) (Tuik, 2014)

İller	Ekilen Alan(Dekar)	Üretim(Ton)
Kayseri	246.557	13.761
Nevşehir	160.614	11.810
Aksaray	38.870	3.216
Konya	12.965	1.642
Eskişehir	11.300	1.175

Çizelge 1. İncelendiğinde 246.557 da ve 13.761ton ile en çok çerezlik kabak üretiminin Kayseri de olduğu, bunu Nevşehir, Aksaray, Konya ve Eskişehir illerini takip ettiği görülmektedir.

İlimizin son beş yıllık çerezlik kabak üretim alanı, miktarı ve bunun Ülke üretim alanı ve miktarına oranları Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2. Türkiye ve Kayserinin Çerezlik Kabak Üretim Yılları, Alan(da), Miktar(Ton) ve Kayseri Üretiminin Toplam Alan(Da) ve Üretim Miktarına Oranı(%) (Tuik, 2014)

TÜRKİYE			KAYSERİ		KAYSERİ ÜRETİMİNİN TOPLAM ALAN(DA) VE ÜRETİM MİKTARINA ORANI(%)	
Yıllar	Ekilen Alan(Dekar)	Üretim(Ton)	Ekilen Alan(Dekar)	Üretim(Ton)	%Üretim miktarı	%Ekim Alanı
2013	515.808	35.586	246.557	13.761	38,67	47,80
2012	500.807	32.144	249.517	12.356	38,44	49,82
2011	488.003	32.396	226.675	11.119	34,32	46,45
2010	372.572	26.694	101.706	5.462	20,46	27,30
2009	281.352	21.971	76.850	4.356	19,83	27,31

Ülkemizdeki son beş yıllık çerezlik kabak üretimine bakıldığında doğrusal bir artış olduğu Çizelge 2’den takip edilebilmektedir. 2013 yılına baktığımızda 515.808 da alanda, 35.586 ton çerezlik kabak üretildiği, bu üretimin 246.557 da(%47,80’i) ve 13.761 ton(%38,67’si)’unun ilimiz de gerçekleştiği Çizelge 2’de görülmektedir.

Kabak çekirdeğinin tohumları insan beslenmesi için vitamin, mineral ve antioksidanı içeren önemli bir besin kaynağıdır. Minerallerden magnezyum (%0.1), fosfor (%0.01), kalsiyum (%0.02) ve potasyum (%0.03) vitaminlerden ise bol miktarda A, B, C ve K vitamini bulunmaktadır. Yağ oranı meyvede %1 civarındadır. Tohumundaki yağ oranı ise %35-40’dır (Günay, 2005).

Kabak çekirdeği mide rahatsızlığında, böbrek taşı ve kum düşürmede, içerdiği “Piperazin” maddesi ile bağırsak parazitlerinde, kıl kurdu ve tenyanın düşürülmesinde etkili olarak kullanılmaktadır (Günay, 2005). Ayrıca bünyesindeki bol miktarda lif sayesinde kan şekerinin daha dengeli yükselmesini sağladığı, kabızlık ve bazı kanser türlerinin önlenmesinde etkili olduğu belirlenmiştir (Ermiş, 2010).

Ülkemizde çekirdek kabak üretim alanı, miktarı ve tüketiminin önemli seviyelere ulaşmasına rağmen yapılan çalışmalar son derece azdır. Şekil, renk, irilik, kenarlarının kalınlığı ve çıtlama kolaylığı açısından çerezlik özelliklere sahip çeşitlerin geliştirilmesine büyük ihtiyaç vardır. Çerezlik kabakta verim ve kalitede ortaya konabilecek küçük iyileştirmeler bile üretici ve sanayicilerin karlılığını artırabilecek durumdadır.

Kayseri de çerezlik kabak üreticileri ve tüccarları ile yapılan bu çalışma iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda; çerezlik kabak üretimi yapan çiftçilerin, işletme ve pazarlama yapıları, örgütlenme durumları, üretim teknikleri, sorunları ve insan sağlığı ve çevre hassasiyetleri, İkinci kısımda ise Kayseri’de faaliyet gösteren çerezlik kabak ticareti yapan tüccarların bireysel özellikleri, örgütlenme durumları, işletme ve pazarlama yapıları ve çerezlik kabak tarımına bağlı sanayi ile ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

I.KISIM

2. MATERİYAL VE YÖNTEM

2.1. Materyal

Çalışmanın materyalini Tomarza, Develi, Yeşilhisar ve Talas ilçelerinde çerezlik kabak üretimi yapan çiftçiler oluşturmuştur.

2.2. Yöntem

Çalışmada birincil veri(nitel) toplama tekniklerinden yüz yüze anket yöntemi kullanılmıştır. Uygulanan anket formunda Çerezlik kabak üreticilerine bireysel özellikleri, örgütlenme durumları, işletme bilgileri, pazarlama yapıları, üretim teknikleri, sorunları ve insan sağlığı ve çevre hassasiyetleri ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Kullanılan anket formu EK-1’de verilmiştir.

Ayrıca çalışmada Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından oluşturulan Çiftçi Kayıt Sistemi verileri ikincil veriler olarak kullanılmıştır.

2.2.1. Örneklem Yöntemi

Çalışmada anket sayıları oransal örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Sonlu bir popülasyon için belli bir özelliği taşıyanların bilinen veya tahmin edilen oranına göre örnek sayılarını belirlemede aşağıdaki formül kullanılmıştır. Maksimum örnek hacmine ulaşmak için $P=0.5$ alınmalıdır. P’nin 0.5’ten daha az veya daha yüksek değerleri örnek hacmini düşürür. O nedenle P’nin bilinmediği durumlarda maksimum örnek hacmiyle çalışmak olası hatayı azaltacağından $P=0.5$ alınmalıdır (Miran, 2003).

$$n = \frac{N \times p \times q}{(N - 1) \times s_{p_x}^2 + p \times q}$$
$$q = 1 - p$$
$$s_{p_x}^2 = \left(\frac{r}{z_{\alpha/2}} \right)^2$$

N=Popülasyon büyüklüğü
n= örnek sayısı
p=Popülasyon içindeki belirli bir özelliğe sahip parçaların sayısı (oran olarak). Net olarak bilinmiyorsa en yüksek örnek hacmine ulaşmak için 0.5 alınmalı
q=p dışında kalan parça oranı
p’nin varyansı

Bu kapsamda Tomarza, Develi, Yeşilhisar ve Talas ilçelerinde 2013 yılı ÇKS beyanlarında çerezlik kabak ekili olduğunu beyan eden üreticiler süzülerek ilçelerdeki işletme sayıları belirlenmiştir. %95 güven aralığında ve ortalama %7 sapma ile anket sayısı 178 olarak hesaplanmıştır. İlçelere göre yapılan anket sayısı Çizelge 3’de verilmiştir.

Çizelge 3. İlçelere göre belirlenen anket sayıları

İlçe Adı	Anket sayısı
Tomarza	82
Develi	64
Talas	21
Yeşilhisar	11
TOPLAM	178

2.2. 2. Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmadan elde edilen veriler sayısallaştırılarak Microsoft Office Excel ve SPSS programlarında değerlendirilmiştir. Ayrıca ankette yer alan üreticilerin insan sağlığı ve çevre hassasiyetlerini (duyarlılıklarını) ölçmede kullanılan ifadelerin güvenilirliğini test etmek üzere güvenilirlik analizi yapılmıştır. Güvenilirlik analizi için Alfa Yöntemi (Cronbach Alfa Katsayısı) kullanılmıştır. Alfa katsayısının 0,00 ile 0,40 arasında olması ölçeğin güvenilir olmadığını, 0,40 ile 0,60 arasında olması ölçeğin düşük güvenilirlikte olduğunu, 0,60 ile 0,80 arasında olması ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu, 0,80 ile 1,00 arasında olması ise ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir(Akgül ve Çevik 2003). Bunun yanında soru ortalamalarının birbirine eşit olup olmadıklarını ve üreticiler tarafından aynı yaklaşım ile algılanıp algılanmadıklarını belirlemek üzere güvenilirlik testi içerisinde Hotelling T² testi yapılmıştır.

3. BULGULAR

Bireysel Özellikler

Çerezlik kabak üreticilerinin yaş, aile bireyleri toplam sayıları, çocuk sayıları, tarımda çalışan birey sayıları ve kaç yıldır tarımla uğraştıkları ile ilgili ortalama değerleri, standart hataları, standart sapmaları, en büyük ve en küçük değerleri ve güven düzeyleri Çizelge 4’de verilmiştir.

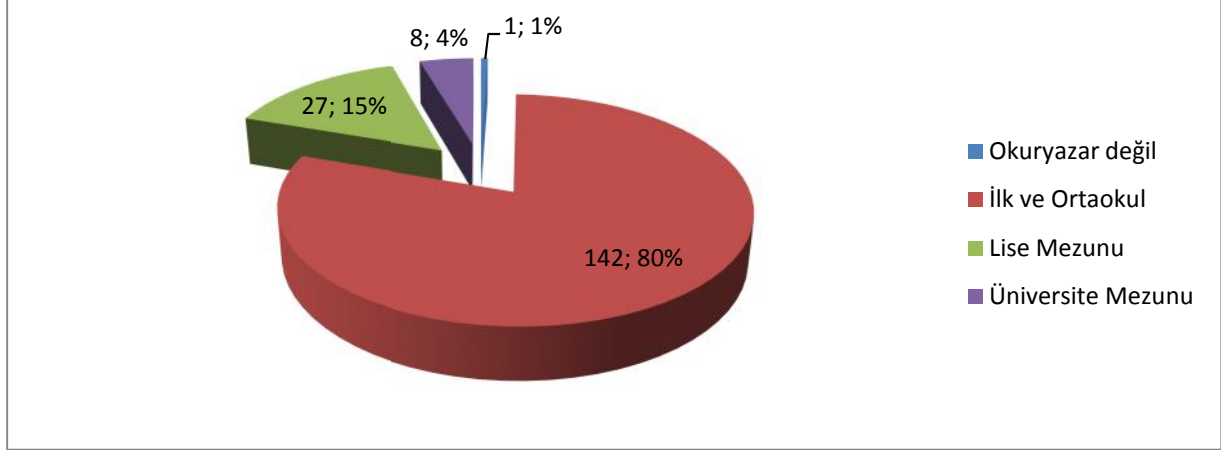
Çizelge 4. Ankete katılan kişilerin yaş, aile bireyleri toplam sayıları, çocuk sayıları, tarımda çalışan birey sayıları ve kaç yıldır tarımla uğraştıkları ile ilgili ortalama değerleri, standart hataları, en büyük ve en küçük değerleri ve güven düzeyleri

	Ortalama	Standart Hata	Standart Sapma	En Büyük(1)	En Küçük(1)	Güvenirlik Düzeyi(95,0%)
Yaş	45.08	0.83	11.10	72.00	25.00	1.64
Aile Bireyleri Toplam Sayısı	6.28	0.21	2.80	17.00	2.00	0.41
Çocuk Sayısı	2.95	0.14	1.91	11.00	-	0.28
Ailede Tarımda Çalışan Birey Sayısı	2.98	0.16	2.12	16.00	1.00	0.31
Kaç yıldır	25.53	0.86	11.53	60.00	4.00	1.71

Çalışmanın yapıldığı kişilerin yaş ortalamalarının 45.08±11.10, en yaşlı kişinin 72, en genç kişinin 25 yaşında olduğu, toplam aile bireyleri sayısının ortalama 6.28±2.80, aile bireylerinin en çok 17 en az 2 kişiden oluştuğu, ailede tarımda çalışan birey sayısının

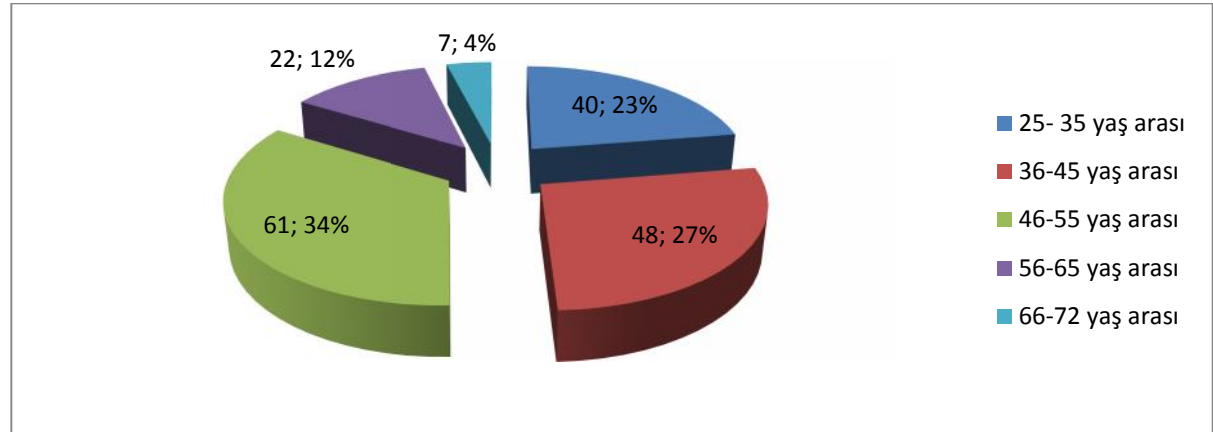
ortalama 2.98 ± 2.12 , ailede en fazla 16 kişinin, en az 1 kişinin tarımla uğraştığı, kişilerin ortalama 25.53 ± 11.53 yıl tarımla uğraştıkları, en çok tarımla uğraşan kişinin 60 yıl, en az 4 yıl bu işi yaptıkları %95 güven düzeyinde Çizelge 4’den izlenebilmektedir.

Çalışmanın yürütüldüğü çerezlik kabak üreticilerinin eğitim durumları Şekil 1’de verilmiştir. Şekil 1 incelendiğinde, çerezlik kabak üreticilerinin %80’inin İlk ve Ortaokul, %15’inin Lise, %4’ünün Üniversite ve %1’inin Okur-Yazar olduğu görülmektedir.

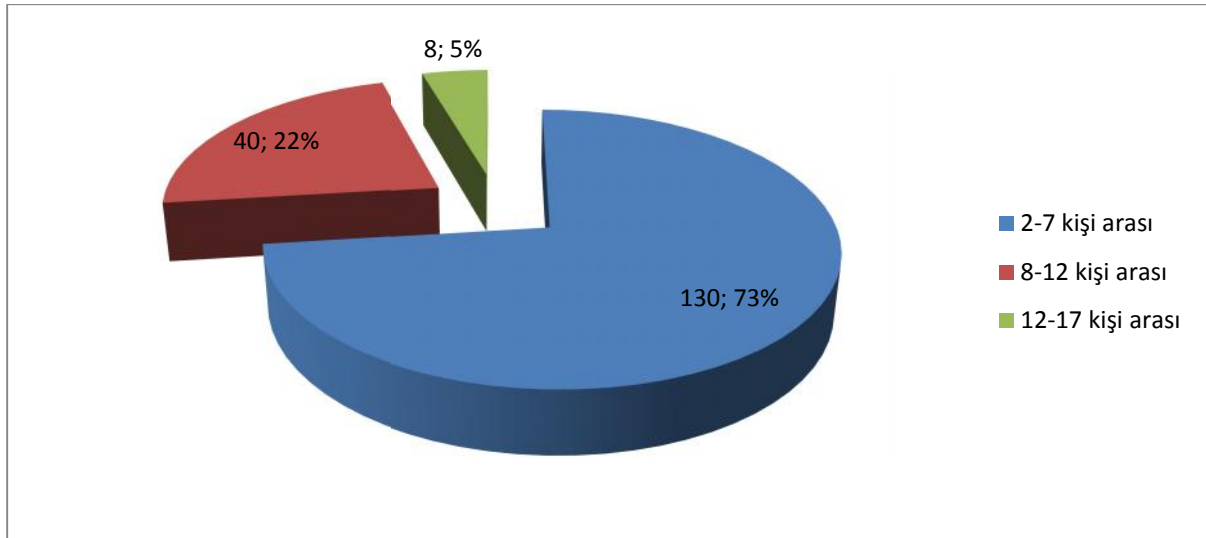
Şekil 1. Çerezlik kabak üreticilerinin eğitim durumları dağılımı(%).

Çerezlik kabak üreticilerinin yaş gruplarına göre dağılımı Şekil 2’de verilmiştir. Şekil 2 incelendiğinde çalışmanın yapıldığı kişilerin %34’ünün 46-55 yaş arasında, %27’sinin 36-45 yaş arasında, %23’ünün 25-35 yaş arasında, %12’sinin 56-65 yaş arasında, ve %4’ünün 66-72 yaş arasında yer aldığı görülmektedir.

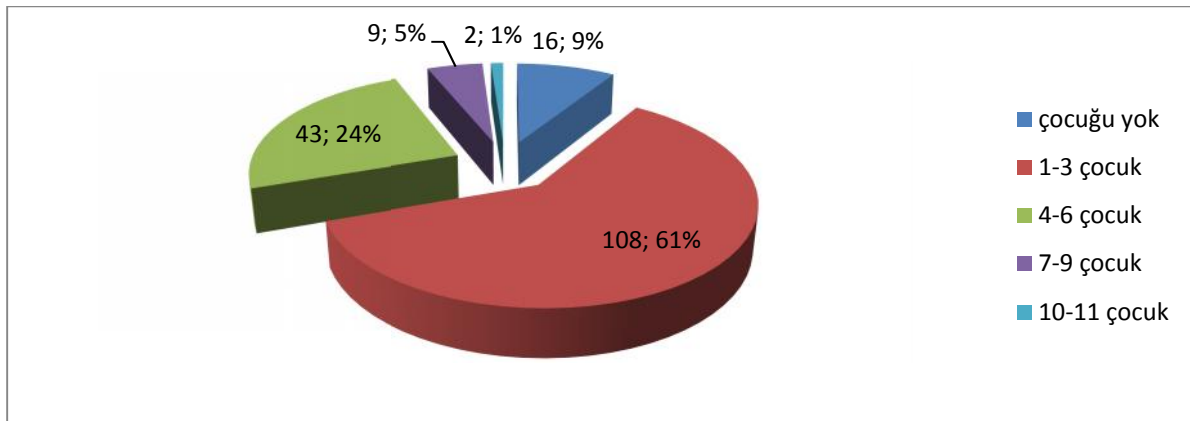
Şekil 2. Ankete katılan kişilerin yaş gruplarına göre dağılımı(%).

Çalışmanın yapıldığı kişilerin aile bireyleri toplam sayılarının dağılımı Şekil 3’de belirtilmiştir. Buna göre; aile bireyleri toplam sayılarının %73’ünün 2-7 kişiden, %22’sinin 8-12 kişiden ve %5’inin 12-17 kişiden oluştuğu Şekil 3’den anlaşılmaktadır.

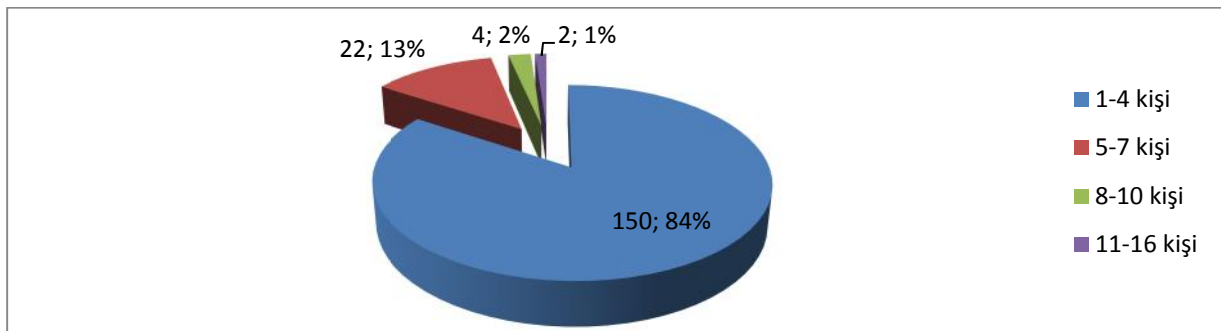
Şekil 3. Kişilerin aile bireyleri toplam sayılarının dağılımı(%).

Ankete katılan kişilerin çocuk sayıları dağılımı Şekil 4'te verilmiştir. Çerezlik kabak üreticilerinin %61'inin 1-3 çocuk, %24'ünün 4-6 çocuk, %9'unun çocuğunun olmadığı, %5'inin 7-9 çocuk ve %1'inin 10-11 çocuk sahibi olduğu Şekil 4'ten izlenebilmektedir.

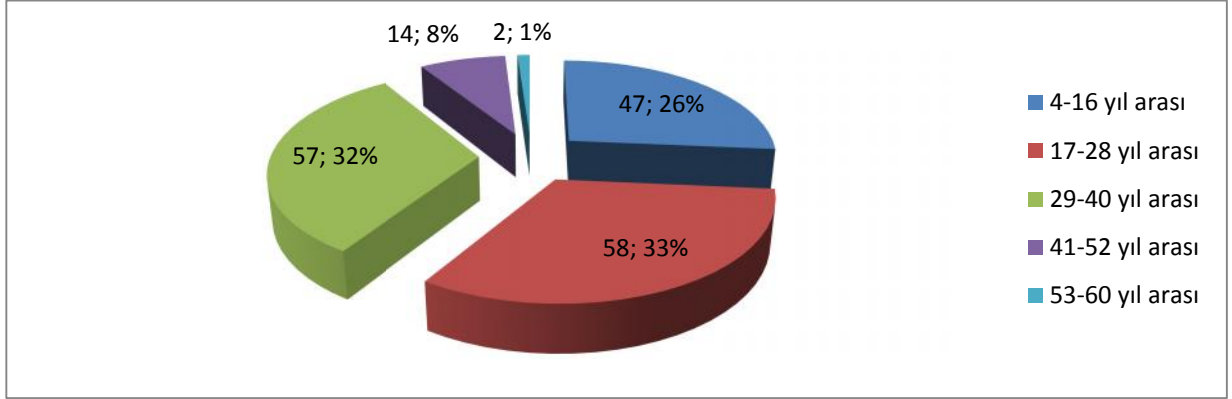
Şekil 4. Çerezlik kabak üreticilerinin çocuk sayıları dağılımı(%).

Çalışmanın yapıldığı kişilerin ailelerinde tarımda çalışan birey sayılarının dağılımı Şekil 5'te verilmiştir. Çerezlik kabak üreticilerinin %84'ünün 1-4 kişi, %13'ünün 5-7 kişi, %2'sinin 8-10 kişi ve %1'inin 11-16 kişinin ailesinde tarımla uğraştığı Şekil 5'te görülmektedir.

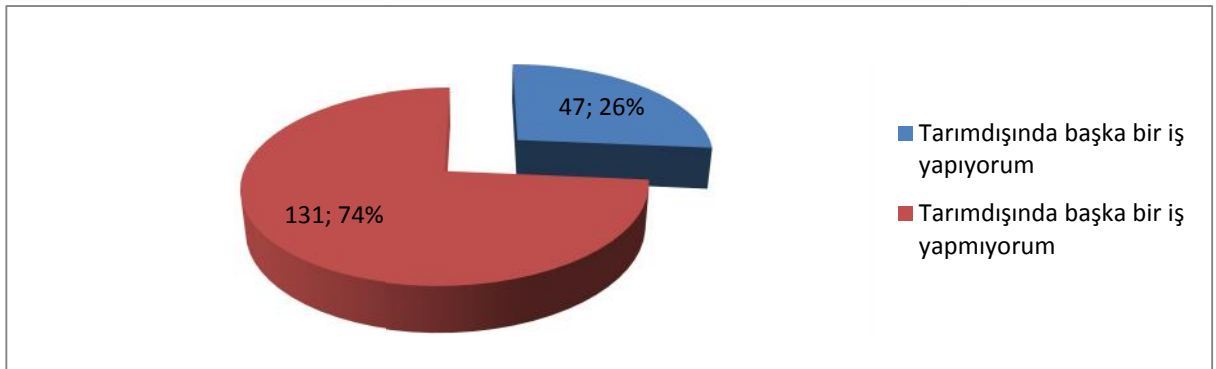
Şekil 5. Ailede tarımla uğraşan kişi sayılarının dağılımı(%).

Anket yapılan kişilerin kaç yıldan beri tarımla uğraştıkları Şekil 6’da verilmiştir. Buna göre üreticilerin %33’ü 17-28 yıl, %32’si 29-40 yıl, %26’sı 4-16 yıl, %8’i 41-52 yıl ve %1’i 53-60 yıl aralarında tarımla uğraştıkları Şekil 6’da görülmektedir.

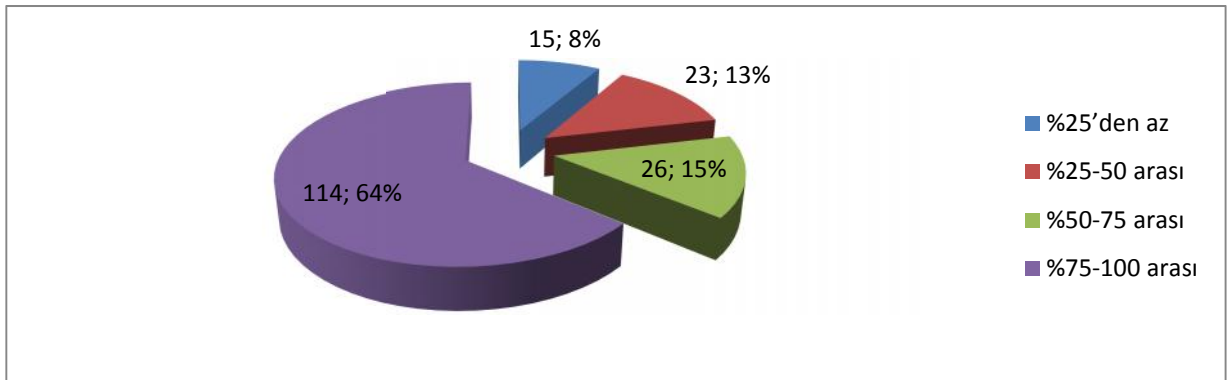
Şekil 6. Çerezlik kabak üreticilerinin tarımla uğraşma yılları dağılımı(%).

Çerezlik kabak üreticilerinin tarım dışında başka bir iş yapma durumları Şekil 7’de belirtilmiştir. Şekil 7 incelendiğinde kabak üreticilerinin %74’ünün tarım dışında başka bir iş yapmadığı, %26’sının ise tarım dışında başka bir iş yaptığı görülmektedir.

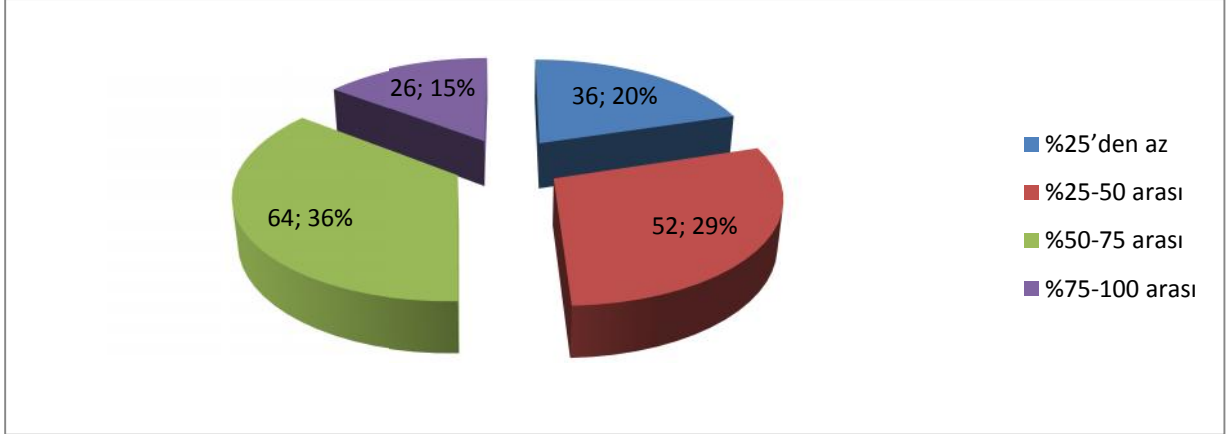
Şekil 7. Çerezlik kabak üreticilerinin tarım dışı iş yapma durumları(%).

Çalışmanın yürütüldüğü çerezlik kabak üreticilerinin tarımsal gelirlerinin toplam gelir içerisindeki payı Şekil 8’de verilmiştir. Üreticilerin toplam gelir içinde %64’ünün %75-100 arasında, %15’inin %50-75 arasında, %13’ünün %25-50 arasında ve %8’inin %25’den az tarımsal gelirlerinin olduğu Şekil 8’den izlenebilmektedir.

Şekil 8. Çerezlik kabak üreticilerinin tarımsal gelirlerinin toplam gelir içerisindeki dağılımı(%).

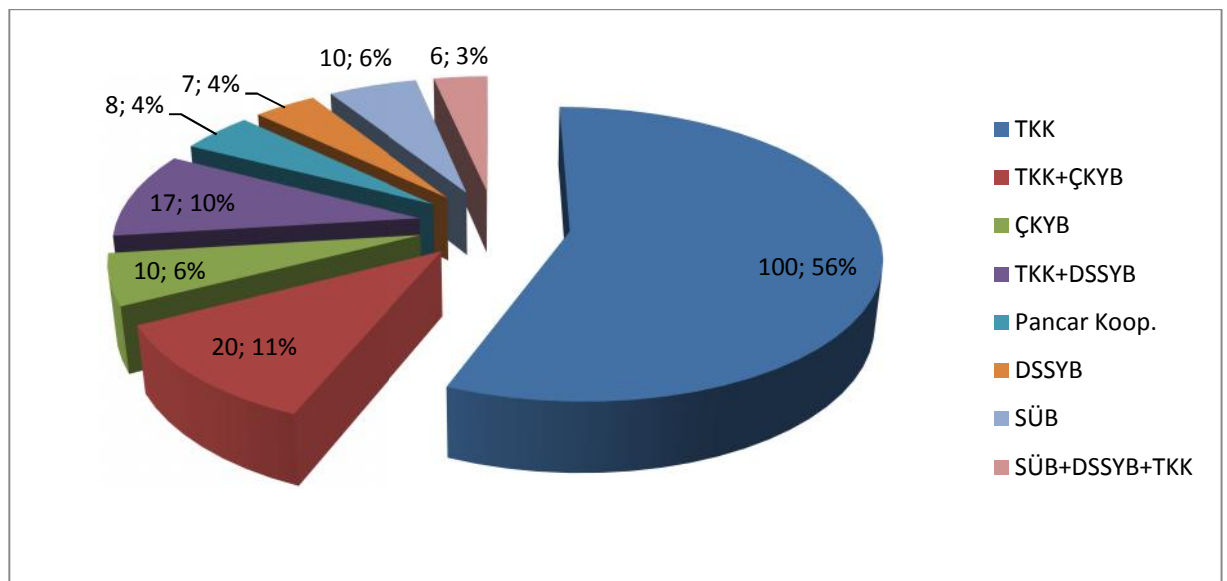
Çerezlik kabak üreticilerinin çerezlik kabaktan elde ettikleri gelirlerinin toplam gelir içerisindeki payı Şekil 9’da verilmiştir. Buna göre üreticiler çerezlik kabaktan elde ettikleri gelirlerinin toplam gelir içerisindeki payları %36’sı %50-75 arası, %29’u %25-50 arası, %20’si %25’den az ve %15’i %75-100 aralarında olduklarını beyan etmişlerdir.

Şekil 9. Çerezlik kabak üreticilerinin çerezlik kabaktan elde ettikleri gelirlerinin toplam gelir içerisindeki payları(%).

Örgütlenme Durumları

Çalışmada çerezlik kabak üreticilerin tamamının ziraat odasına kayıtlı olduğu tespit edilmiştir. Çerezlik Kabak Üreticilerinin örgütlenme durumu Şekil 10’da verilmiştir. Şekil 10 incelendiğinde; %56’sının sadece tarım kredi kooperatifine, %11’inin tarım kredi kooperatifi ve çerezlik kabak yetiştiricileri birliğine, %10’unun tarım kredi kooperatifi ve damızlık süt sığırcı yetiştiricileri birliğine, %6’sının sadece çerezlik kabak yetiştiricileri birliğine, %6’sının süt üreticileri birliğine, %4’ünün sadece damızlık süt sığırcı yetiştiricileri birliğine, %4’ünün sadece pancar kooperatifine, %3’ünün süt üreticileri birliğine + damızlık süt sığırcı yetiştiricilik birliğine + tarım kredi kooperatifine üye oldukları görülmektedir.

Şekil 10. Çerezlik Kabak üreticilerinin örgütlenme durum dağılımı(%).

İşletme Bilgileri

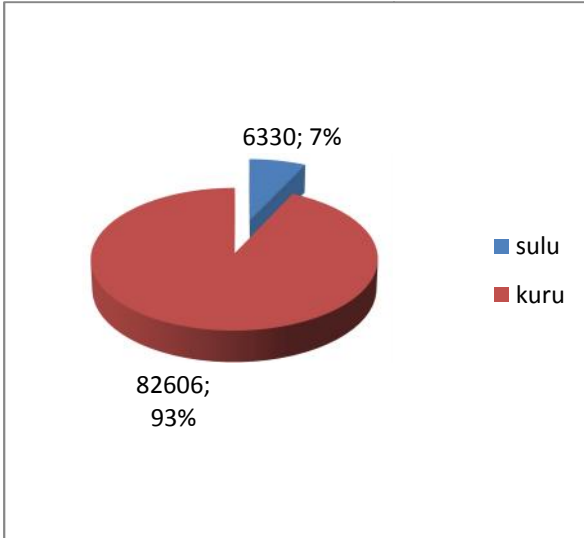
Anket yapılan üreticilerin çerezlik kabak üretiminde tarla hazırlığı, ekim, çapalama, seyreltme, hasat ve kurutma gibi aşamalarda aile işgücü olarak yılda kaç gün çalıştıkları Çizelge 5’te verilmiştir.

Çizelge 5. Çerezlik Kabak üretim aşamalarında yıllık harcanan aile işgücü

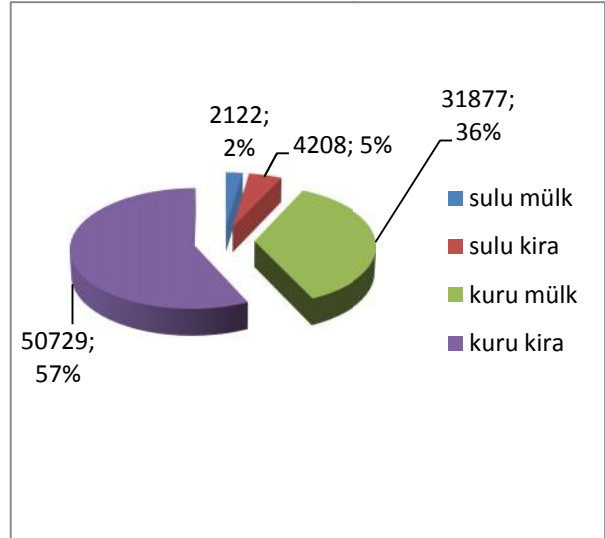
	Ortalama	Standart Hata	Standart Sapma	En Büyük	En Küçük	Güvenirlilik Düzeyi(95,0%)
Aile İş Gücü Olarak Yıllık Çalışma Süresi(Adam/ Gün /Yıl)	46,89	2,02	25,52	150,00	10,00	4,00

Çizelge 5 incelendiğinde Çerezlik Kabak üreticilerinin üretim aşaması boyunca yıllık ortalama 46.89 ± 25.52 gününü çerezlik kabak üretimine harcadıkları, işletme büyüklüğüne göre bu sürenin en fazla 150 gün yıl^{-1} , en az 10 gün yıl^{-1} olduğu anlaşılmaktadır.

Çerezlik kabak üreticilerinin arazi dağılım durumları Şekil 11’de, mülkiyet durumları Şekil 12’de belirtilmiştir. Buna göre üreticilerin %93’ü kuru, %7’si sulu koşullarda yetiştiricilik yaptığı Şekil 11’den izlenebilmektedir. Çalışmanın yürütüldüğü üreticilerin arazilerinin, %57’sinin kuru-kira, %36’sının kuru-mülk, %5’inin sulu-kira ve %2’sinin sulu-mülk şeklinde olduğu Şekil 12’den takip edilebilmektedir.

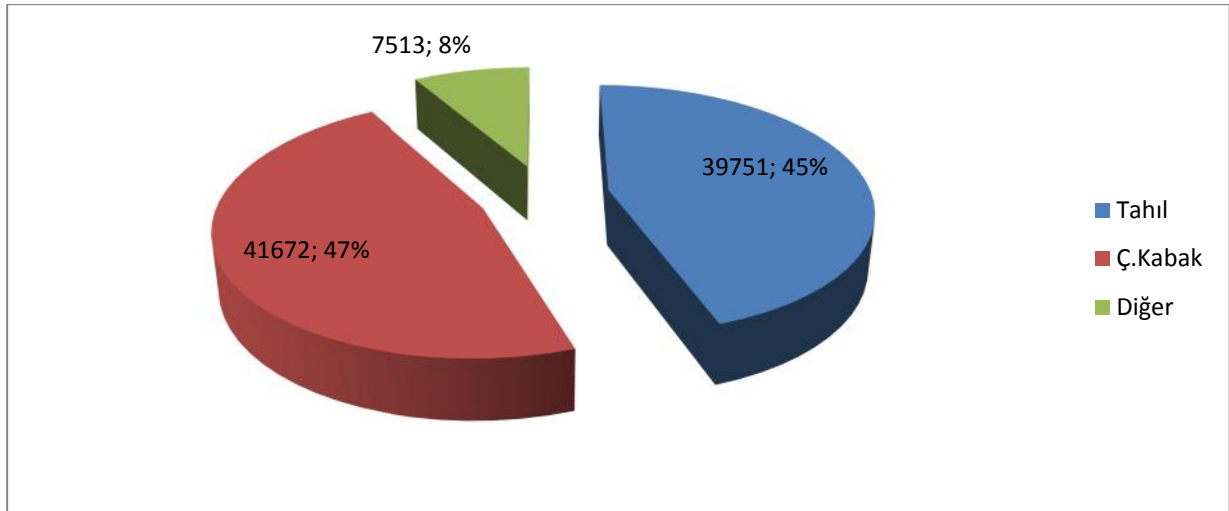

Şekil 11. Arazilerin dağılımı(da).

Şekil 12. Mülkiyet durumları(da).

Çalışmanın yapıldığı üreticilerin 2013-2014 üretim yılında ekiliş beyanları Şekil 13’te verilmiştir. Buna göre üreticiler 41672 da alanda (%47) çerezlik kabak, 39751 da alanda (%45) Tahıl (Arpa, Buğday) ve 7513 da alanda (%8) şeker pancarı, yem bitkisi, silajlık mısır ve meyve üretimi gerçekleştirdiklerini beyan etmişlerdir.

Şekil 13. Üreticilerin 2013-2014 üretim yılı ekiliş beyanları(da).

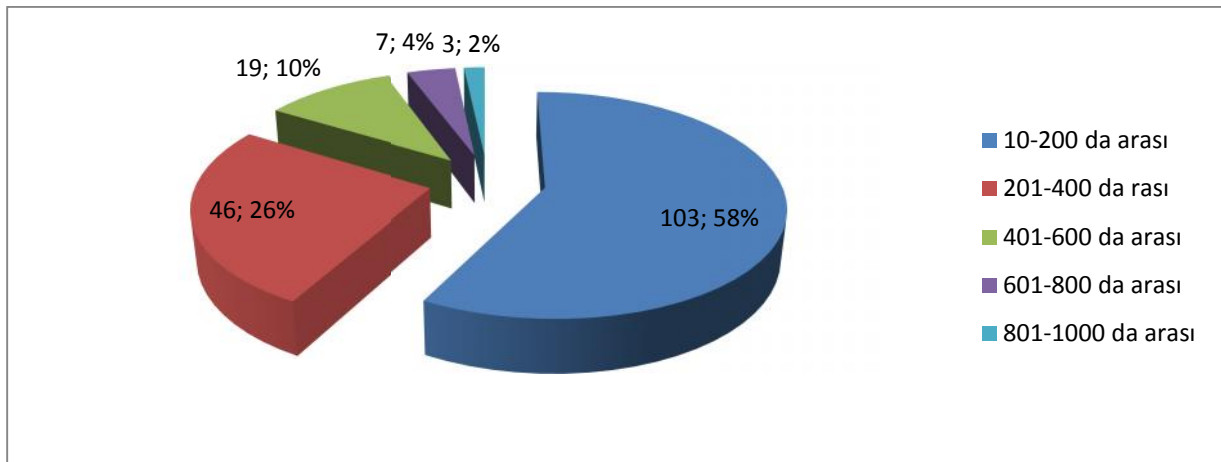
Çalışmanın yürütüldüğü çerezlik kabak üreticilerinin ortalama üretim miktarları(da) Çizelge 6’da verilmiştir.

Çizelge 6. Çalışmanın yapıldığı üreticilerin ortalama üretim miktarı(da), standart hata, standart sapma, en büyük ve en küçük alan(da) değerleri

	Ortalama	Standart Hata	Standart Sapma	En Büyük	En Küçük
Ç. Kabak üreticileri	234,11	15,55	207,44	1000	10,00

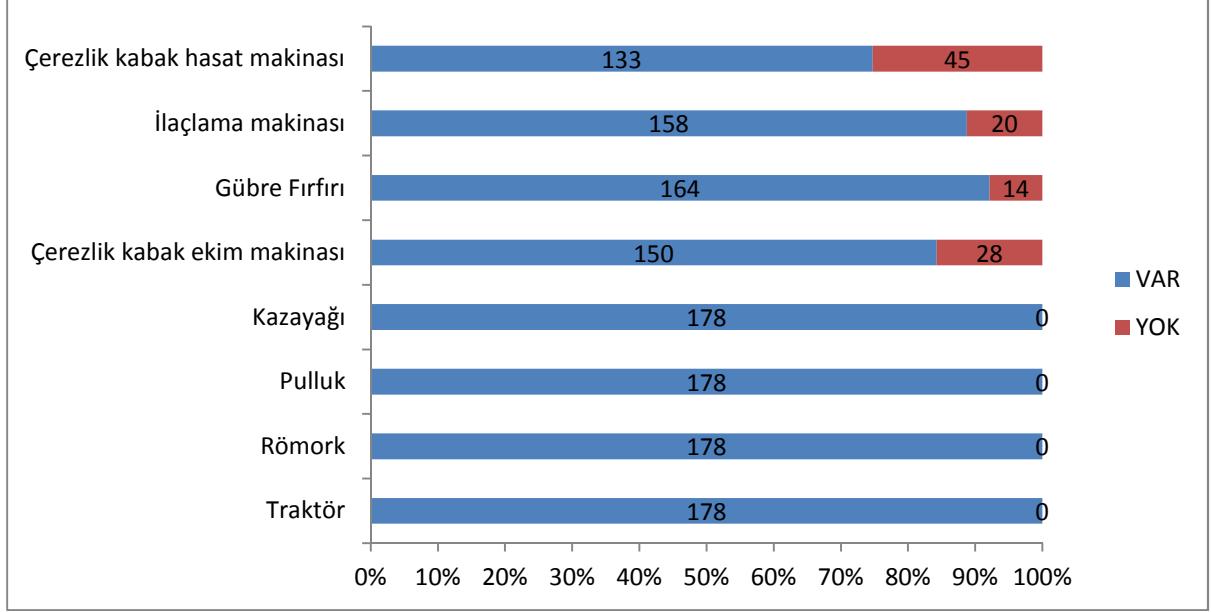
Çizelge 6 incelendiğinde üreticilerin kişi başı ortalama 234.11 ± 207.44 da alanda üretim gerçekleştirdikleri, en fazla 1000 da, en az 10 da toplamda 41672 da alanda çerezlik kabak üretimi yaptıkları görülmektedir.

Ankete katılan üreticilerin 2013-2014 üretim yılında çerezlik kabak ekim alanlarının büyüklüğüne göre sınıflandırılması Şekil 14’te verilmiştir. Üreticilerin %58’nin 10-200 da, %26’sının 201-400 da, %10’unun 401-600 da, %4’ünün 601-800 da ve %2’sinin 801-1000 da aralarında 2013-2014 üretim yılında çerezlik kabak ektikleri beyanında bulundukları Şekil 14’ten takip edilebilmektedir.

Şekil 14. Üreticilerin 2013-2014 üretim yılında çerezlik kabak ekim alanlarının büyüklüğüne göre sınıflandırılması.

Üreticilerin sahip olduğu alet ekipman varlığı Şekil 15’de verilmiştir. Şekil 15 incelendiğinde çalışmanın yapıldığı çerezlik kabak üreticilerinin hepsinin Traktör, Pulluk, Römork ve Kazayağı sahibi olduğu, %27’sinin hasat makinasının, %18’inin ekim makinasının, %6’sının Gübre fırfırının ve %12’sinin İlaçlama makinesinin olmadığı anlaşılmaktadır

Şekil 15. Üreticilerin alet ekipman varlığı dağılımı.

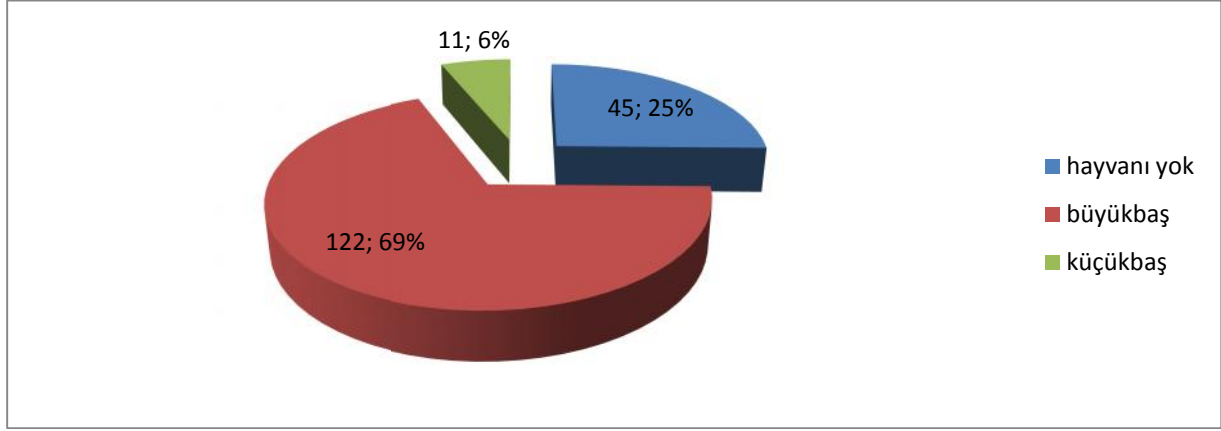
Çalışmanın yapıldığı kişilere ait alet ekipman yaş ortalamaları %95 güven düzeyinde Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7. Ç. Kabak Üreticilerinin alet ekipman yaş ortalamaları, standart hata, standart sapma, en büyük ve en küçük yaşları

	Ortalama	Standart Hata	Standart Sapma	En Büyük(1)	En Küçük(1)	Güvenirlilik Düzeyi(95,0%)
Traktör	11,09	0,95	12,74	46,00	1,00	1,88
Pulluk	8,34	0,57	7,58	40,00	1,00	1,12
Kazayağı	6,89	0,45	5,98	33,00	1,00	0,88
Çerezlik kabak ekim makinası	4,85	0,25	3,07	15,00	1,00	0,50
Gübre fırfırı	8,97	0,55	7,02	35,00	1,00	1,08
İlaçlama makinası	7,17	0,50	6,33	30,00	1,00	0,99
Çerezlik kabak hasat makinası	4,15	0,27	3,07	15,00	1,00	0,53

Çerezlik kabak üreticilerinin ortalama traktör yaşlarının 11.09 ± 12.74 , pulluk yaşlarının 8.34 ± 7.58 , kazayağı yaşlarının 6.89 ± 5.98 , ekim makinesi yaşlarının 4.85 ± 3.07 , gübre dağıtma makinesi yaşlarının 8.97 ± 7.02 , ilaçlama makinesi yaşlarının 7.17 ± 6.33 ve hasat makinesi yaşlarının 4.15 ± 3.07 olduğu görülmektedir. Yine aynı çizelgeden en yaşlı traktörün 46, pulluğun 40, kazayağının 33, ekim makinesinin 15, gübre fırfırının 35, ilaçlama makinesinin 30 ve hasat makinesinin 15 yaşında olduğu takip edilebilmektedir.

Ankete katılım sağlayan kişilerin hayvan varlığı durumu Şekil 16’da belirtilmiştir. Buna göre katılımcıların %69’unun büyükbaş, %6’sinin küçükbaş hayvanı olduğu, %25’inin ise hayvanının olmadığı Şekil 16’dan izlenebilmektedir.

Şekil 16. Çerezlik Kabak üreticilerinin hayvan varlığı durumu.

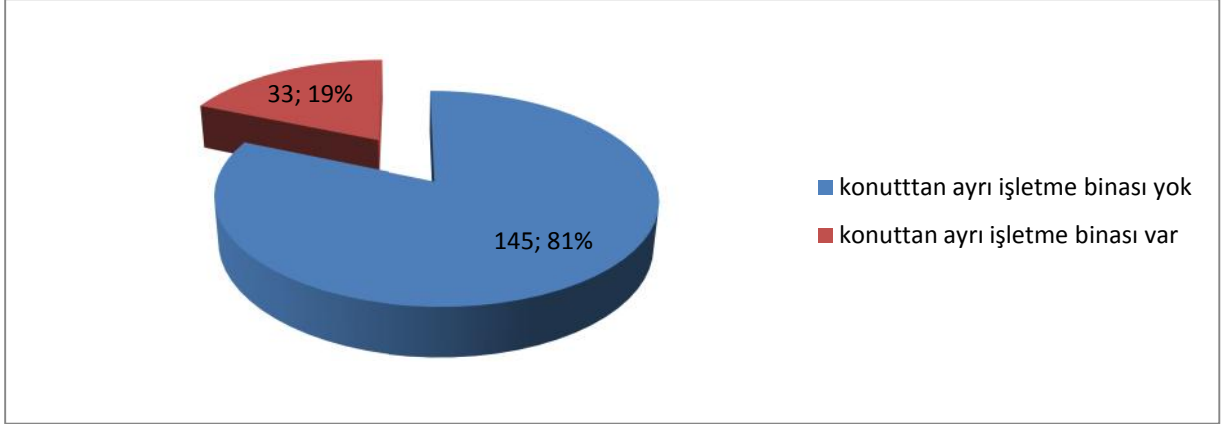
Çerezlik Kabak Üreticilerinin büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığı ortalamaları, standart hata, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri Çizelge 8’de verilmiştir.

Çizelge 8. Çerezlik Kabak Üreticilerinin büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığı ortalamaları, standart hata, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri

	Ortalama	Standart Hata	Standart Sapma	En Büyük(1)	En Küçük(1)
Büyükbaş	14,28	1,38	15,07	110,00	1,00
Küçükbaş	117,56	44,62	133,86	350,00	2

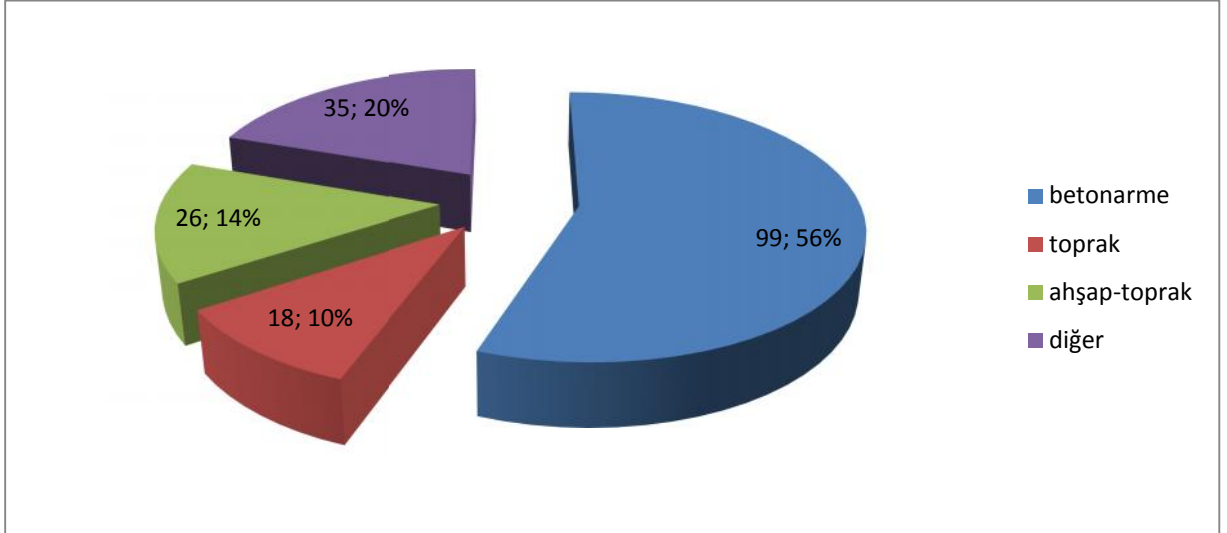
Çizelge 8 incelendiğinde Çerezlik kabak üreticilerinin ortalama büyükbaş hayvan varlığının 14.28 ± 15.07 , küçükbaş hayvan varlığının 117 ± 133.86 adet oldukları en çok büyükbaş hayvanı olanın 110, en çok küçükbaş hayvanı olanın 350, en az büyükbaş hayvanı olanın 1, en az küçükbaş hayvanı olanın 2 adet olduğu görülmektedir.

Çalışmanın yürütüldüğü çerezlik kabak üreticilerinin konuttan ayrı işletme binaları durumu Şekil 17’de belirtilmiştir. Buna göre üreticilerin %81’inin konuttan ayrı işletme binalarının olmadığı, %19’unun konuttan ayrı işletme binalarının olduğu Şekil 17’den izlenebilmektedir.

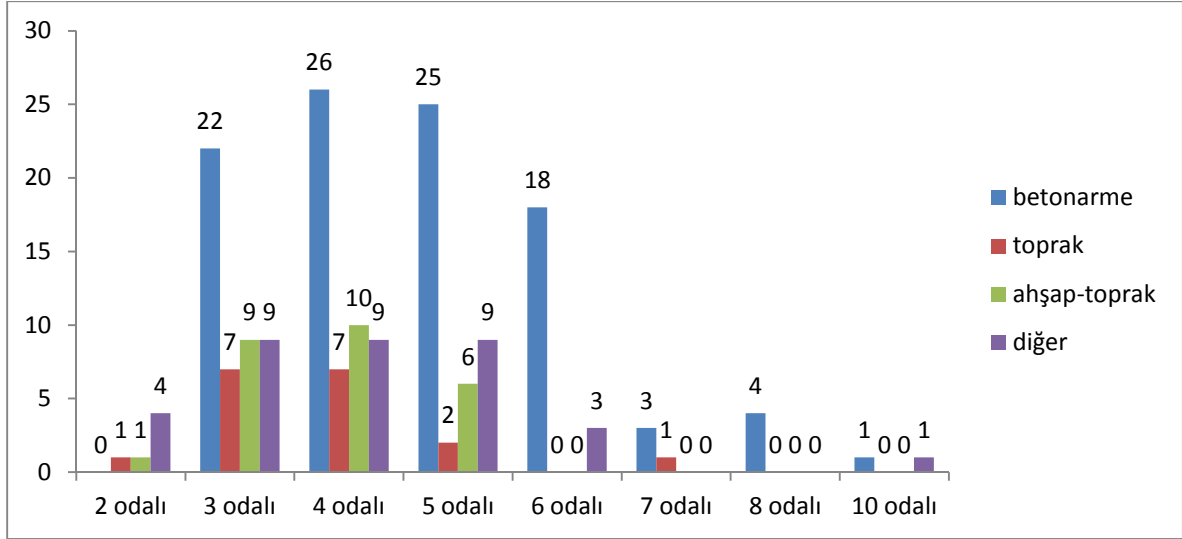
Şekil 17. Çerezlik kabak üreticilerinin konuttan ayrı işletme binaları durumu.

Üreticilerin konut durumu Şekil 18’de verilmiştir. Üreticilerin %56’sının betonarme, %20’sinin toprak, %14’ünün ahşap-toprak ve %10’unun taş yapı veya kargir şeklinde konutları olduğu Şekil 18’den takip edilebilmektedir.

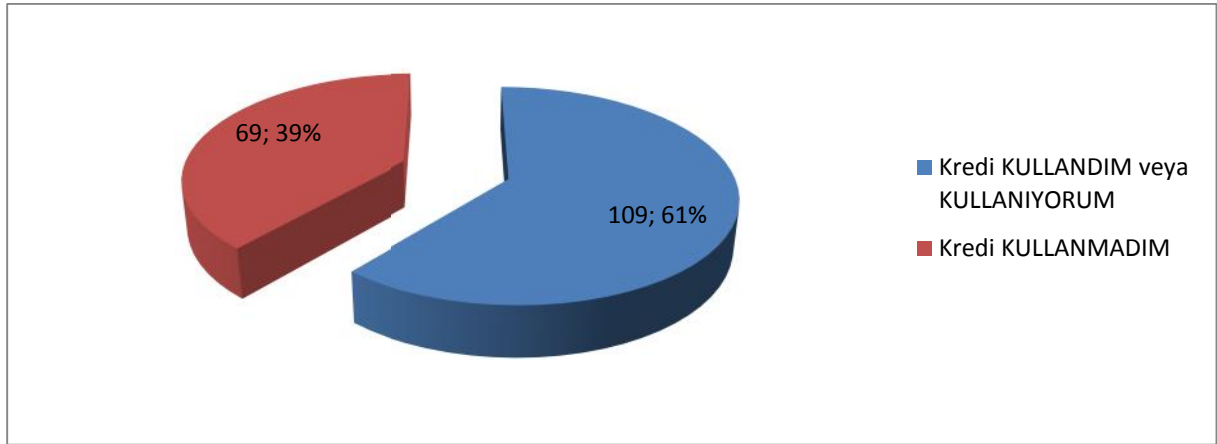
Şekil 18. Üreticilerin konut durumu dağılımı(%).

Üreticilerin sahip olduğu evlerin oda sayılarına göre dağılımı Şekil 19’da verilmiştir. Üreticilerin en çok 3 ve 4 odalı evlerde ikamet ettiği her evde şebeke suyunun olduğu, betonarme yapıların hepsinde tuvalet ve banyonun içeride bulunduğu, özellikle eski taş yapı olan evlerde tuvaletlerin dışarıda olduğu çalışmamızda ortaya konmuştur.

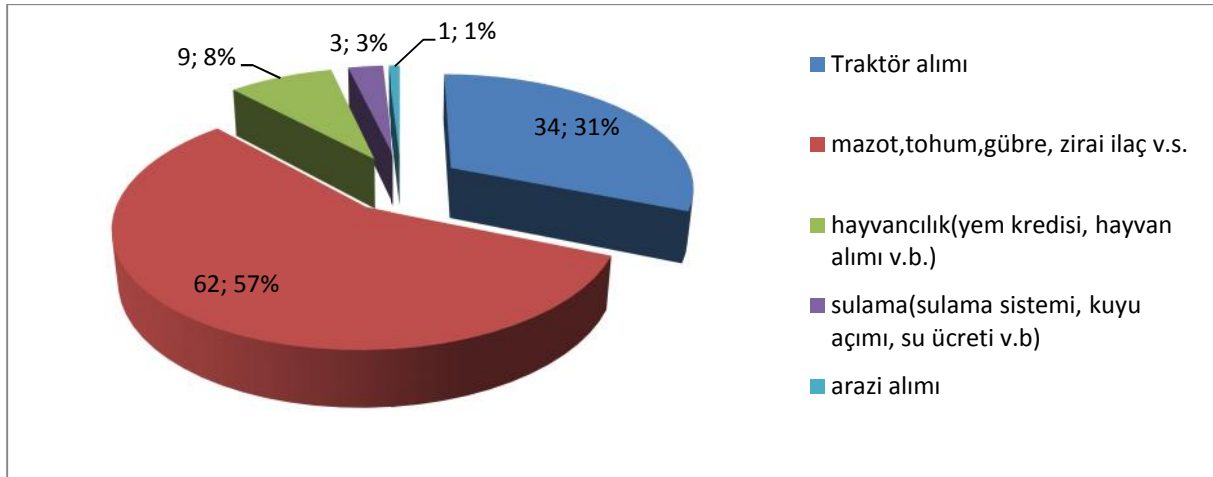
Şekil 19. Çerezlik kabak üreticilerinin konutlarının oda sayılarına göre dağılımı(%).

Çalışmanın yapıldığı çerezlik kabak üreticilerinin kredi kullanım durumları Şekil 20’de verilmiştir. Şekil 20 incelendiğinde üreticilerin %61’inin kredi kullandığı veya kullanıyor olduğu, %39’unun kredi kullanmadığı görülmektedir.

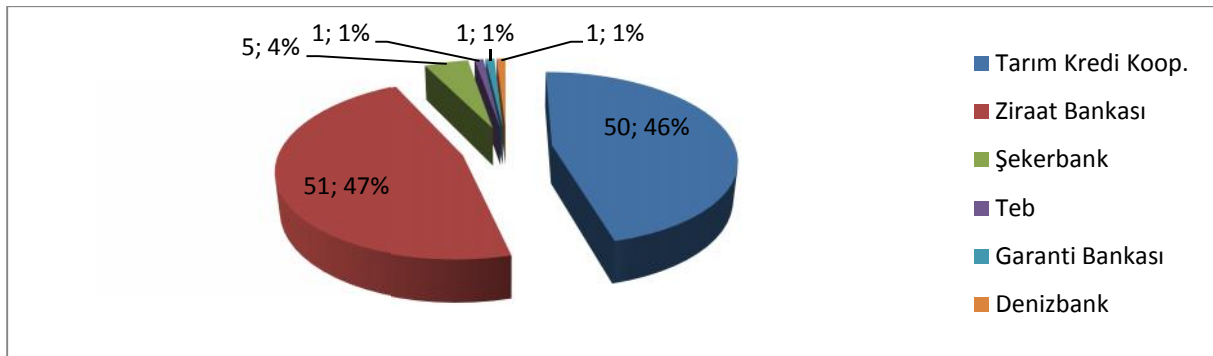
Şekil 20. Çerezlik kabak üreticilerinin kredi kullanım durumları dağılımı(%).

Çerezlik kabak üreticilerinin hangi alanlarda kredi kullandıkları Şekil 21’de belirtilmiştir. Üreticilerin %57’si mazot, gübre, tohum, zirai ilaç, %31’i traktör alımı, %8’i hayvancılık (yem kredisi, hayvan alımı), %3’ü sulama (sulama sistemi, kuyu açımı, su ücreti v.b.), %1’i arazi alımı gibi konularda kredi kullandıklarını beyan etmişlerdir.

Şekil 21. Çerezlik kabak üreticilerinin kredi kullanım alanlarının dağılımı(%).

Üreticilerin kredi kaynaklarının dağılımı Şekil 22’de verilmiştir. Şekil 22 incelendiğinde üreticilerin %47’si Ziraat Bankasını, %46’sı Tarım Kredi Kooperatifin, %4’ü Şeker Bankasını kredi kaynağı olarak kullandıkları görülmektedir. Üreticiler yıllık üretim esnasında mazot, gübre, tohum vb. gibi ihtiyaçlarında kredi kaynağı olarak Tarım Kredi Kooperatiflerini tercih ederken, traktör alımları gibi uzun vadeli ve yüksek meblağlı kredilerde Ziraat Bankasını tercih ettiklerini beyan etmişlerdir.

Şekil 22. Çerezlik kabak üreticilerinin kredi kaynaklarının dağılımı(%).

Pazarlama Yapıları

Çalışmanın yürütüldüğü kişilerin geçen üretim sezonunda ortalama ne kadar ürün sattığı ve hangi fiyattan ürününü verdiği Çizelge 9’da verilmiştir.

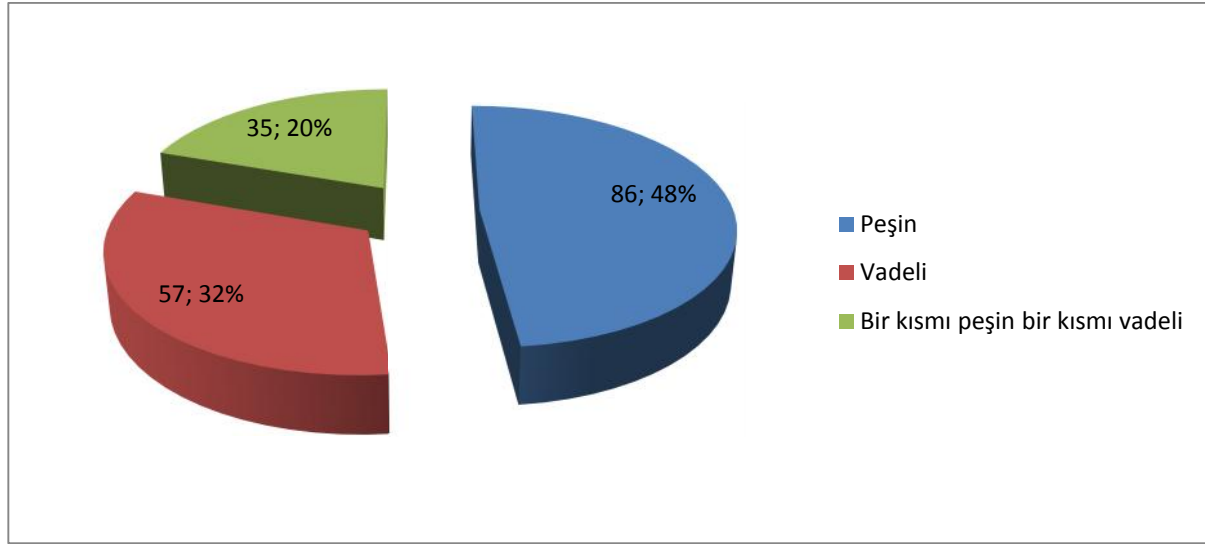
Çizelge 9. Çerezlik kabak üreticilerinin geçen sezon satış fiyatı ve ürün miktarlarının ortalama, standart hata, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri

	Ortalama	Standart Hata	Standart Sapma	Toplam	En Büyük(1)	En Küçük(1)	Güvenirlilik Düzeyi(95,0%)
Satılan Miktar (ton)	5.70	0.37	5.00	1014.84	30.00	0.18	0.74
Satış Fiyatı (kg tl)	9.26	0.09	1.19	1648.10	12.30	5.00	0.18

Çizelge 9 incelendiğinde çalışmanın yürütüldüğü çerezlik kabak üreticilerinin kişi başı ortalama 5.70±5.00 ton ürün satışı yaptığı, en çok ürün satışı yapanın 30 ton ez az ürün

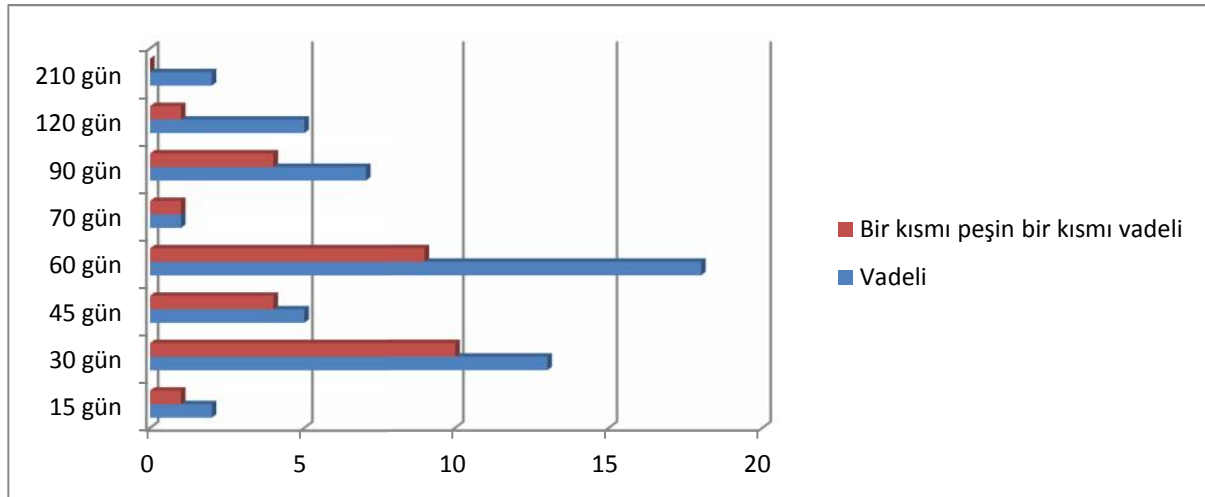
satanın 0.18 ton satış gerçekleştirdiği, ürün satış fiyatının ortalama 9.26 ± 1.19 tl kg^{-1} olduğu, ürünün en fazla 12.30 tl kg^{-1} en az 5 tl kg^{-1} dan satıldığı görülmektedir.

Ankete katılan kişilerin tamamı 2013 yılı ürünlerini Tüccara kendi işletmelerinde sattıklarını beyan etmişlerdir. Üreticilerin satış şekilleri Şekil 23’de verilmiştir. Şekil 23 incelendiğinde çerezlik kabak üreticilerinin %48’inin peşin fiyata, %32’sinin vadeli, %20’sinin bir kısmı peşin bir kısmı vadeli şekilde ürün satışını gerçekleştirdiği görülmektedir.

Şekil 23. Çerezlik kabak üreticilerinin 2013 yılı ürün satış şekilleri.

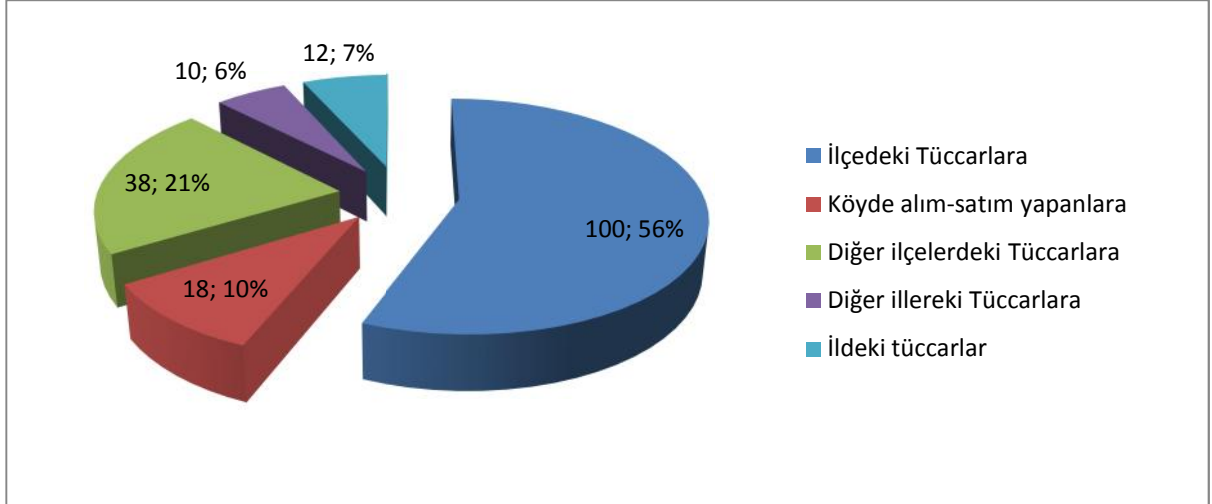
2013 yılında ürününü vadeli veya bir kısmı peşin bir kısmı vadeli satanların vade durumları Şekil 24’te verilmiştir. Şekil 24’e bakıldığında gerek vadeli gerekse bir kısmı peşin bir kısmı vadeli satış yapanların genellikle 60 gün vadeyle ürün satışı yapmayı tercih ettikleri görülmektedir.

Şekil 24. Üreticilerin vade tercihleri.

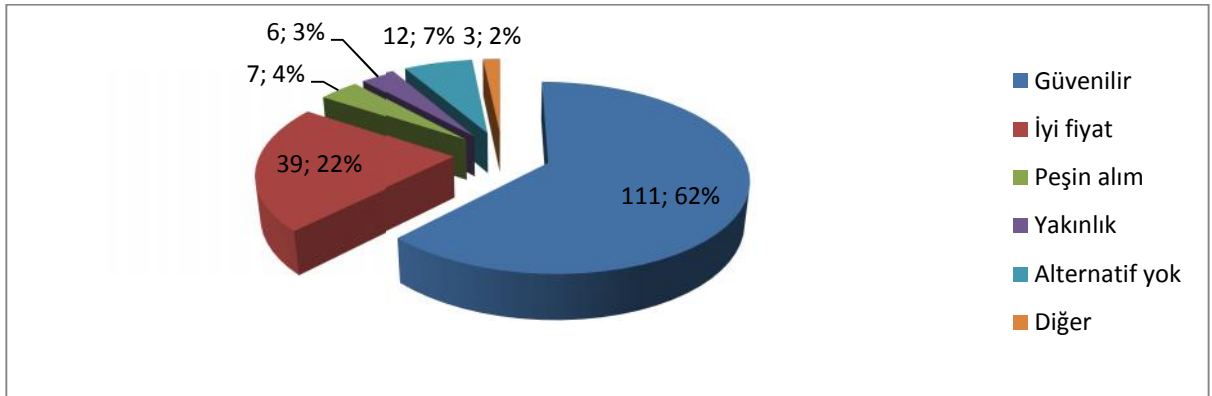
Çalışmanın yapıldığı ilçedeki çerezlik kabak üreticisinin ürün satışını neredeki tüccara yaptığı Şekil 25’de verilmiştir. Şekil 25 incelendiğinde üreticilerin %56’sının bulundukları ilçedeki tüccarlara, %21’inin diğer ilçedeki tüccarlara, %10’unun köyde alım-satım yapanlara,

%7'sinin ildeki tüccarlara ve %6'sınında diğer ilde faaliyet gösteren tüccara ürününü sattığı anlaşılmaktadır.

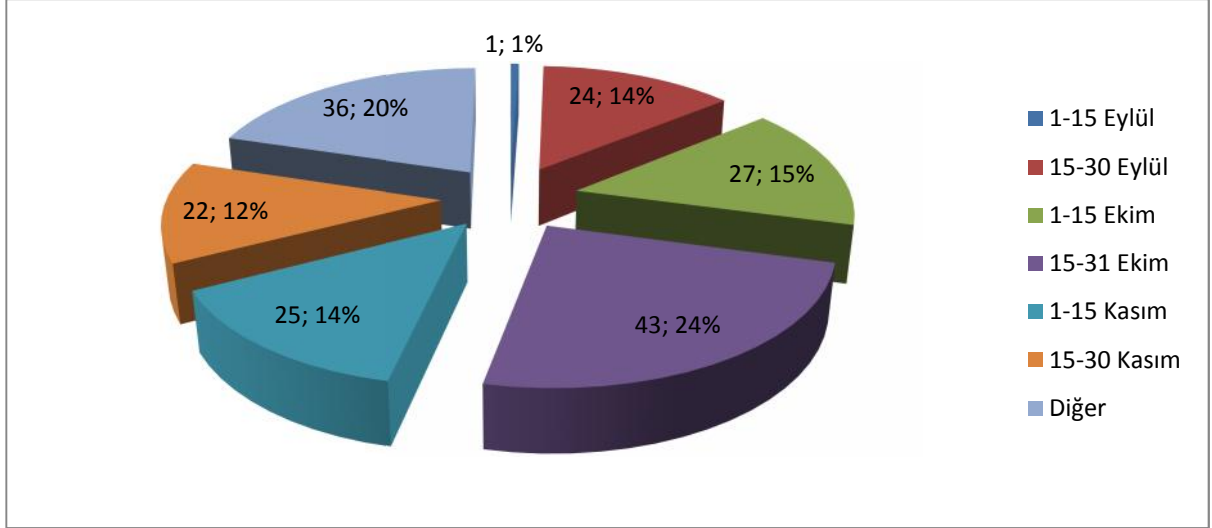
Şekil 25. Çerezlik kabak üreticisinin ürün satışını yaptığı tüccarların dağılımı(%).

Üreticilerin satış yerini tercih nedenleri Şekil 26'da verilmiştir. Buna göre üreticilerin %62'si güvenilir olduğu için, %22'si iyi fiyat verdiği için, %7'sinin başka alternatifi olmadığı için aynı tüccara sattığı, %4'ünün peşin ödeme yaptığı için, %3'ünün üretim yerine yakın olması, %2'sinin diğer sebeplerden dolayı bu satış yerlerini tercih ettiklerini beyan etmişlerdir.

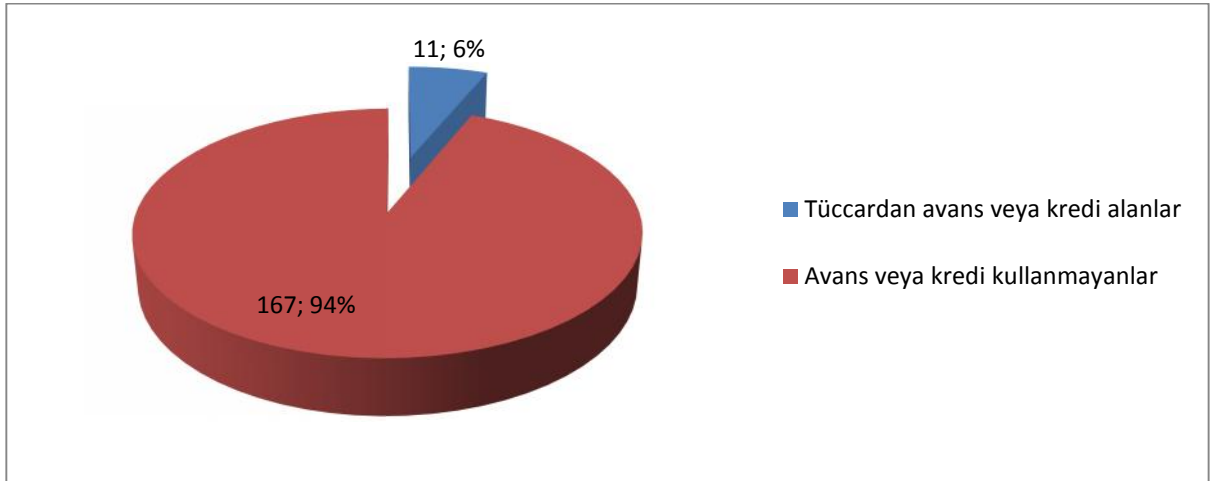
Şekil 26. Üreticilerin satış yerini tercih nedenleri.

Çalışmanın yapıldığı üreticilerin ürünü satış zamanları Şekil 27'de verilmiştir. Şekil 27 incelendiğinde üreticilerin %24'ünün 15-31 Ekim tarihleri arasında, %15'inin 1-15 Ekim, %14'ünün 1-15 Kasım, %14'ünün 15-30 Eylül, %12'sinin 15-30 Kasım, %1'inin 1-15 Eylül, %20'sinin ise diğer tarihler (Aralık, Ocak, Şubat, Mart) arasında ürün satışı yaptıkları görülmektedir. Ürün satış zamanını belirlemede üreticinin hasat tarihi, borçlanma durumu, ürünün kalitesi, ürünün miktarı ve fiyatı gibi etkenler önemli rol oynamaktadır.

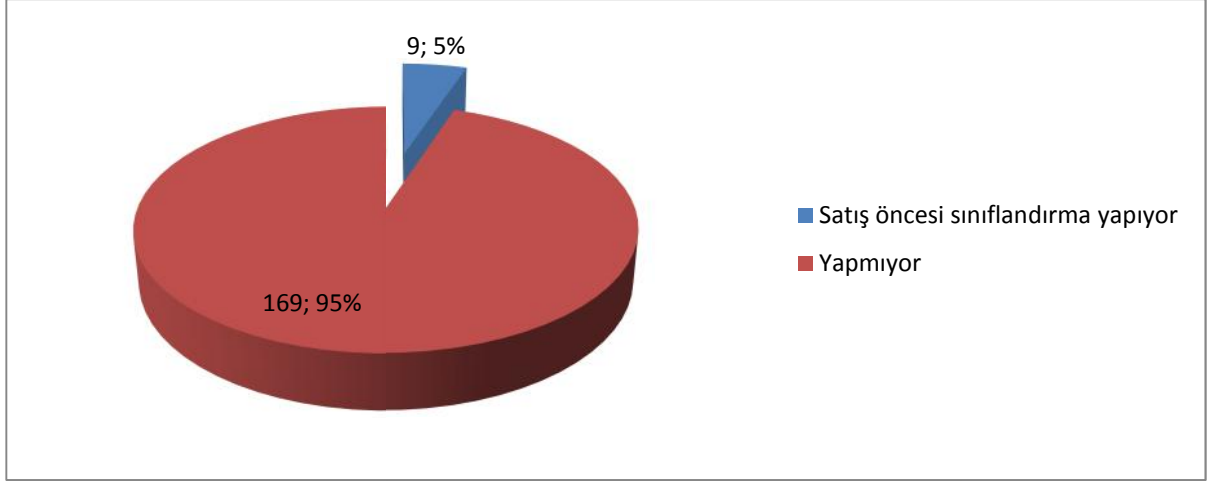
Şekil 27. Ürün satış zamanlarının dağılımı.

Üreticilerin satış öncesinde tüccardan kredi veya avans alma durumları Şekil 28’de verilmiştir. Üreticilerin %94’ünün satış öncesinde tüccardan avans veya kredi almadıkları, %6’sının ise mazot ve işçi masraflarından dolayı satış öncesi tüccardan kredi aldıkları Şekil 28’den izlenebilmektedir.

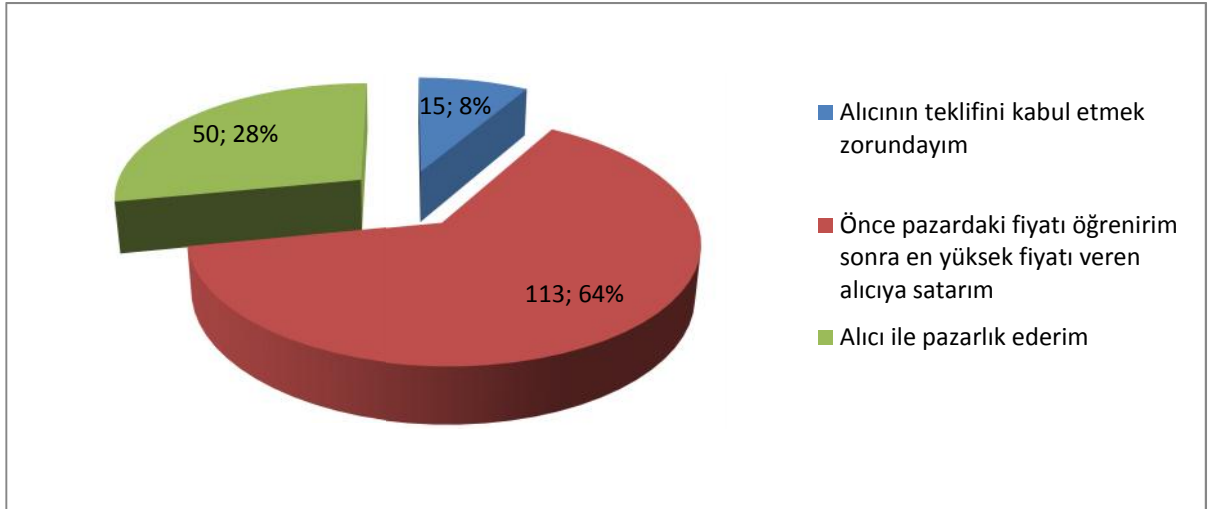
Şekil 28. Üreticilerin satış öncesinde tüccardan kredi veya avans alma durumları.

Üreticilerin tamamı ürünü hasat sonrası kilo hesabı ile satmaktadır. Satış öncesinde sınıflandırma yapma durumları Şekil 29’da verilmiştir. Buna göre üreticilerin %95’i satış öncesi ürüne herhangi bir sınıflandırma yapmazken sadece %5’i ürünü eleyerek basit bir sınıflandırma yaptıklarını beyan etmişlerdir. Bu durum ürün satış fiyatını etkileyen önemli kriterlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer yandan satış esnasında bütün nakliye masraflarının ürünü alan tüccara ait olduğu tespit edilmiştir.

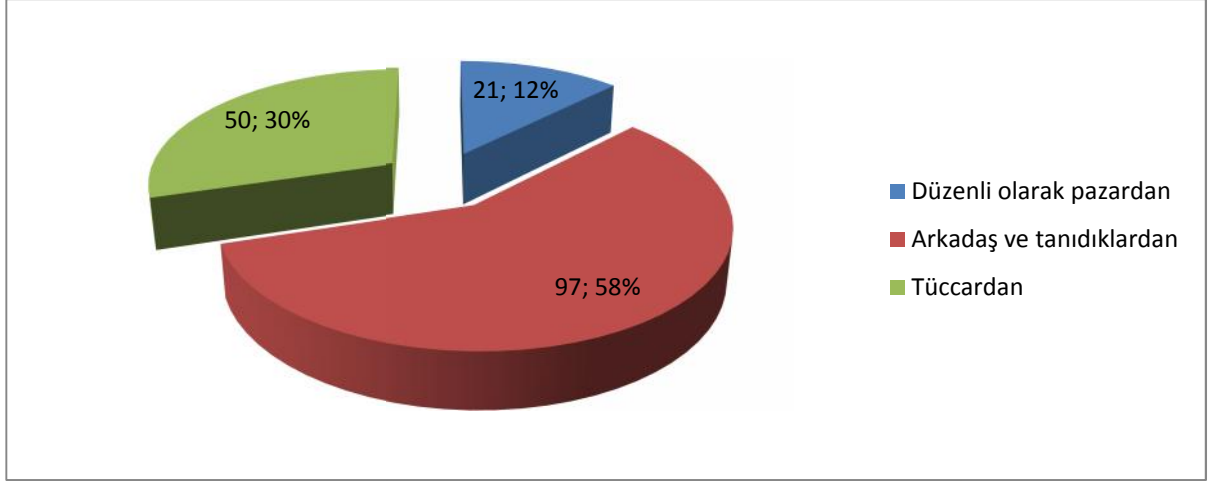
Şekil 29. Satış öncesi ürünün sınıflandırılması durumu.

Üreticilerin ürünün satış fiyatını nasıl belirledikleri Şekil 30’da verilmiştir. Buna göre üreticilerin %64’ü önce pazardaki fiyatı öğrenip sonra en yüksek fiyatı veren alıcıya ürünü sattığını, %28’i alıcı ile pazarlık ederek ürünü sattığını ve %8’i alıcının teklifini kabul etmek zorunda olduğunu ve böylece ürünü sattığını beyan etmiştir. Özellikle borcu olan ve acil nakit ihtiyacı bulunanlar alıcının teklifini kabul etmek zorunda olduklarını söylemişlerdir.

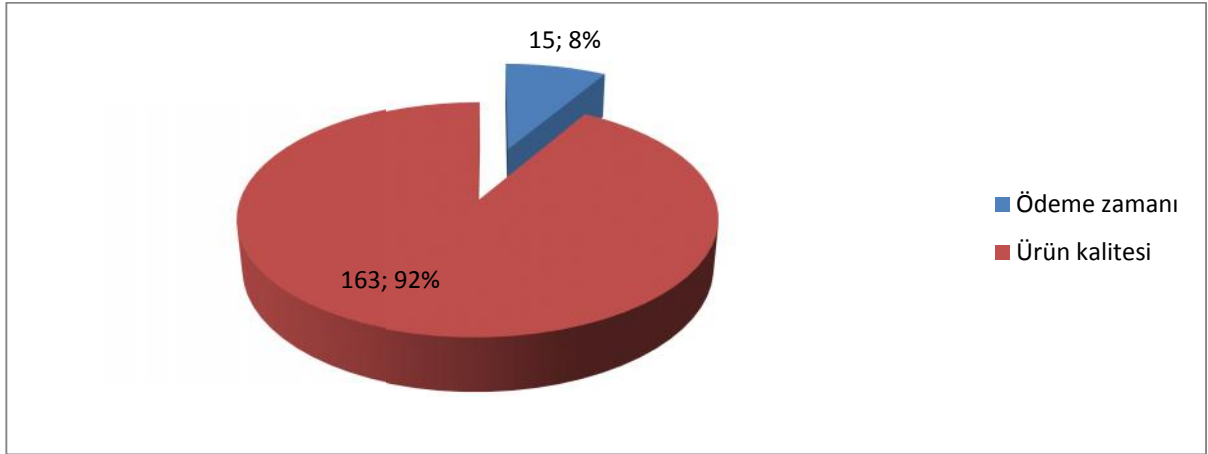
Şekil 30. Üreticinin ürünün satış fiyatını nasıl belirlediği.

Üreticilerin satış döneminde pazar fiyatını hangi kaynaklardan öğrendiği Şekil 31’de verilmiştir. Şekil 31 incelendiğinde üreticilerin %58’i arkadaş ve tanıdıklardan, %30’u düzenli pazara giderek ve %12’si tüccardan pazar fiyatını öğrendikleri anlaşılmaktadır.

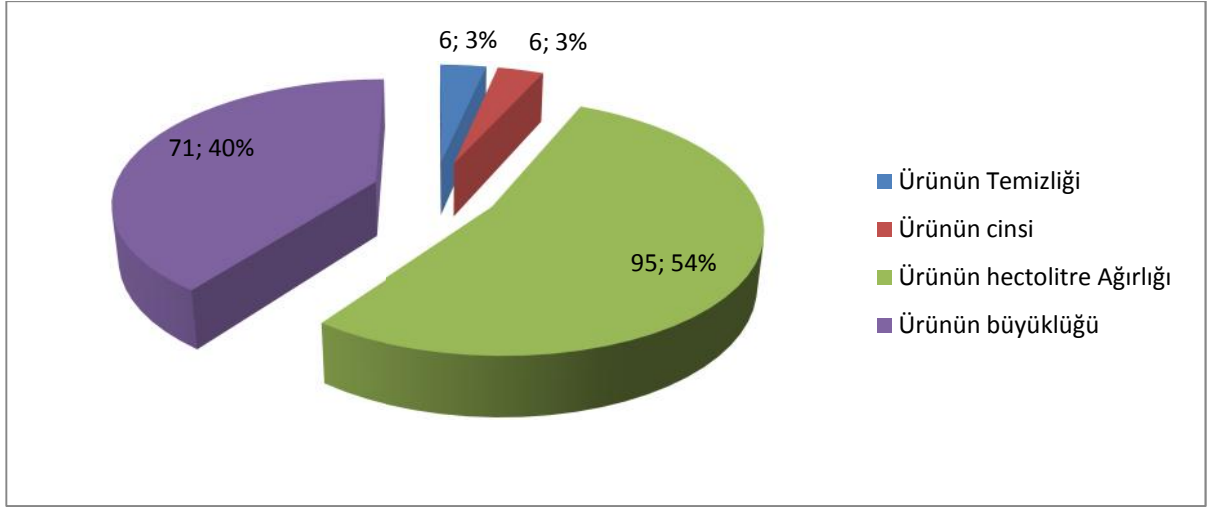
Şekil 31. Üreticilerin satış döneminde pazar fiyatını öğrenme kaynağı.

Çalışmanın yapıldığı üreticilere göre fiyatı belirleyen temel faktörler Şekil 32’de verilmiştir. Ankete katılan kişilerin %92’si ürün fiyatını belirleyen temel faktörün ürünün kalitesinin, %8’i ödeme zamanının etkili olduğunu beyan etmiştir.

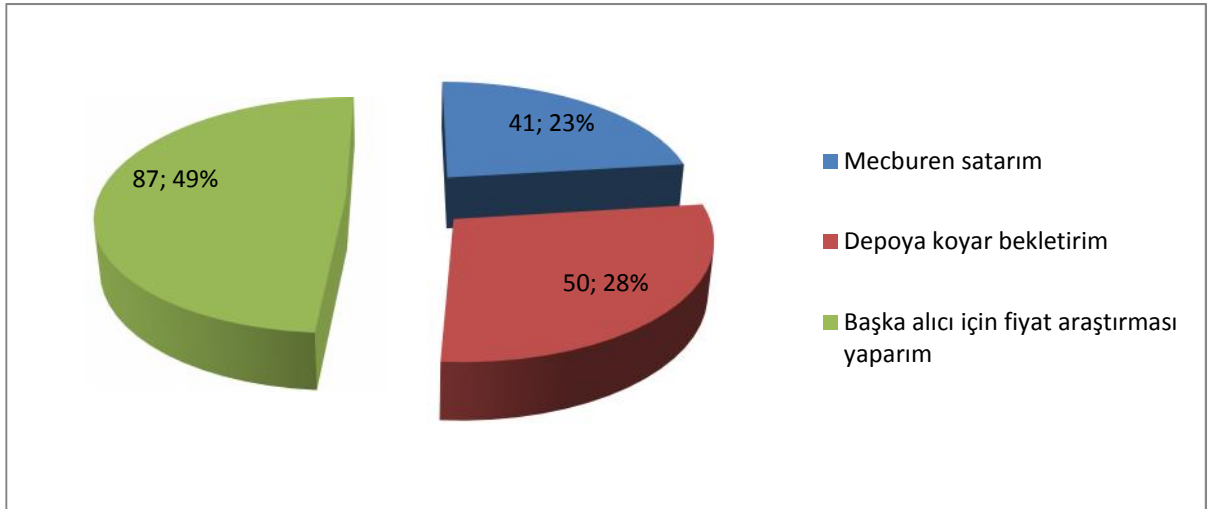
Şekil 32. Ürün fiyatını belirleyen temel faktörlerin dağılımı.

Üreticilerin satış esnasında ürün kalitesinin nasıl belirlendiğine dair görüşleri Şekil 33’de verilmiştir. Şekil 33 incelendiğinde satış esnasında ürün kalitesini belirlemede %54’ünün ürünün hektolitreye ağırlığı, %40’ının ürünün büyüklüğü ve iriliği, %3’ünün ürünün temizliği ve %3’ünün ürünün cinsinin etkili olduğu anlaşılmaktadır.

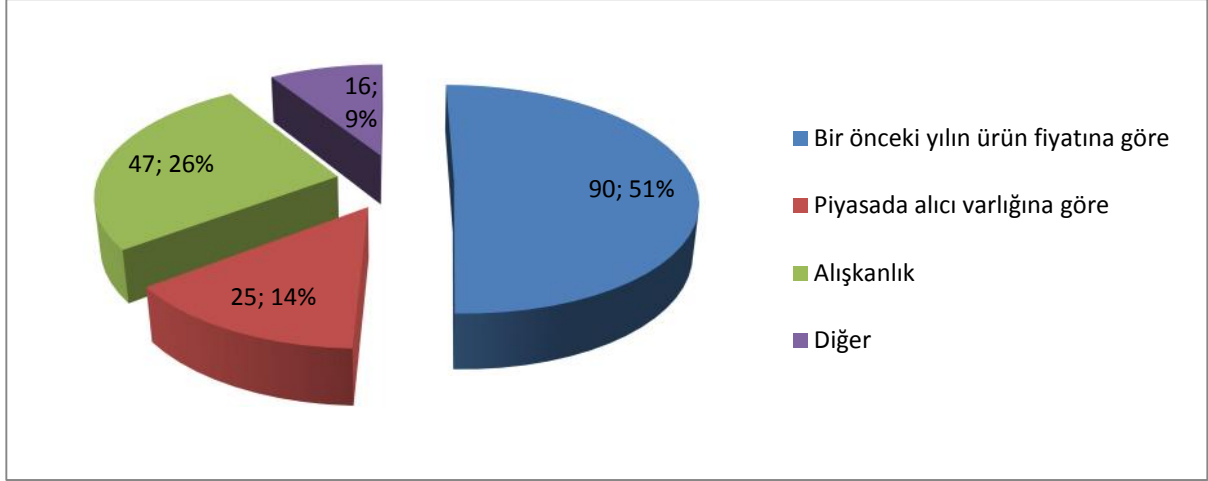
Şekil 33. Satış esnasında ürün kalitesinin belirlenmesine etki eden faktörlerin dağılımı.

Çalışmanın yapıldığı kişilerin satış esnasında alıcının önerdiği fiyatı yetersiz bulması durumundaki tutumları Şekil 34’de verilmiştir. Satış esnasında alıcının fiyatının yetersiz bulunması durumunda üreticilerin %49’u başka alıcı için fiyat araştırması yapacaklarını, %28’i depoya koyup bekleteceğini, %23’ü de mecburen ürünü satacağını beyan etmişlerdir. Özellikle acil para ihtiyacı olan kişiler mecburen satım yönünde beyanda bulunmuşlardır.

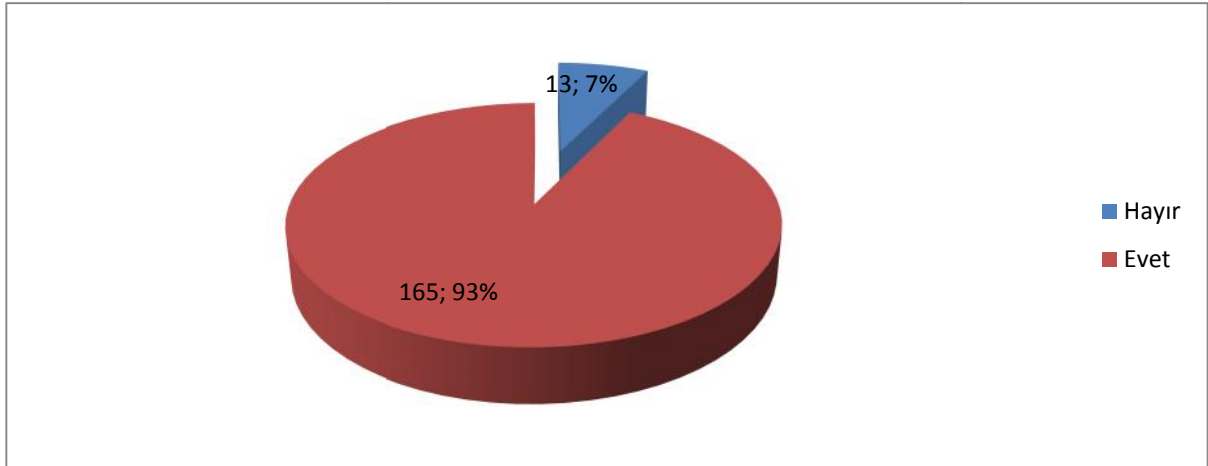
Şekil 34. Üreticinin alıcının teklif ettiği fiyatı yetersiz bulması durumundaki tutumlarının dağılımı.

Üreticilerin çerezlik kabak ekme kararını neye göre verdikleri Şekil 35’de belirtilmiştir. Buna göre; üreticilerin %51’i bir önceki yılın ürün fiyatının, %26’sı kendileri için alışkanlık olduğundan, %14’ü piyasada alıcısının varlığının ve %9’u başka ekecek ürün olmadığı için mecburiyetten, farklı ürün ekme isteğinden ve buğdaya alternatif başka ürün olmadığı için mecburiyetten gibi diğer sebeplerin çerezlik kabak ekme kararını vermede etkili olduğunu beyan etmişlerdir. Alışkanlıktan dolayı ekim yaptığını beyan eden üreticiler kuru koşullarda buğday ve arpaya alternatif başka ürün yetiştirmediklerinden ve çerezlik kabağın kuru tarım koşullarında buğday ve arpadan daha fazla gelir sağladığı için çerezlik kabak ekme kararı verdiklerini beyan etmişlerdir. Buda aslında üreticilerin bu kararı almasındaki ana unsurun çerezlik kabaktan elde ettiği gelirin fazla olmasından kaynaklandığının göstergesidir.

Şekil 35. Üreticilerin Çerezlik Kabak ekme kararını neye göre verdiklerinin dağılımı.

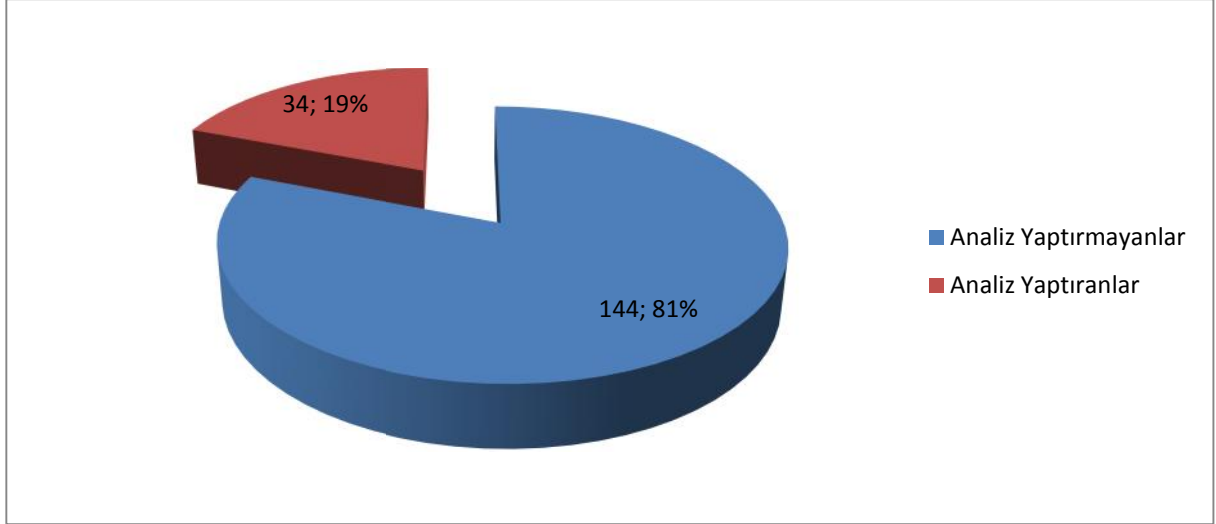
Çalışmanın yapıldığı kişilerin çerezlik kabak için bir pazarlama kooperatifinin kurulması durumunda sorunlarının çözülüp çözülmeceği ile ilgili görüşleri Şekil 36'da verilmiştir. Katılımcıların %93'ü kooperatif kurulması durumunda pazarlama sorunlarını çözüleceğini, %7'si ise çözülmeceğini beyan etmiştir. Pazarlama Kooperatifinin kurulmasına olumlu cevap veren kişiler, insanların bir araya gelememesinden, önder olmadığından ve birlik sağlanmadığından dolayı kooperatifin kurulamadığını belirtmişlerdir. Kooperatifin pazarlama sorunlarını çözmeyeceğini düşünenler ise insanların birlikte hareket edemeyeceklerini ve kendi çıkarları doğrultusunda kullanacaklarını düşündükleri için kooperatif v.b. kuruluşların pazarlama sorunlarını çözeceğine inanmamaktadırlar.

Şekil 36. Üreticilerin çerezlik kabak için bir pazarlama kooperatifinin kurulması durumunda sorunların çözülüp çözülmeceği ile ilgili görüşleri.

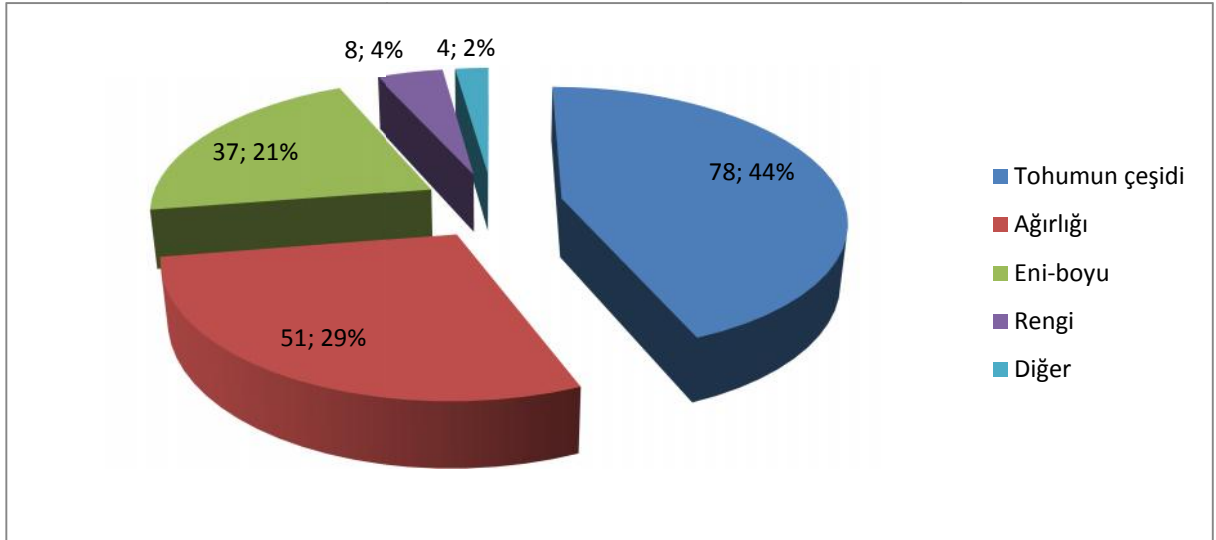
Üretim Tekniği

Kayseri İli çerezlik kabak üreticileri ile yapılan anket çalışmasına katılan kişilerin herhangi bir analiz yaptırma durumu Şekil 37'de verilmiştir. Kişilerin %81'inin herhangi bir analiz yaptırmadığı, %19'unun ise sadece toprak analizi yaptırdığı Şekil 37'den anlaşılmaktadır.

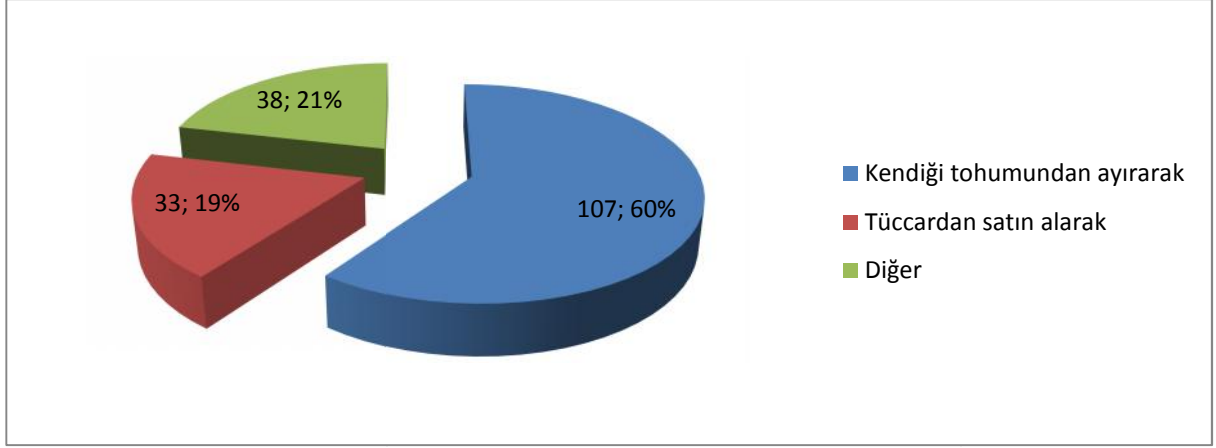
Şekil 37. Kabak yetiştiriciliği yapan çiftçilerin herhangi bir analiz yaptırma durumu.

Ankete katılan kişilerin çerezlik kabak tohumu ekerken dikkat ettiği tercih kriterlerinin dağılımı (%) Şekil 38’de verilmiştir. Kişilerin %44’ü ektiği tohumu çeşidine göre, %29’u tohumun ağırlığına göre, %21’i tohumun eni ve boyuna göre, %4’ü tohumun rengine göre, %2’si ise tohum temizliğini ve hastalık ve zararlı yönünden bulaşık olmamasını göz önüne alarak ekeceği tohumu karar verdiği Şekil 38’de görülmektedir.

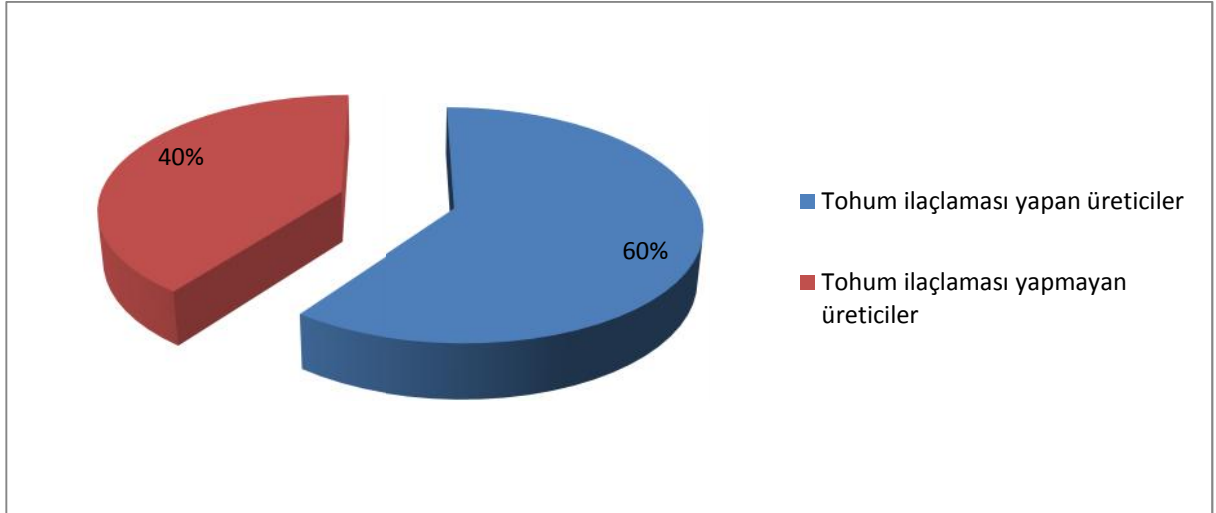
Şekil 38. Çiftçilerin çerezlik kabak tohumu ekerken dikkat ettiği kriterlerin durumu.

Çalışmanın yapıldığı kişilerin ekeceği tohumu nereden temin ettiğinin dağılımı Şekil 39’da verilmiştir. Kişilerin %60’ı kendi ürettiği üründen bir kısmını tohumluk olarak ayırdığı, %19’u tüccardan satın alarak temin ettiği, %21’i ise köy içerisindeki üreticiden tohum değişimi yoluyla, çevre ilçedeki üreticiden veya Nevşehir de sulu şartlarda üretim gerçekleştiren üreticilerden temin ettikleri Şekil 39’da görülmektedir.

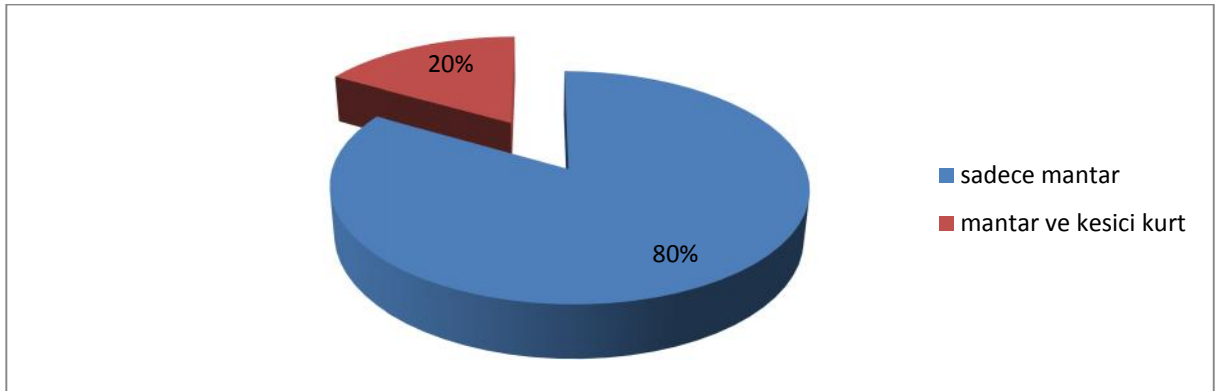
Şekil 39. Çerezlik kabak ekimi yapan çiftçilerin ektiği tohumu nereden temin ettiğinin durumu.

Çalışmanın yapıldığı çiftçilerin ekeceği tohuma ilaç uygulaması yapma durumları Şekil 40’da verilmiştir. Çiftçilerin %60’ının ekeceği tohuma ilaçlama yaptığı, %40’ının ekeceği tohuma ilaçlama yapmadığı Şekil 40’da görölmektedir.

Şekil 40. Ankete katılan çiftçilerin ektiği tohumu ilaçlama durumu.

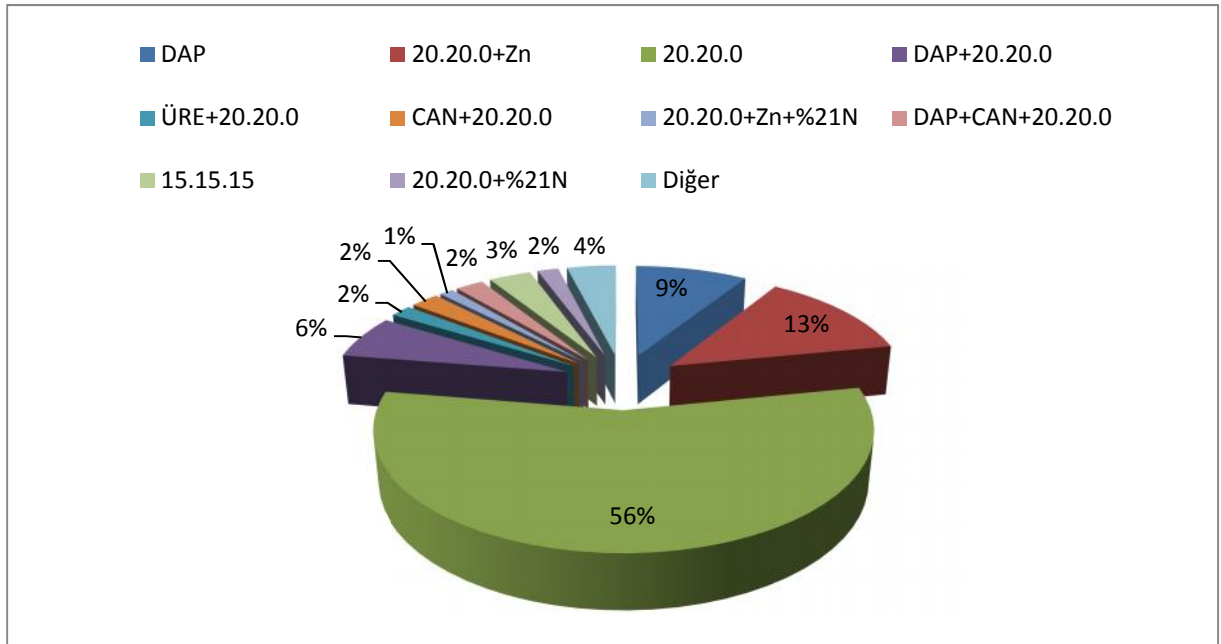
Tohum ilaçlaması yaptığını beyan eden üreticilerin neye karşı ilaçlama yaptıkları şekil 41’de verilmiştir. Üreticilerin %80’i sadece mantara karşı, %20’si ise mantar ve kesici kurtlara karşı tohum ilaçlaması yaptıklarını beyan etmişlerdir.

Şekil 41. Üreticilerin tohum ilaçlamasını ne için yaptıkları.

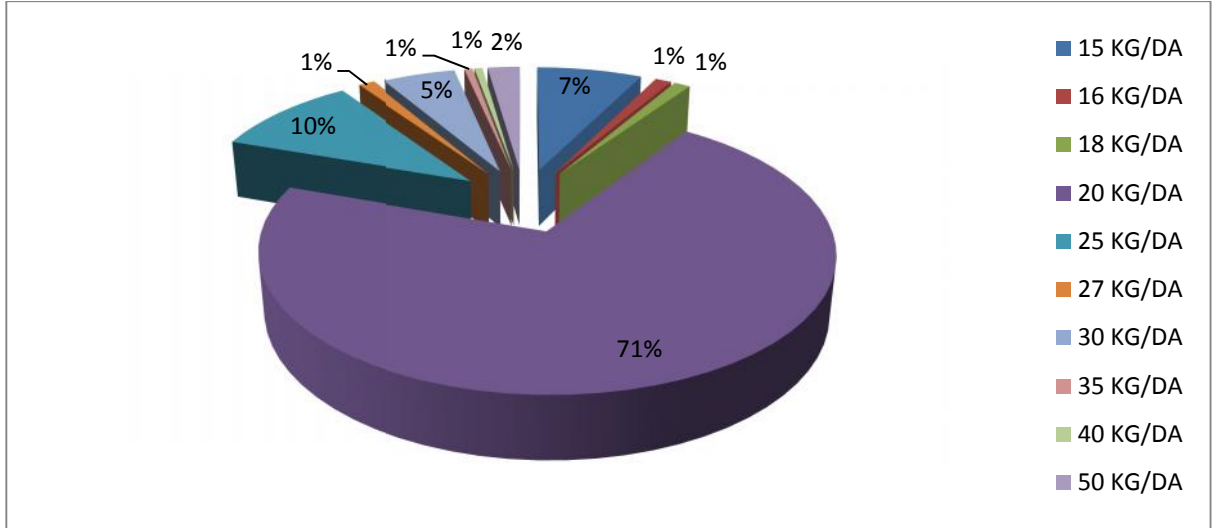
Üreticilerin kök çürüklüklerine (*Pythium* spp., *Rhizoctania* spp., *Alternaria* spp., *Fusarium* spp., *Sclerotinia* spp.) karşı genelde %80 Thiram ve %80 Mancozeb etken maddeli ilaçları 200 g/100 kg tohum şeklinde kullandıkları bunun yanı sıra %35 Metalaxyl etken maddeli ilaçları da ruhsatlı olmamasına rağmen tohum ilacı olarak kullandıkları tarafımızdan belirlenmiştir. Kesici kurtlara(Bozkurtlar(*Agrotis* spp.) ve telkurtları(*Agriotes* spp.) karşı 25 % Chlorpyrifos ethyl eklili maddeli ilaçları 10-15 g/1 kg tohum şeklinde kullandıkları tespit edilmiştir.

Ankete katılan kişilerin çerezlik kabak yetiştiriciliğinde kullandıkları gübrelerin dağılımı Şekil 42’de verilmiştir. Çiftçilerin %56’sı kabak yetiştiriciliğinde 20.20.0 kompoze gübresi, %13’ü 20.20.0+Zn süper kompoze, %9’u DAP gübresi, %6’sı DAP+20.20.0 karışımı, %3’ü 15.15.15 gübresi, %2’si CAN+20.20.0 karışımı, %2’si DAP+CAN+20.20.0 karışımı, %2’si ÜRE+20.20.0 karışımı, %2’si 20.20.0+%21N karışımı, 1’i 20.20.0+ZN+%21N karışımı, diğer kısmında ise 1’i 13-24-10+ME özel kompoze, 1’i DAP+%33N karışımı, 1’i DAP+%21N+20.20.0 karışımı, 1’i 15.15.15+20.20.0 karışımı, 1’i DAP+20.20.0+15.15.15+%21N karışımı, 1’i 18-24-32 gübresi, 1’i 13-24-12 gübresi kullandığı Şekil 42’de görülmektedir.

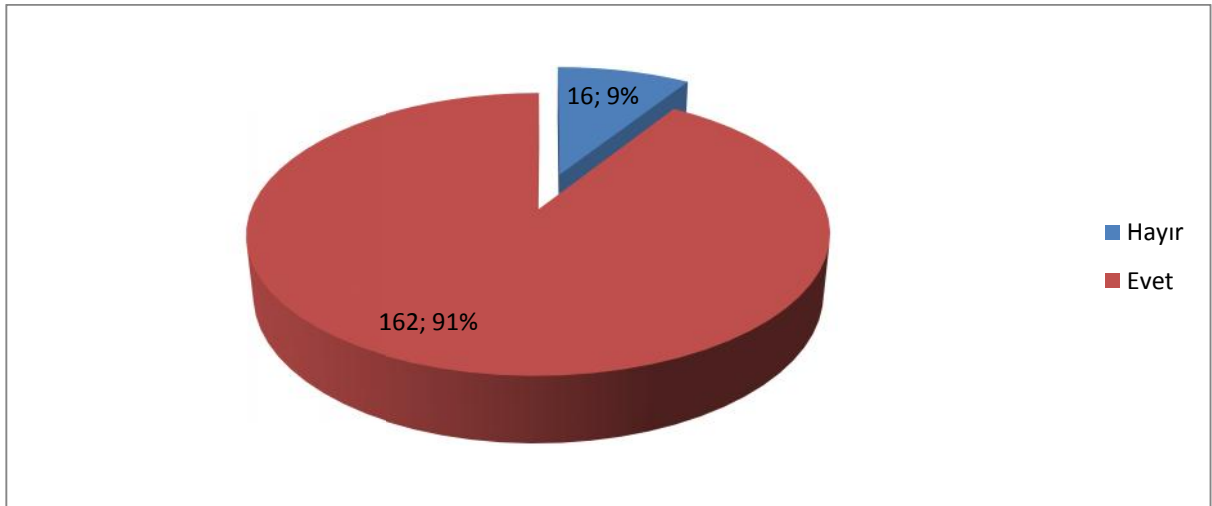
Şekil 42. Ankete katılan çiftçilerin çerezlik kabak üretiminde kullandıkları gübrelerin dağılımı.

Çalışmanın yapıldığı çiftçilerin çerezlik kabak yetiştiriciliğinde dekara kullandıkları gübre miktarlarının dağılımı(%) Şekil 43’de verilmiştir. Çiftçilerin %71’i dekara 20 kg, %10’u dekara 25 kg, %7’si dekara 13 kg, %5’i dekara 30 kg, %2’si dekara 50 kg, %1’i ise 16, 18, 27, 35 ve 40 kg da⁻¹ gübre kullanımları Şekil 43’de görülmektedir.

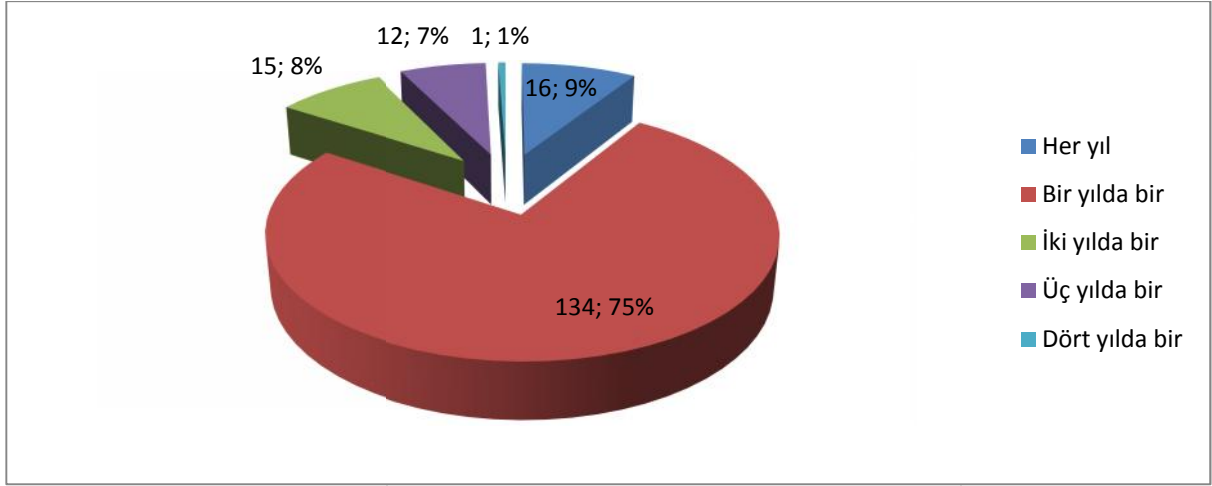
Şekil 43. Ankete katılan çiftçilerin çerezlik kabak üretiminde kullandıkları gübre miktarlarının dağılımı.

Çalışmanın yapıldığı üreticilerin münavebe uygulama durumları Şekil 44’de verilmiştir. Buna göre üreticilerin %91’inin münavebe uyguladığını, %9’unun ise münavebe uygulamadığını görülmektedir.

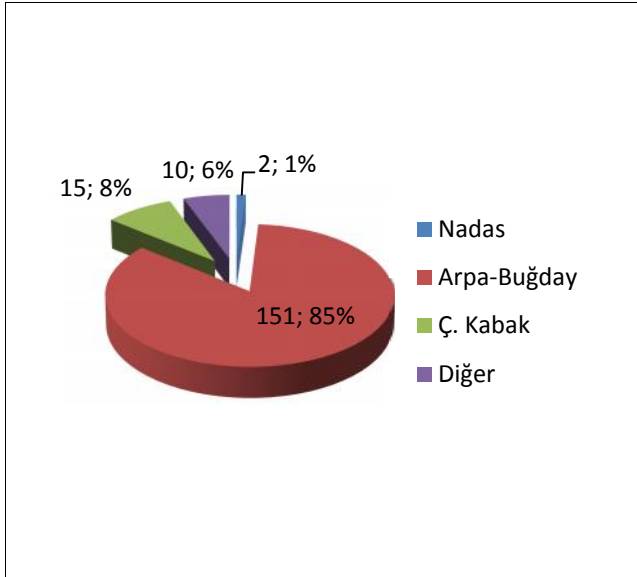
Şekil 44. Çerezlik kabak üretiminde münavebe sistemi uygulayan çiftçilerin dağılımı.

Üreticilerin aynı parselde kaç yılda bir çerezlik kabak ektikleri Şekil 45’de belirtilmiştir. Çalışmaya katılan üreticilerin %75’i bir yıl ara ile, %9’u her yıl aralıksız, %8’i iki yıl ara ile, %7’si üç yıl ara ile ve %1’i 4 yıl ara ile aynı parselde çerezlik kabak ektiklerini beyan etmişlerdir. Özellikle sulcu tarımın yapılabildiği alanlarda üretim yapan üreticiler 2,3 ve 4 yıl ara ile aynı parselde çerezlik kabak ektiklerini beyan etmişlerdir. Kuru tarımın yapıldığı alanlarda üretim yapanlar büyük kısmı ya her yıl ya da bir yıl ara ile aynı parselde çerezlik kabak ektiklerini bildirmişlerdir.

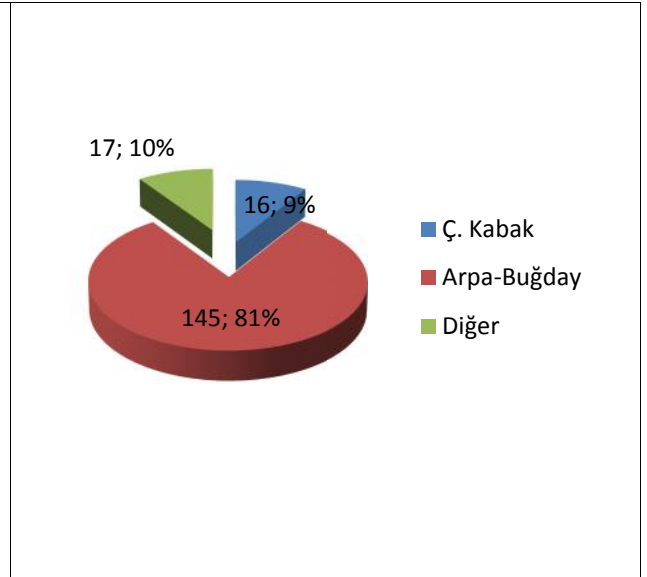

Şekil 45. Çerezlik kabak üretiminde çiftçilerin münavebe sistemini kaç yılda bir uyguladıklarının dağılımı.

Çalışmanın yapıldığı üreticilerin Çerezlik kabak ekmeden önceki ön bitkileri ve çerezlik kabak hasadından sonra hangi bitkiyi yetiştirecekleri Şekil 46 ve Şekil 47’de verilmiştir. Buna göre çerezlik kabak üreticilerinin %85’inin ön bitkisinin Arpa veya Buğday olduğu, hasat sonrası da %81’inin yine Buğday veya Arpa yetiştireceği, ön bitkisi çerezlik kabak olanların %8’i hasat sonrası yine çerezlik kabak ekeceğini, hasat sonrası çerezlik kabak beyan edenlerin %9’u yine çerezlik kabak ekeceği Şekil 46 ve 47’den anlaşılmaktadır. Kuru tarımın yapıldığı alanlarda nadas uygulamasından neredeyse vazgeçildiği ve sistemin çerezlik kabak-arpa veya buğday – çerezlik kabak şeklinde gerçekleştiği görülmektedir. Sulu tarımın yapıldığı alanlarda ise çerezlik kabak hasadı sonrası %10 oranında başka ürün yetiştirileceği yine Şekil 47’den anlaşılmaktadır.

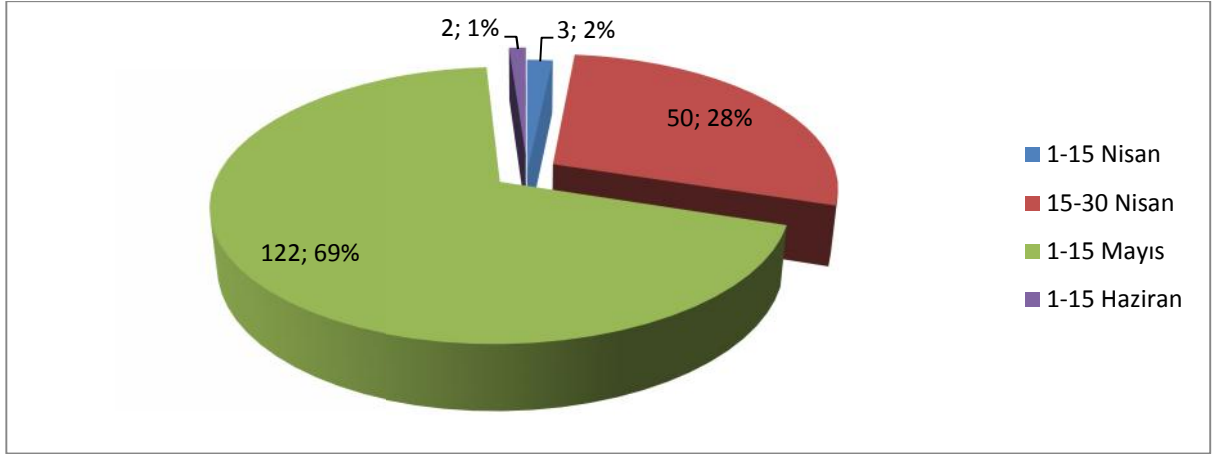

Şekil 46. Ön bitki durumu.

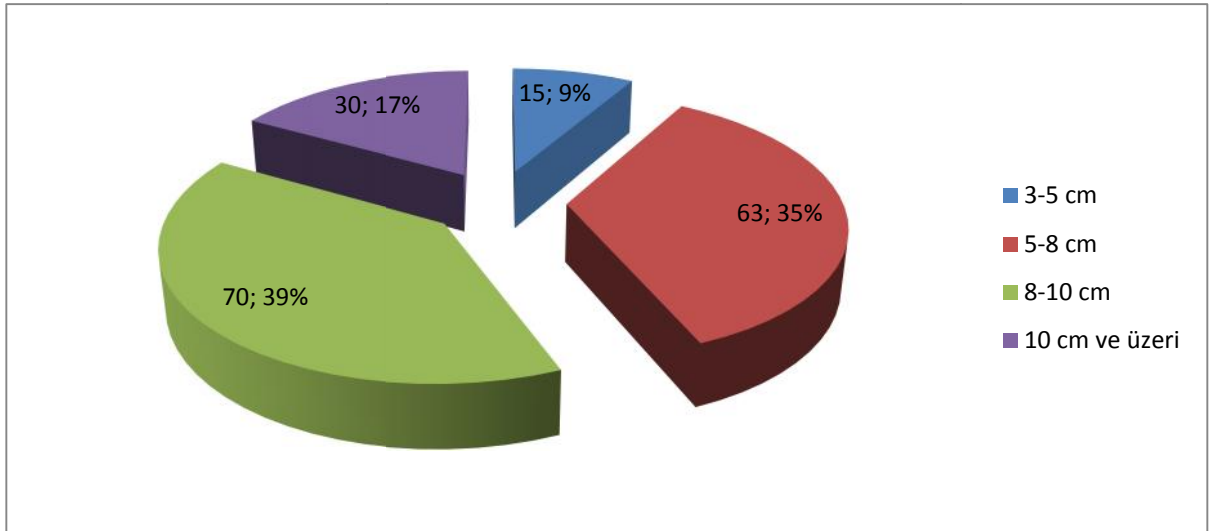
Şekil 47. Hasat sonrası bitki durumu.

Üreticilerin çerezlik kabak ekim tarihlerinin dağılımı Şekil 48’de verilmiştir. Üreticilerin %69’unun 1-15 Mayıs, %28’inin 15-30 Nisan ve %2’sinin 1-15 Nisan, %1’inin 1-15 Haziran tarihleri arasında çerezlik kabak ektiklerini beyan ettikleri görülmektedir.

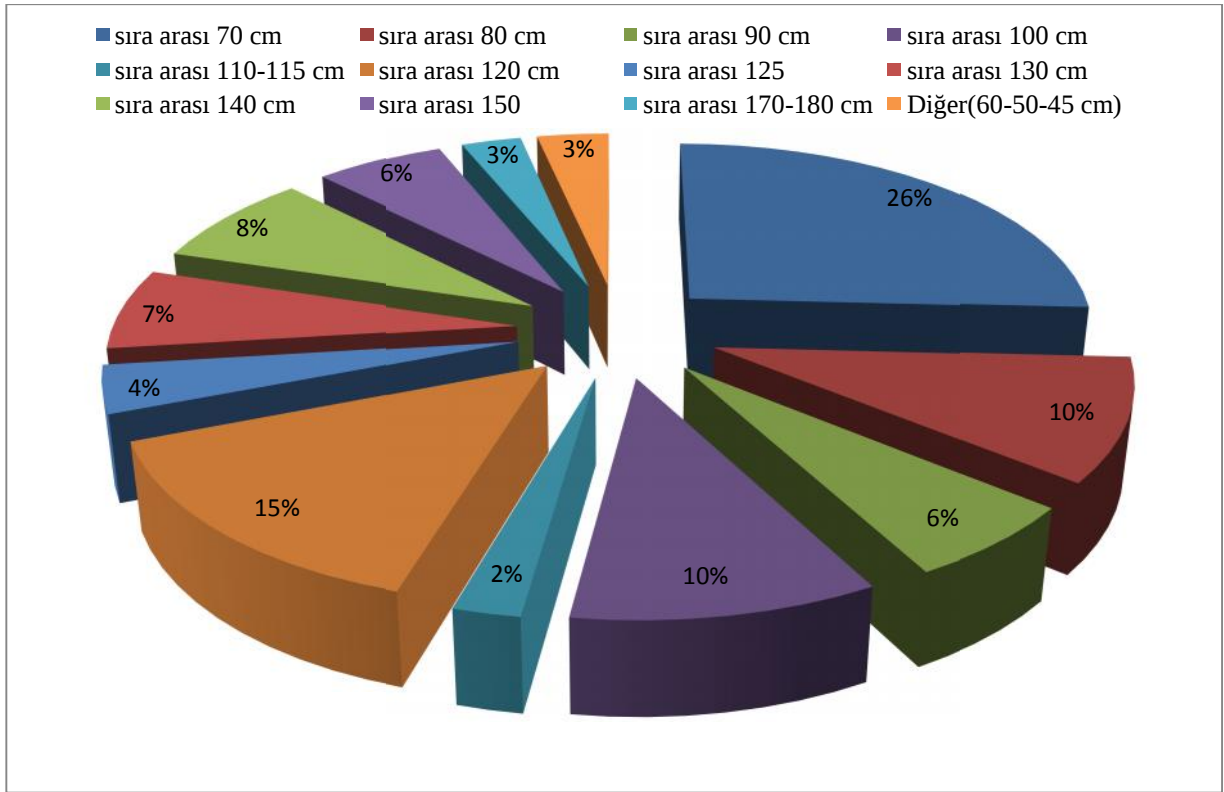
Şekil 48. Ankete çiftçilerin çerezlik kabak ekimi yaptıkları tarihlerin dağılımı.

Ankete katılan üreticilerin çerezlik kabak ekim derinliklerinin dağılımı (cm) Şekil 49'da belirtilmiştir. Üreticilerin %39'u 8-10 cm, %35'i 5-8 cm, %17'si 10 cm üzeri ve %9'u 3-5 cm derinliğe çerezlik kabak ektiklerini beyan etmişlerdir. Buna göre üreticilerin sadece %35'i olması gereken derinlikte ekim yapmışlardır. Bu konuda üreticilerin bilgi eksikliğinin olduğu tespit edilmiştir.

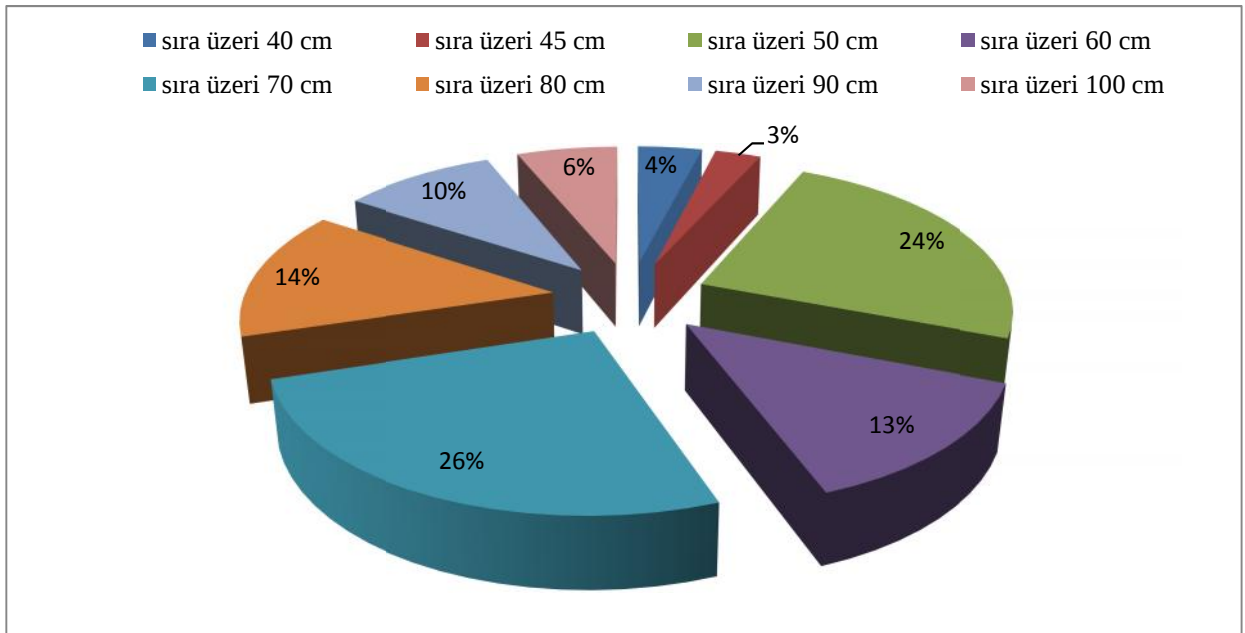
Şekil 49. Ankete katılan üreticilerin çerezlik kabak ekiminde uyguladıkları ekim derinliklerinin dağılımı(%).

Çerezlik kabak üreticilerinin uyguladıkları sıra arası mesafelerin dağılımı Şekil 50'de verilmiştir. Şekil 50 incelendiğinde üreticilerin %26'sının 70 cm, %15'inin 120 cm, %10'unun 80 cm, %10'unun 100 cm, %8'inin 140 cm, %7'sinin 130 cm, %6'sının 90 cm, %6'sının 150 cm, %4'ünün 125 cm, %3'ünün 170-180 cm, %3'ünün 60-50-45 cm ve %2'sinin 110-115 cm sıra arası mesafelerde yetiştiricilik yapmayı tercih ettikleri görülmektedir. Üreticiler çerezlik kabak yetiştiriciliğinde en çok tercih ettikleri 70 cm sıra arası mesafede, sıra üzerlerini 70 - 50 cm, sıra arası 80 cm mesafede; sıra üzerlerini 50-80 cm, sıra arası 100 cm mesafede; sıra üzerlerini 100-50 cm, sıra arası 120 cm mesafede; sıra üzerlerini 60-70-80-90 cm olarak yetiştirdiklerini beyan etmişlerdir. Buna göre çerezlik kabak üreticilerinin m^2 'de bitki sayılarının 3, 2, 1, adet m^{-2} olduğu belirlenmiştir.

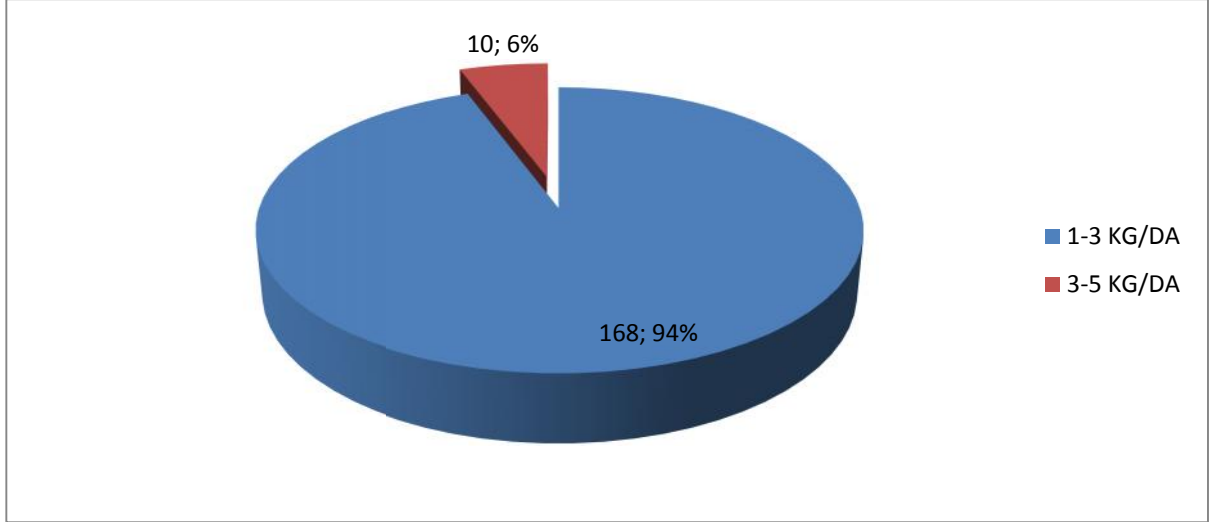
Şekil 50. Üreticilerin çerezlik kabak yetiştiriciliğinde uyguladıkları sıra arası mesafelerinin dağılımı(%).

Çerezlik kabak üreticilerinin uyguladıkları sıra üzeri mesafelerin dağılımı Şekil 51’de verilmiştir. Buna göre; üreticilerin %26’sının 70cm, %24’ünün 50 cm, %14’ünün 80 cm, %13’ünün 60 cm, %10’unun 90 cm, %6’sının 100 cm, %4’ünün 40 cm ve %3’ünün 45 cm sıra üzeri mesafeleri tercih ederek yetiştiricilik yaptıkları Şekil 51’den takip edilebilmektedir.

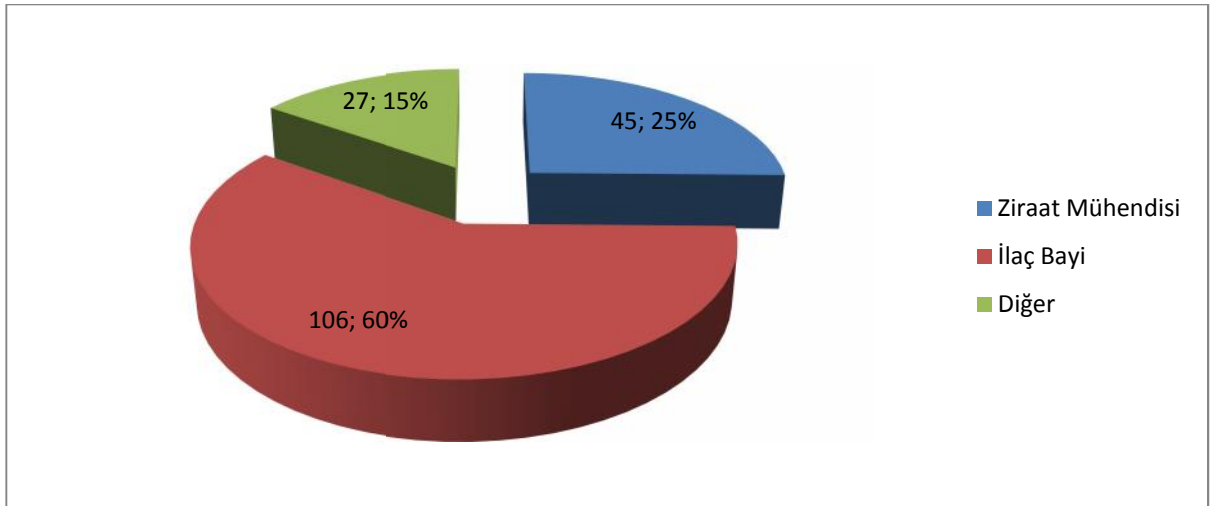
Şekil 51. Üreticilerin çerezlik kabak yetiştiriciliğinde uyguladıkları sıra üzeri mesafelerin dağılımı(%).

Üreticilerin dekara kullandıkları tohum miktarı (kg) Şekil 52’de belirtilmiştir. Üreticilerin %94’ü dekara 1-3 kilogram arasında tohum sarf ettiklerini, %6’sı ise 3-5 kilogram arası tohum kullandıklarını beyan etmişlerdir.

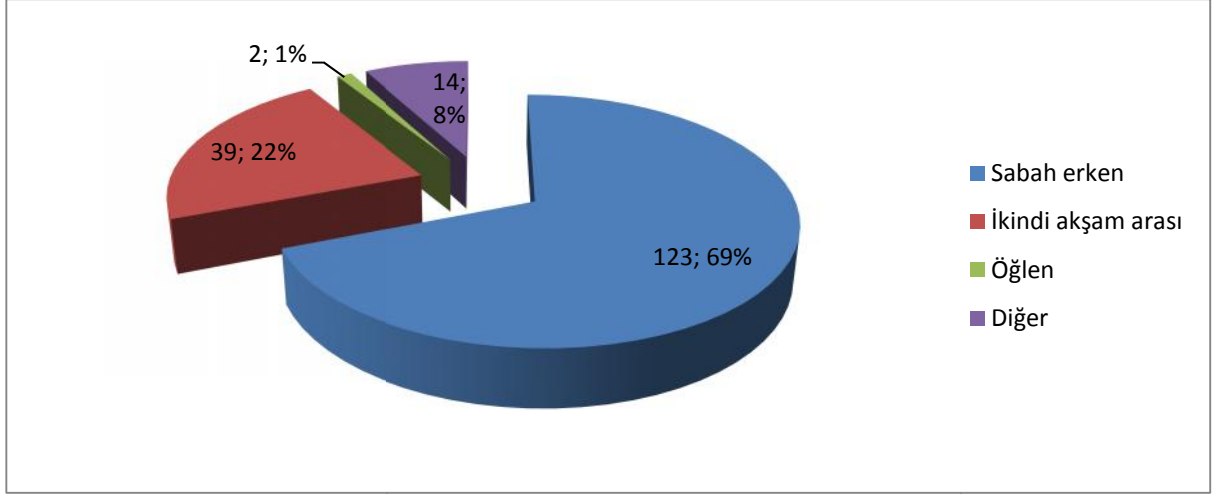
Şekil 52. Ankete çiftçilerin çerezlik kabak ekiminde dekara uyguladıkları tohum miktarı dağılımı.

Üreticilerin kullandığı Bitki Koruma Ürünlerini (BKÜ) kime danışarak aldıkları Şekil 53’de verilmiştir. Üreticilerin %60’ı ilaç bayisine, %25’i tarım teşkilatındaki ziraat mühendisine ve %15’i komşusuna veya arkadaşına danışarak kullanacağı bitki koruma ürününü aldıklarını beyan etmişlerdir.

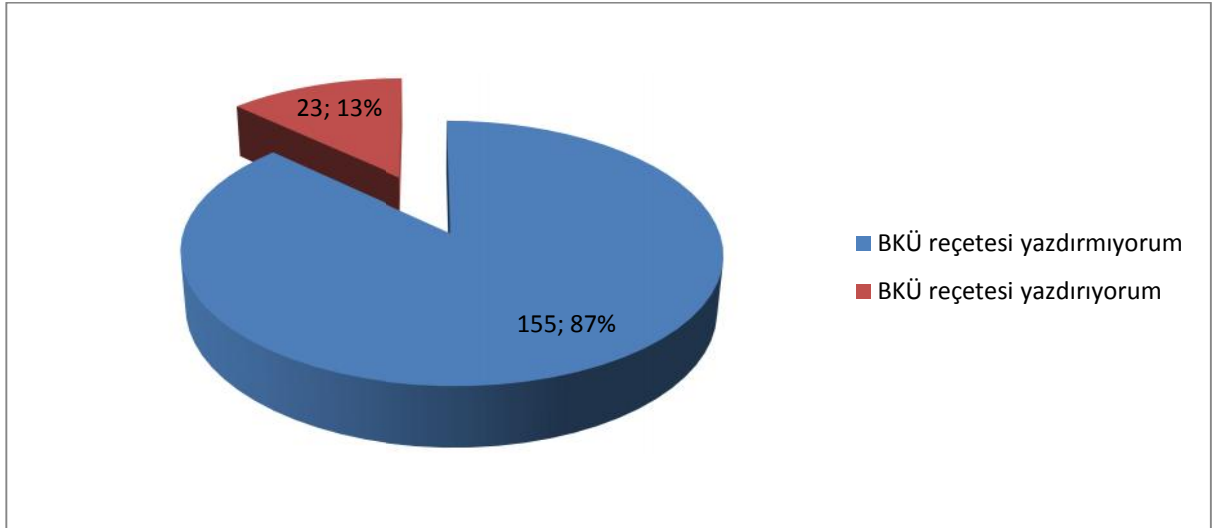
Şekil 53. Çerezlik kabak yetiştiriciliği yapan çiftçilerin BKÜ kime danışarak aldıklarının dağılımı.

Çalışmanın yapıldığı üreticilerin ilaçlamayı günün hangi saatlerinde yaptıklarının dağılımı (%) Şekil 54’de verilmiştir. Buna göre üreticilerin %69’u sabah erken saatte, %22’si ikindi-akşam arası serinlikte, %1’i öğlen zamanında ve %8’i bu zamanların dışında ilaçlama yaptıklarını beyan etmişlerdir. Üreticiler özellikle ekim sonrası yabancı ot mücadelesi kapsamında uyguladıkları herbisiti, işletme büyüklüğüne göre sabah erkenden başlayıp iş bitimine kadar ilaçlamaya devam ettiklerini söylemişlerdir.

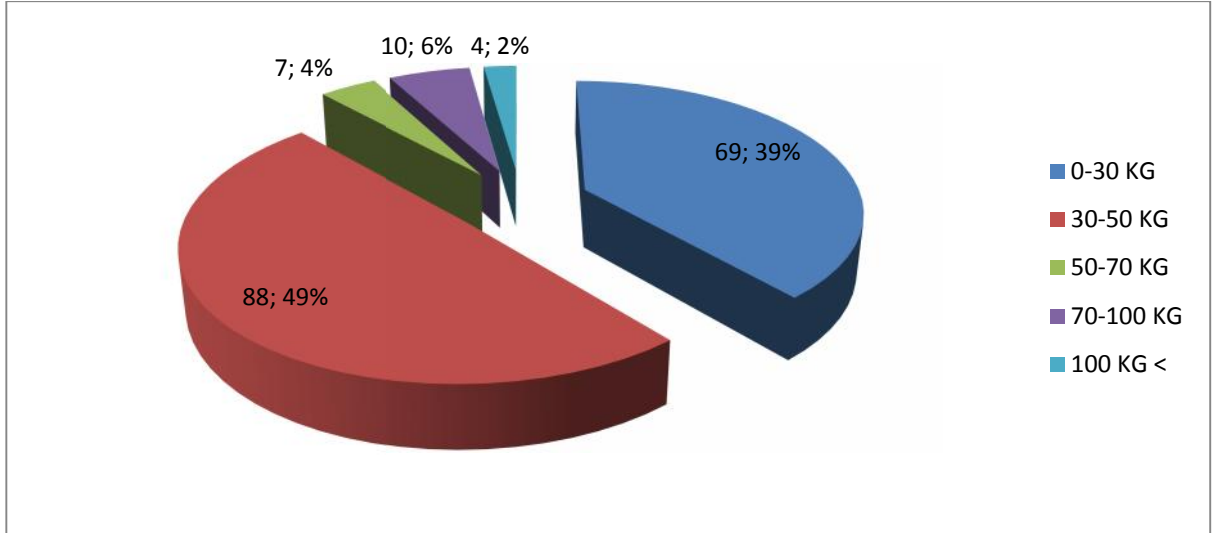
Şekil 54. Çerezlik kabak yetiştiriciliği yapan çiftçilerin tarımsal ilaçları uygulama zamanlarının dağılımı.

Üreticilerin Bitki Koruma Ürünleri için reçete yazdırma durumları Şekil 55’de verilmiştir. Üreticilerin %87’si bitki koruma ürünleri için reçete yazdırmadıklarını, %13’ü ise BKÜ için reçete yazdırdıklarını beyan etmişlerdir.

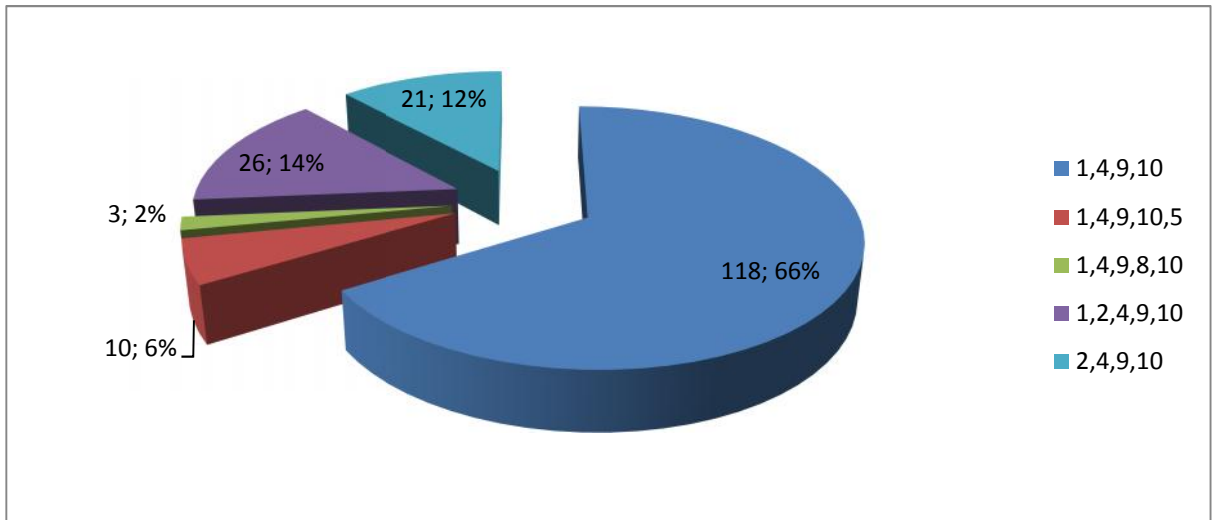
Şekil 55. Çiftçilerin tarımsal ilaçları almadan önce bitki koruma ürünleri reçetesi yazdırma durumlarının dağılımı.

Çalışmanın yapıldığı üreticilerin dekara kaç kilo ürün aldıklarının dağılımı (kg) Şekil 56’da verilmiştir. Şekil 56 incelendiğinde üreticilerin %49’unun 30-50 kg da⁻¹, %39’unun 0-30 kg da⁻¹, %6’sının 70-100 kg da⁻¹, %4’ünün 50-70 kg da⁻¹ ve %2’sinin 100kg da⁻¹’dan fazla ürün elde ettikleri anlaşılmaktadır. Burada 0-30 kg da⁻¹ ve 30-50 kg da⁻¹ ortalama verim aldıklarını beyan eden üreticiler kuru koşullarda, diğerler ise sulu koşullarda yetiştiricilik yaptıklarını beyan eden üreticilerdir.

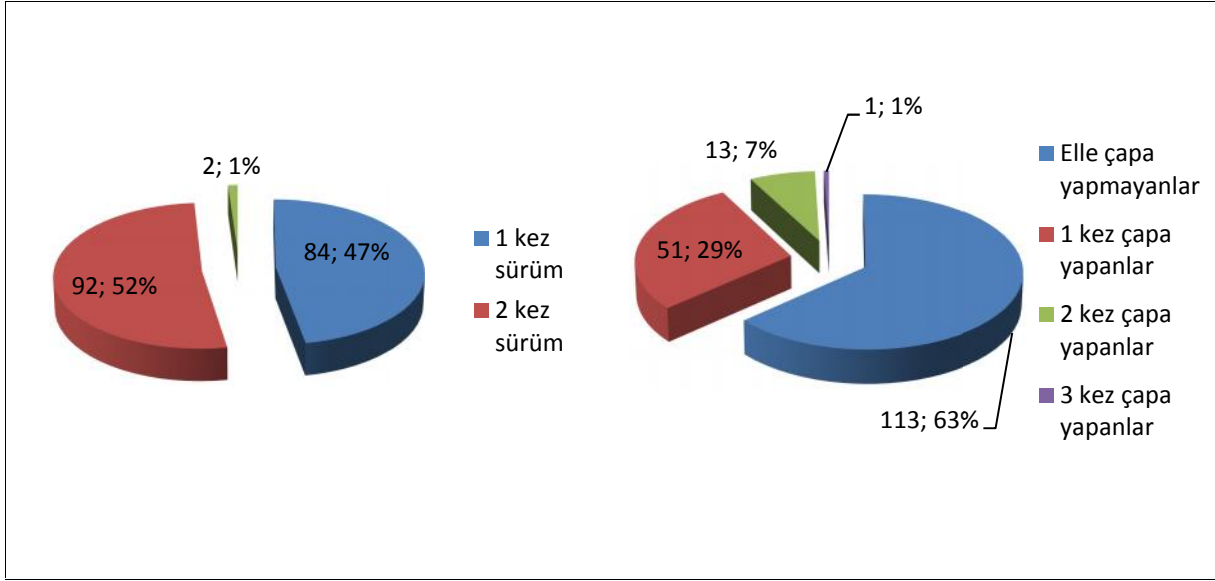
Şekil 56. Çerezlik kabak yetiştiriciliği yapan çiftçilerin dekara aldıkları verimlerin dağılımı.

Çerezlik kabak üreticilerinin tarla hazırlığını nasıl yaptıklarının dağılımı Şekil 57’de verilmiştir. Buna göre çerezlik kabak üreticilerinin %66’sının ekim yapacakları tarlayı sonbaharda pullukla işleyip, ilkbaharda kazayağı ile tekrar işleme, ekim ve gübreleme yapma ve üstüne yabancı ot ilacı uygulaması, %14’ünün sonbaharda pullukla işleme, ilkbaharda pullukla işleme, arkasından ilkbaharda kazayağı ile düzeltme, ekim ve gübreleme ve üstüne yabancı ot ilacı uygulaması, %12’sinin ilkbaharda pullukla işleme, ilkbaharda kazayağı ile düzeltme, ekim ve gübreleme ve üstüne yabancı ot uygulaması, %6’sının sonbaharda pullukla işleme, ilkbaharda kazayağı ile düzeltme, ekim ve gübreleme, üstüne yabancı ot uygulaması ve üstten ikinci gübre uygulaması, %2’sinin sonbaharda pullukla işleme, ilkbaharda kazayağı ile düzeltme, ekim ve gübreleme, üstüne tapan veya log çekme ve üstüne yabancı ot ilacı uygulaması şekillerinde tarla hazırlıkları ve ekimlerini gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir.

Şekil 57. Çerezlik kabak üreticilerinin tarla hazırlık aşamalarının dağılımı(%).

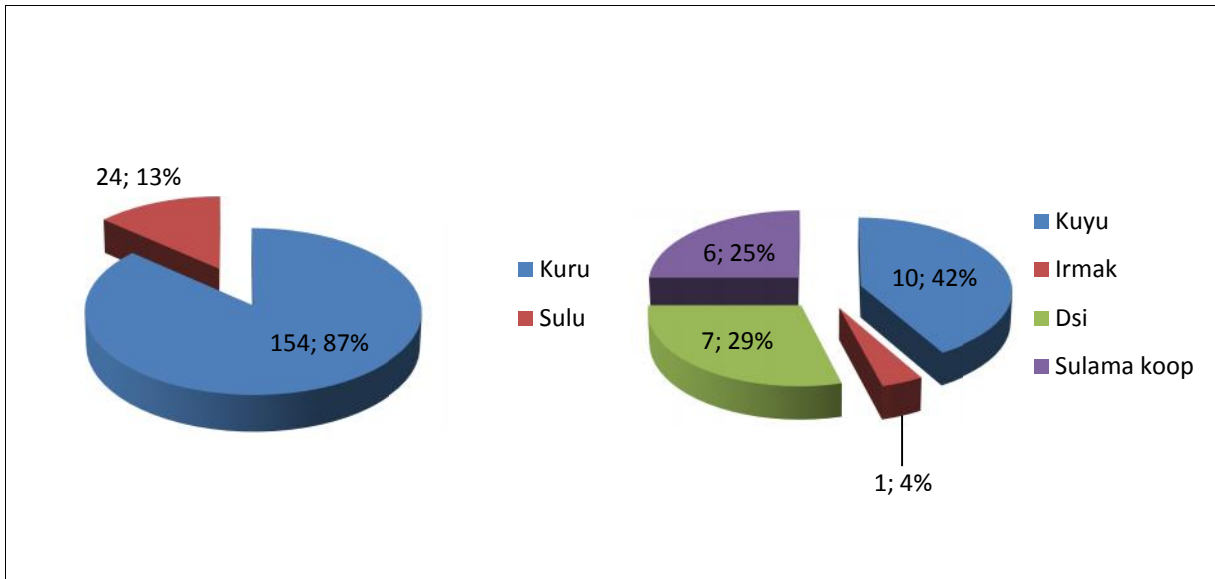
Çerezlik kabak üreticilerinin ürünü traktör ve elle çapalama durumları şekil 58 ve 59’da verilmiştir. Üreticilerin %52’sinin traktörle 2 defa, %47’sinin traktörle 1 defa çapa yaptıkları, üreticilerin %63’ünün elle çapa yapmadığı, %29’unun elle bir defa, %7’sinin elle iki defa çapalama yaptıkları Şekil 58 ve Şekil 59’dan anlaşılmaktadır.

Şekil 58. Traktörle yapılan çapa sayılarının dağılımı.

Şekil 59. Elle yapılan çapa sayılarının dağılımı.

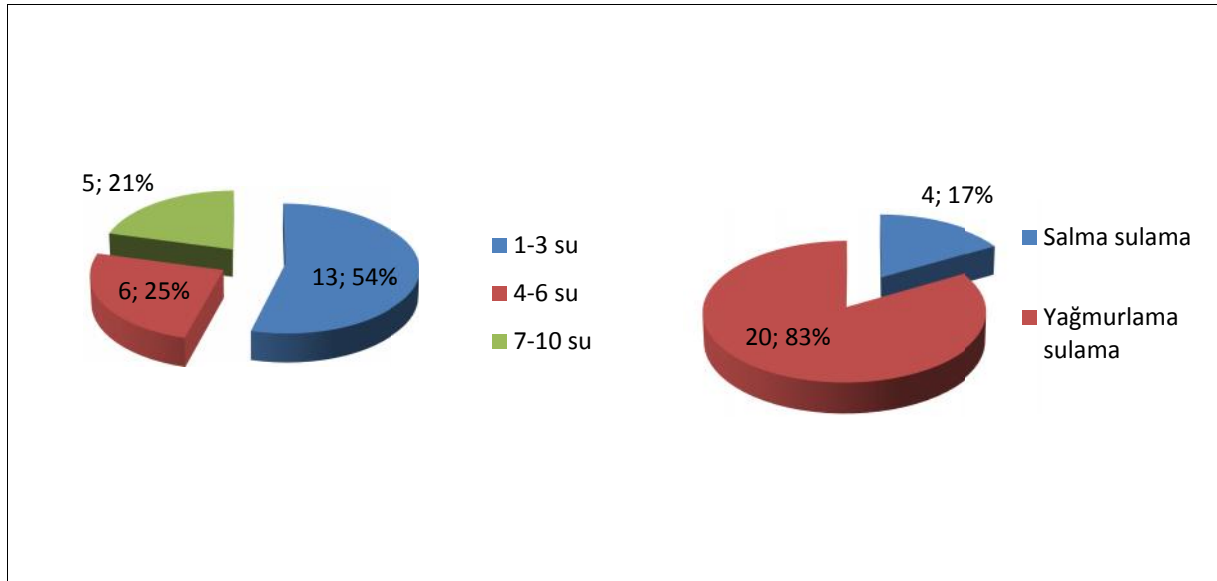
Çalışmanın yapıldığı çerezlik kabak üreticilerinin sulama durumu ve su kaynakları Şekil 60 ve Şekil 61’de verilmiştir. Buna göre üreticilerin %87’sinin kuru koşullarda sulama yapmadan çerezlik kabak yetiştiriciliği yaptığı, %13’ünün sulama yaptığı, sulama yapanların %42’sinin su kaynağının kuyu, %29’unun DSİ kanalı, %25’inin sulama kooperatifi ve %4’ünün ırmak olduğu Şekil 60 ve Şekil 61’den takip edilebilmektedir.

Şekil 60. Sulama durumu.

Şekil 61. Sulama kaynakları.

Çerezlik kabak üreticilerinin sulama sayısı ve sula sistemi durumları Şekil 62 ve 63’de bildirilmiştir. Sulu şartlarda yetiştiricilik yapan üreticilerin %54’ünün 1-3 su %25’inin 4-6 su ve %21’inin 7-10 su verdiği, üreticilerin %17’sinin salma sulama %83’ünün yağmurlama sulama yaptıkları Şekil 62 ve Şekil 63’den takip edilebilmektedir.

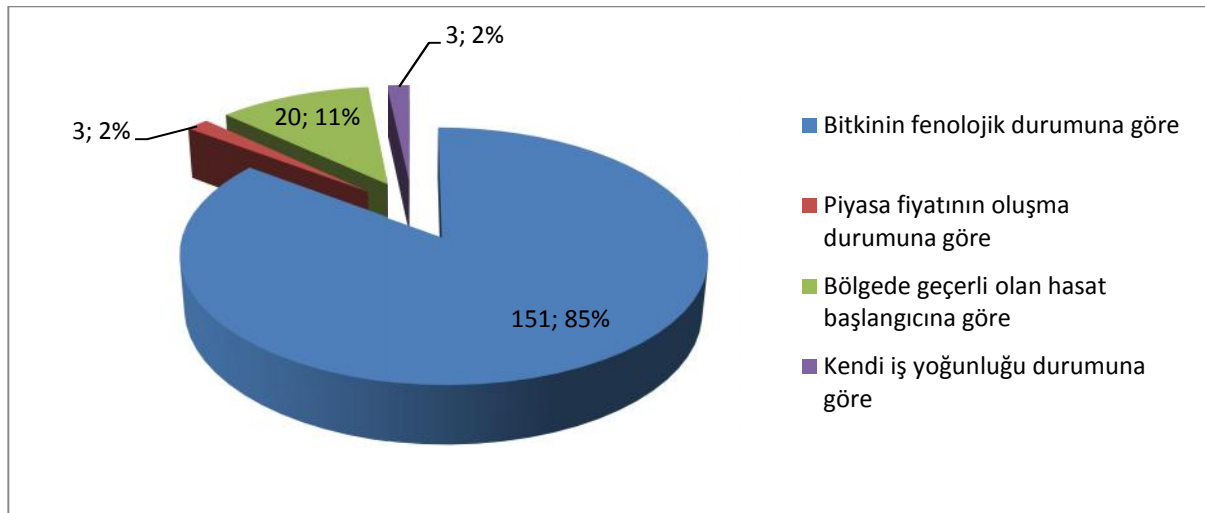

Şekil 62. Sulama sayılarının dağılımı.

Şekil 63. Sulama sistemlerinin dağılımı.

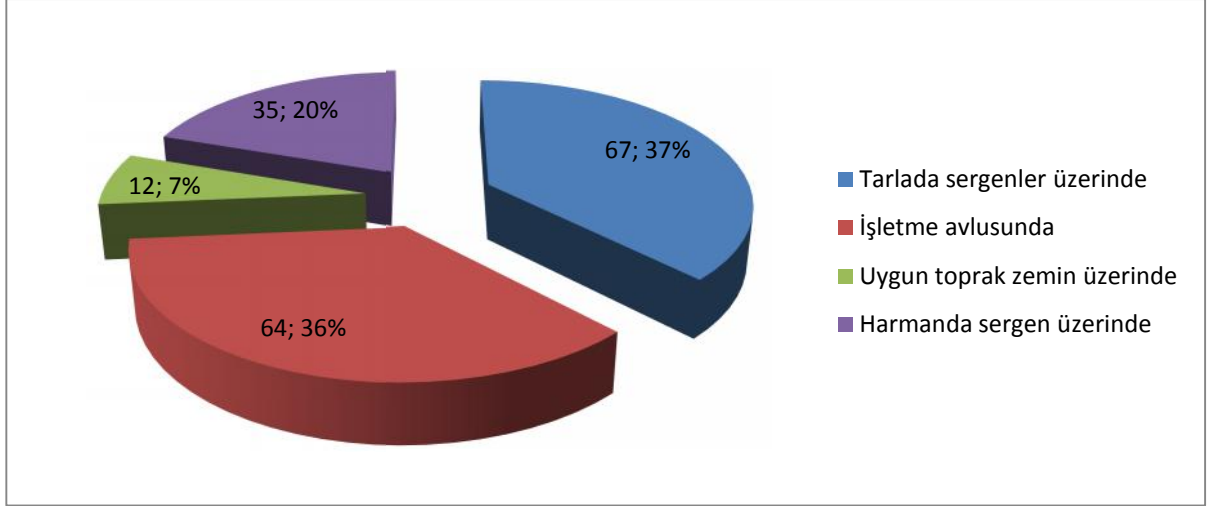
Üreticiler çerezlik kabak üretiminde özellikle külleme (*Erysiphe cichoracearum*) ve yalancı mildiyö (*Pseudoperonospora cubensis*)'ye karşı %80 Kükürt, 250 gr/lit Azoxystrobin, % 50 Carbendazim, 250 g / lt Triadimenol, % 50 Trifloxystrobin, 200 g/l Floupyram+200 g/l Tebuconazole gibi etkili maddeli ilaçlar ile mücadele yaptıkları, bu hastalıklara karşı daha çok sulu alanlarda yetiştiricilik yapanların mücadele ettiğini, kuru alanlarda üretim yapan üreticilerin daha çok ihtiyaç olduğu zamanlarda mücadeleye başvurduklarını beyan etmişlerdir.

Çerezlik kabak üreticilerinin hasat kararı alma durumları Şekil 64'de verilmiştir. Şekil 64 incelendiğinde üreticilerin %85'inin bitkinin fenolojik durumuna göre, %11'inin bölgede geçerli olan hasat başlangıç tarihine, %2'sinin kendi iş yoğunluğuna ve %2'sinin piyasa fiyatının oluşma durumuna göre hasat zamanını belirlediği görülmektedir.

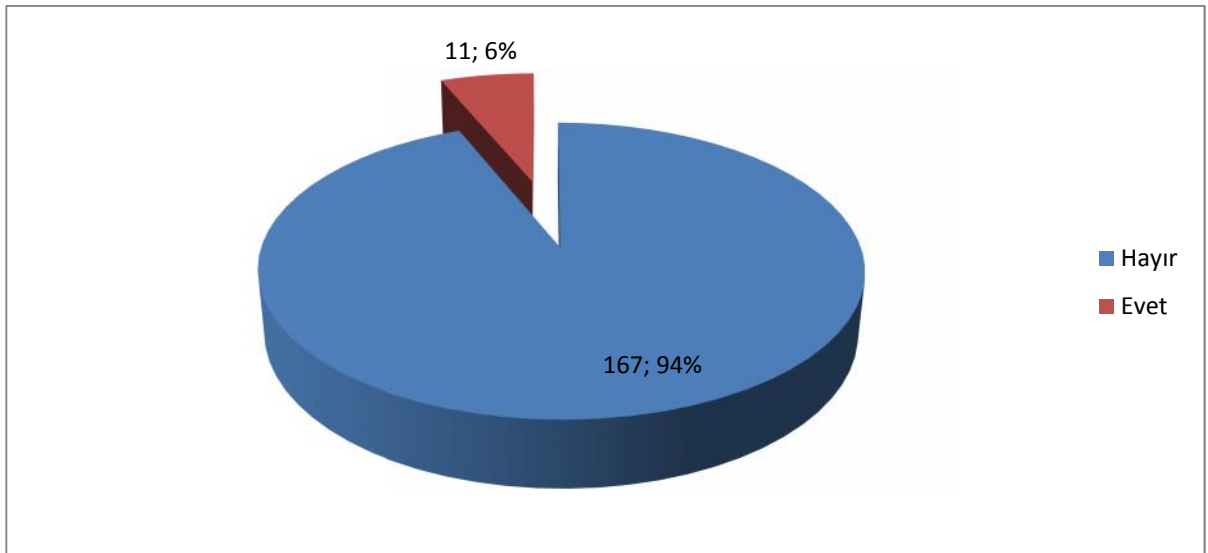
Şekil 64. Ankete katılan çiftçilerin hasat kriterlerinin dağılımı.

Çerezlik kabak üreticilerinin hasat sonrası ürünü nerede kuruttukları Şekil 65’de belirtilmiştir. Üreticilerin %37’sinin tarlada sergen üzerinde, %36’sının işletme avlusunda sergen üzerinde, %20’sinin harman yerinde sergen üzerinde ve %7’sinin uygun toprak zemin üzerinde hasat sonrası ürünü kuruttuğu Şekil 65’den izlenebilmektedir.

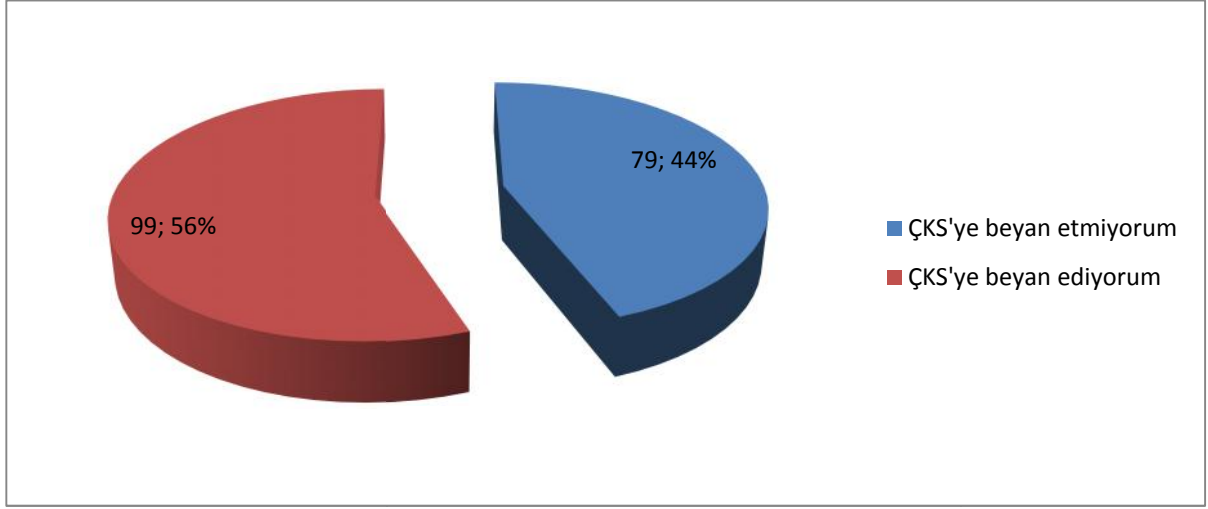
Şekil 65. Ankete katılan çiftçilerin hasat sonrası elde ettikleri ürünlerini kurutma yerlerinin dağılımı.

Çerezlik kabak yetiştiriciliği yapan çiftçilerin üretici kayıt defteri tutma durumları Şekil 66’da verilmiştir. Çalışmanın yürütüldüğü üreticilerin tamamının işletmedeki bütün işlemleri kayıt altına aldığı ancak bunların %94’ünün “Üretici Kayıt Defteri” tutmadıkları, %6’sının ise Üretici Kayıt Defteri tuttıkları tespit edilmiştir.

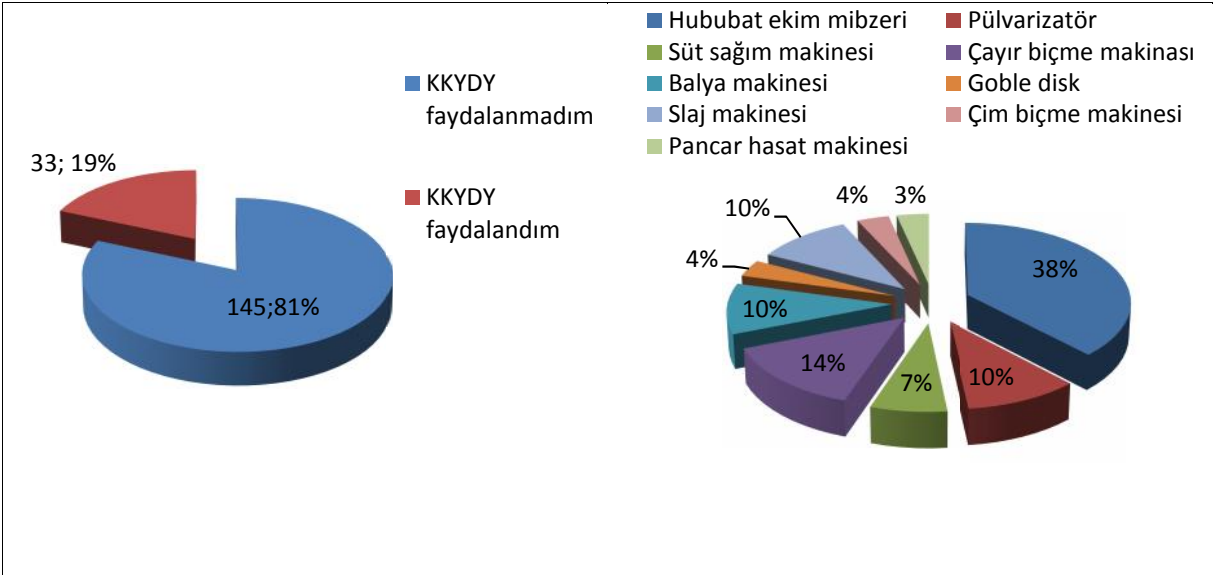
Şekil 66. Çerezlik kabak yetiştiriciliği yapan çiftçilerin üretici kayıt defteri tutma durumları.

Üreticilerin çerezlik kabak ekimi yaptıkları parselleri ÇKS'ye beyan etme durumları Şekil 67'de verilmiştir. Buna göre üreticilerin %56'sı çerezlik kabak ektiği parselleri ÇKS sisteminde "çerezlik kabak" diye beyan ettiğini, %44'ü ise beyan etmediğini bildirmiştir.

Şekil 67. Ankete katılan çiftçilerin çerezlik kabak üretim beyanlarının ÇKS sisteminde kayıtlı olma durumları.

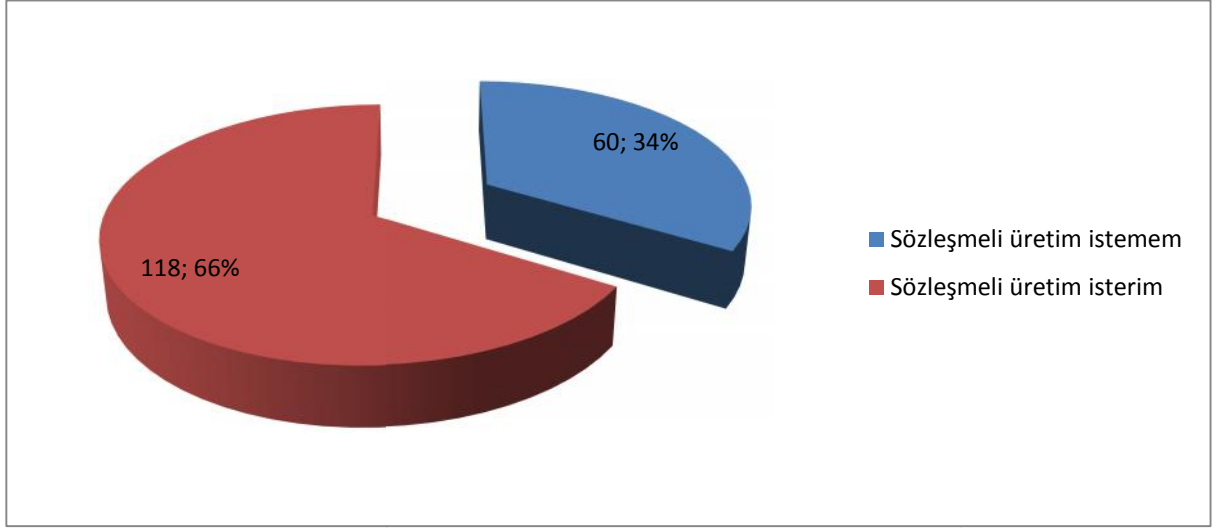
Çerezlik kabak üreticilerinin Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programından yararlanma durumları Şekil 68 ve Şekil 69'da belirtilmiştir. Üreticilerin %81'inin KKYDP'den faydalanmadığı, %19'unun KKYDP'ından faydalandığı, KKYDP faydalanan üreticilerin %38'inin hububat ekim mibzeri, %14'nün çayır biçme makinesi, ve %10'nun balya makinesi, silaj makinesi ve pülverizatör aldığı Şekil 68 ve Şekil 69'dan takip edilebilmektedir.

Şekil 68. KKYDP faydalanma durumları.

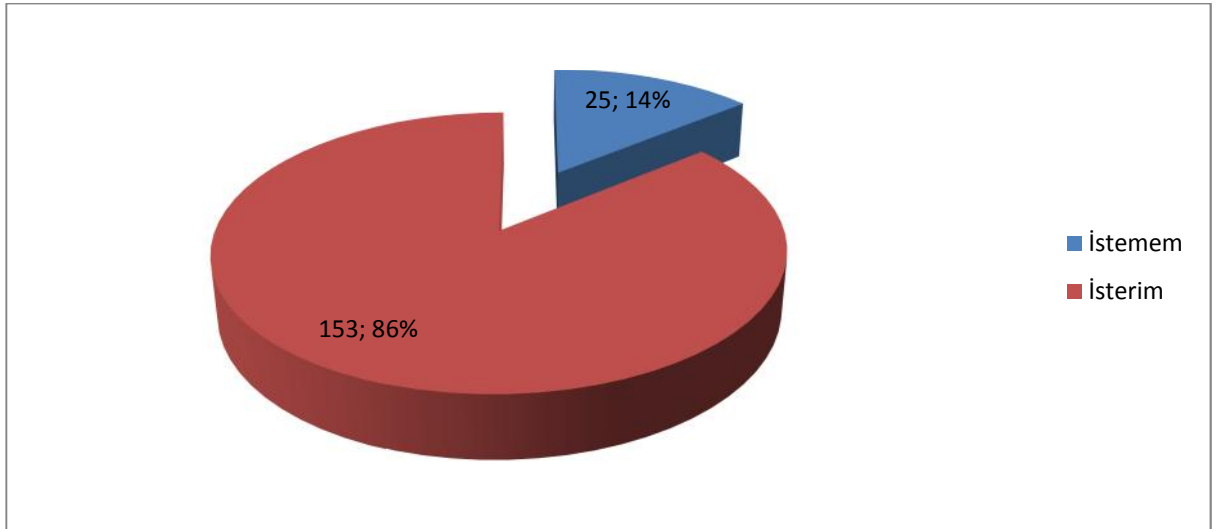
Şekil 69. Faydalanılan makinelerin dağılımı.

Çalışmanın yapıldığı üreticilerin çerezlik kabak üretiminde sözleşmeli üretim modeli ile ilgili görüşleri Şekil 70’de verilmiştir. Üreticilerin %66’sı sözleşmeli üretim yapmayı düşünürken, %34’ü sözleşmeli üretim yapma fikrini benimsememişlerdir.

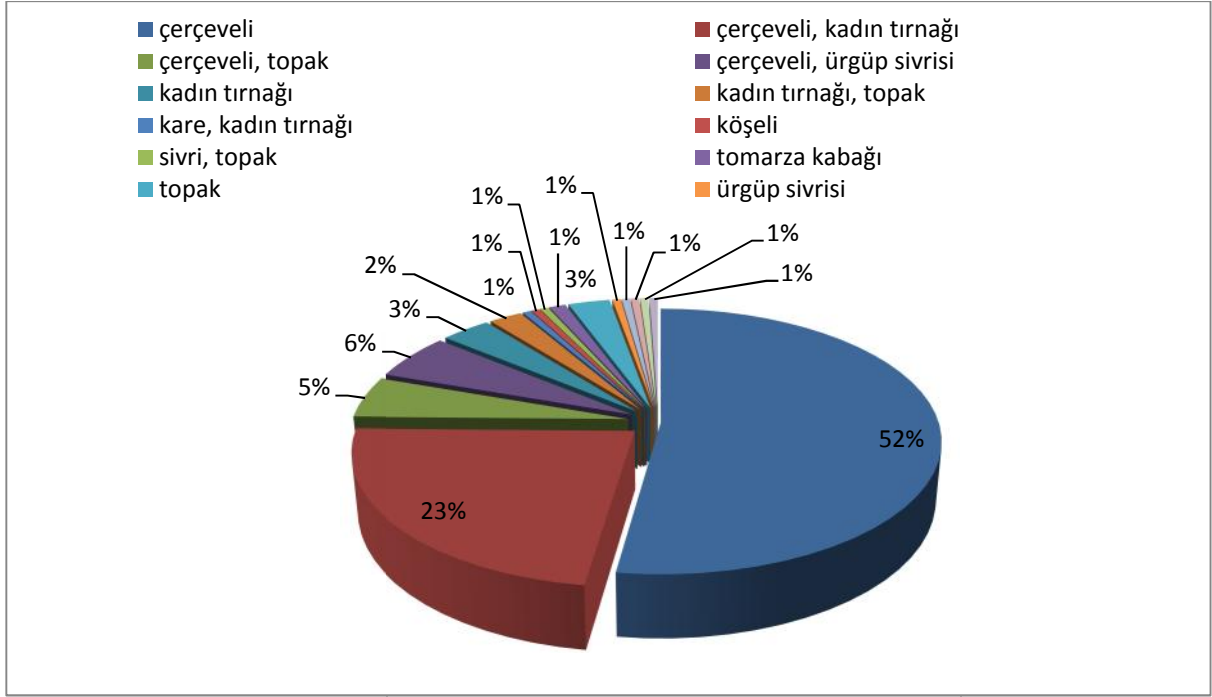
Şekil 70. Ankete katılan çiftçilerin çerezlik kabak yetiştiriciliğini sözleşmeli olarak üretme isteklerinin durumu.

Üreticilerin ekimini yaptıkları yerel tipler dışında yeni çeşit ekme düşünceleri ile ilgili görüşleri Şekil 71’de verilmiştir. Şekil 71 incelendiğinde çerezlik kabak üreticilerinin %86’sının yeni çeşit denemek istediği, %14’ünün ise yeni çeşit denemek istemediği görülmektedir.

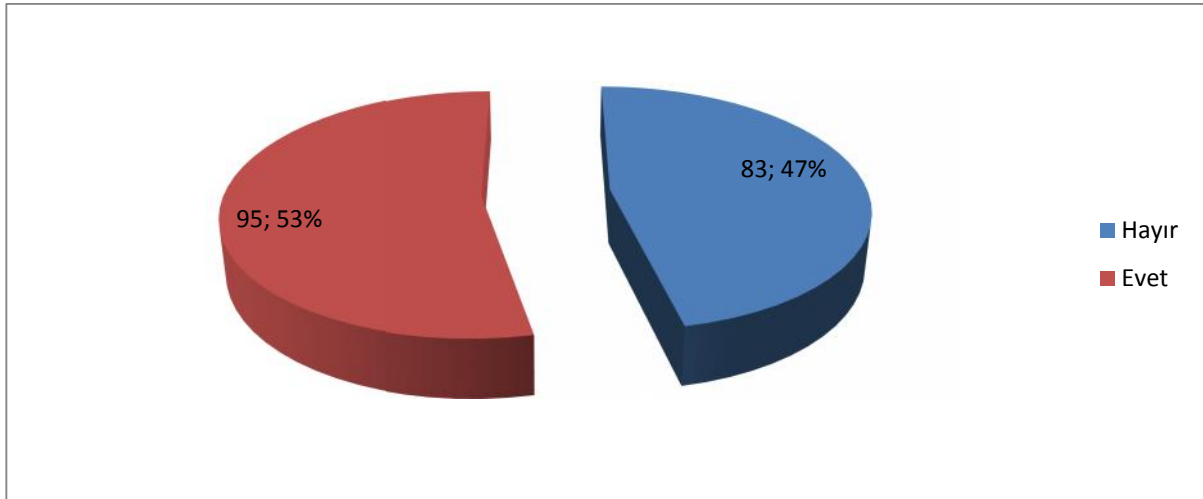
Şekil 71. Çerezlik kabak üretimi yapan çiftçilerin yeni bir çeşit deneme isteğinin durumu.

Çalışmanın yürütüldüğü çerezlik kabak üreticileri ekimini yapmış olduğu popülasyon şeklindeki yerel çeşit isimlerini “ÇERÇEVELİ, KADIN TIRNAĞI, ÜRGÜP SİVRİSİ, TOPAK, KÖŞELİ, KARE, SİVRİ ve TOMARZA KABAĞI” olarak belirtmişlerdir. Üreticilerin ettikleri yerel çeşitlerin dağılımı Şekil 72’de verilmiştir. Buna göre; üreticilerin %52’si çerçevesi, %23’ü çerçevesi ve kadın tırnağı, %6’sı çerçevesi ve ürgüp sivrisi, %5’i çerçevesi ve topak, %3’ü topak ve %3’ü kadın tırnağı isimli yerel popülasyonları ettiklerini beyan etmişlerdir.

Şekil 72. Üreticilerin ekimini yaptıkları yerel çerezlik kabak tiplerinin dağılımı.

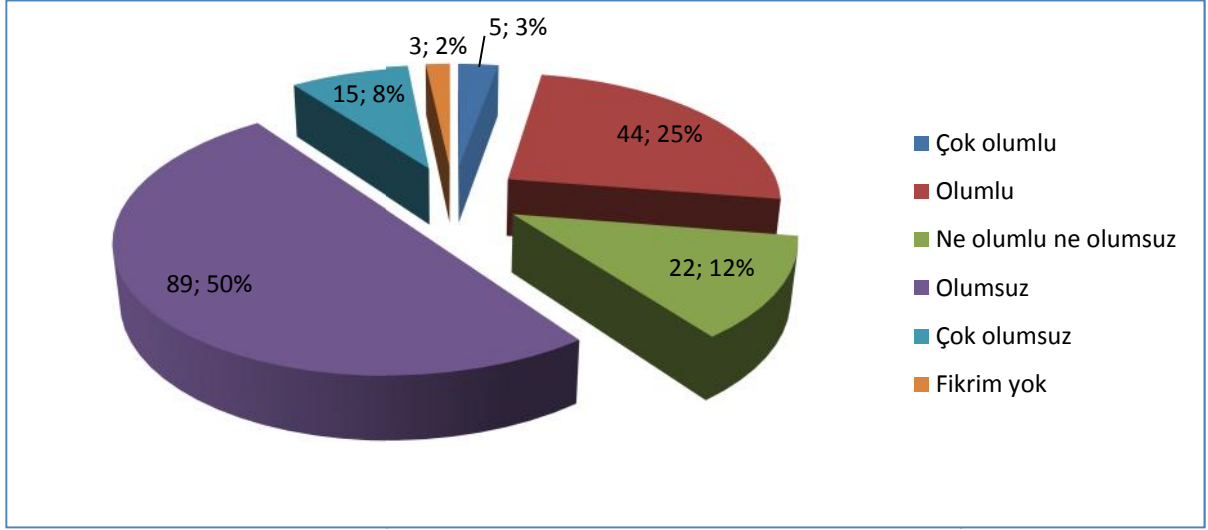
Çerezlik kabak üreticilerinin kooperatıf sel bir örgütlenme olmadan alıcı karş ısında birlikte davranarak pazarlık güçlerini arttırabilme durumları ile ilgili görüşleri Şekil 73’de belirtilmiştir. Buna göre üreticilerin %53’ü kooperatıf sel bir örgütlenme olmadan birlikte hareket ederek tüccara karşı pazarlık güçlerini arttırabileceklerini düşünürken, %47’si pazarlık güçlerini arttıramayacaklarını düşünmektedir. Tüccar karş ısında pazarlık güçlerini arttıramayacaklarını düşünenler, üreticilerin borçlu olduğ undan, herkesin aynı kalitede ürün elde etmediğ inden ve birlikte hareket edemeyeceklerinden dolayı bu kanaatte olduklarını bildirmişlerdir.

Şekil 73. Üreticilerin kooperatıf sel örgütlenme olmadan birlikte hareket etme konusunda görüşleri.

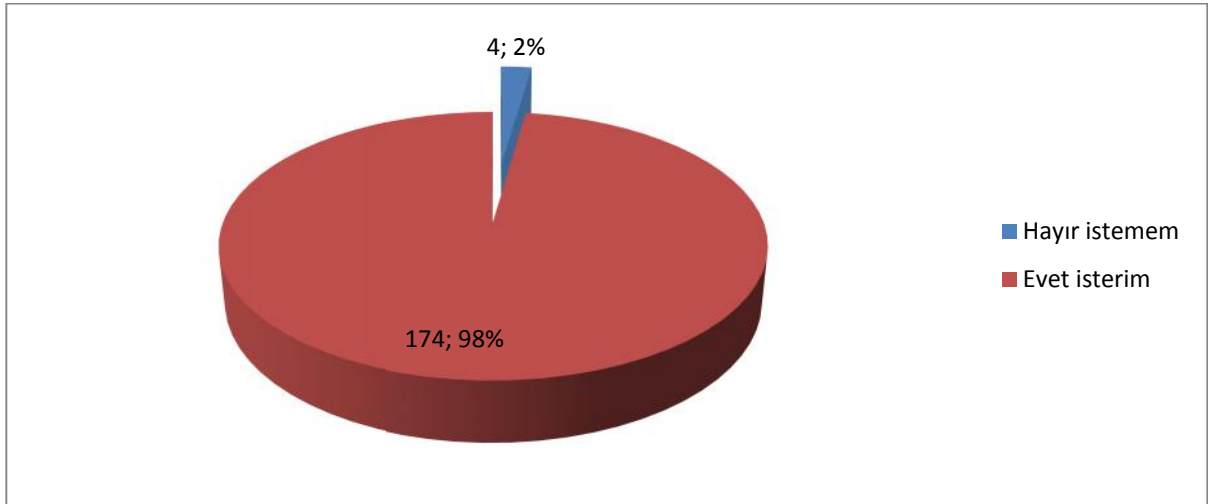
Üreticilerin tarımsal destek uygulamaları hakkındaki görüşleri Şekil 74’de belirtilmiştir. Şekil 74 incelendiğ inde tarımsal destek uygulamaları hakkında üreticilerin %25’inin olumlu, %50’sinin olumsuz, %12’sinin ne olumlu ne olumsuz, %8’inin çok olumsuz, %3’ünün çok olumlu ve %2’sinin fikri olmad ığı görüşlerini bildirdikleri anlaşılmaktadır.

Olumsuz görüş bildiren üreticiler tarımsal desteklemelerin, asıl üreticilere değil, tarla sahiplerine ulaştığından, yetersiz olduğu ve ürün bazlı olması gerektiği yönündeki düşüncelerinden dolayı olumsuz bulduklarını beyan etmişlerdir.

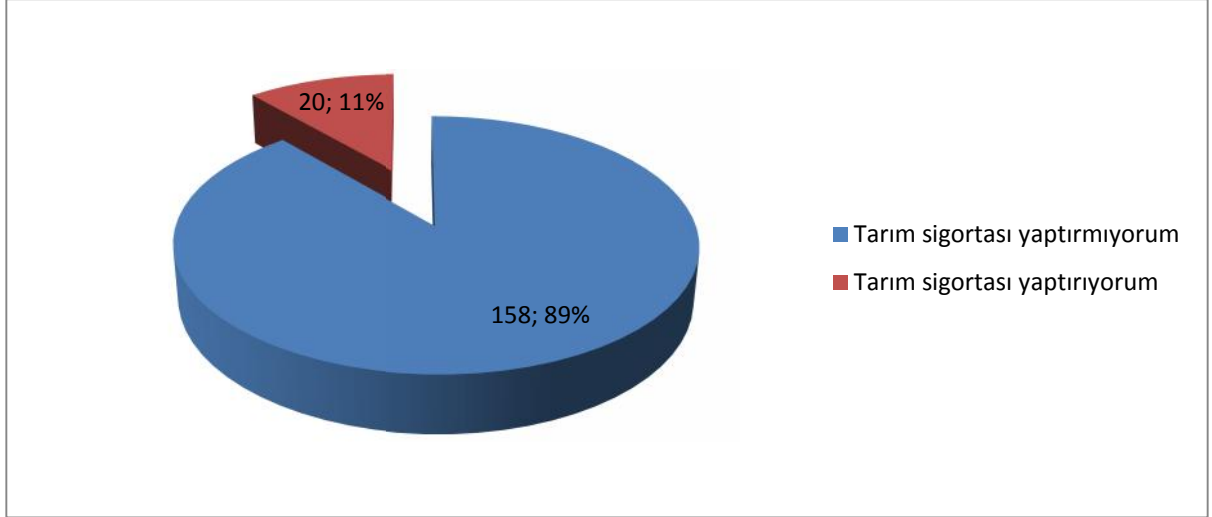
Şekil 74. Çerezlik kabak üreticilerinin tarımsal destek uygulamaları hakkındaki görüşleri.

Üreticilerin fark ödemeleri desteğine çerezlik kabağın alınması hakkında görüşleri Şekil 75’de belirtilmiştir. Şekil 75 incelendiğinde çerezlik kabağın fark ödemesine alınmasını çiftçilerin %98’i olumlu, %2’si ise çerezlik kabağın fark ödemesi desteği kapsamına alınmasını olumsuz bulduklarını beyan etmişlerdir.

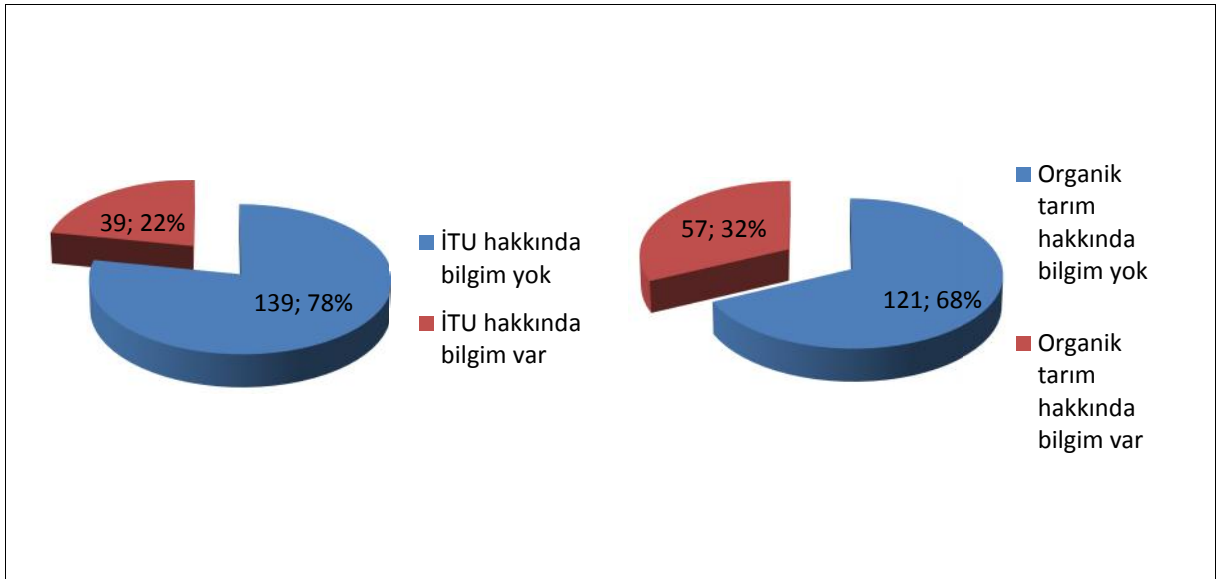
Şekil 75. Çiftçilerin fark ödemeleri desteğine çerezlik kabağın alınması hakkında görüşleri.

Üreticilerin tarım sigortası yaptırma durumları Şekil 76’da verilmiştir. Üreticilerin %89’u tarım sigortası yaptırmadığını, %11’i ise tarım sigortası yaptırdığını beyan etmiştir.

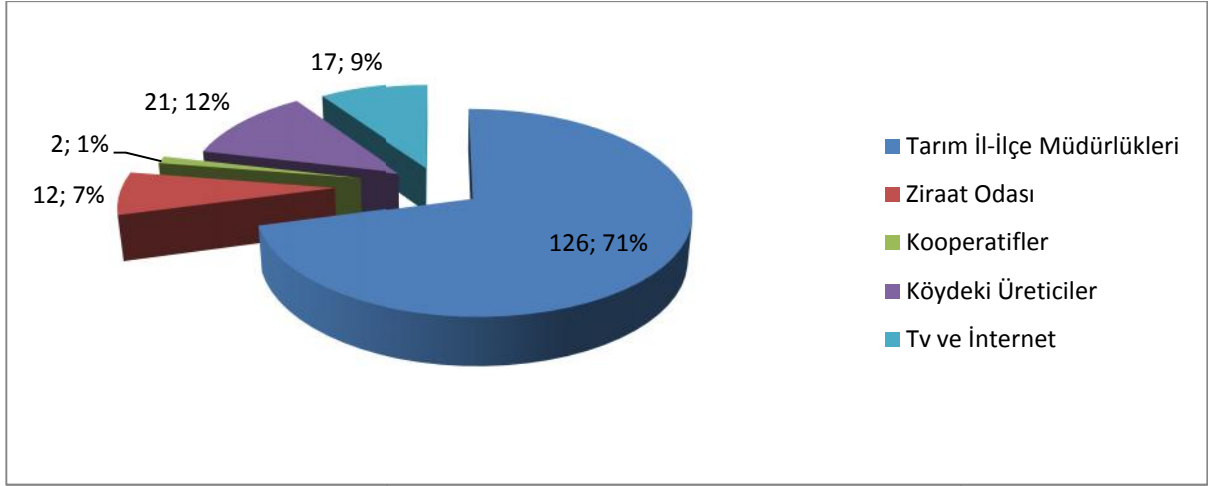
Şekil 76. Üreticilerin tarım sigortası yaptıırma durumları.

Çalışmaya katılan üreticilerin iyi tarım uygulamaları ve organik tarım hakkında bilgi durumları Şekil 77’de verilmiştir. Üreticilerin %78’inin İTU hakkında bilgisinin olmadığı, %68’inin Organik Tarım hakkında bilgisinin olmadığı, %22’sinin İTU hakkında, %32’sinin de Organik Tarım hakkında bilgi sahiplerinin oldukları Şekil 77’de gözlemlenebilmektedir.

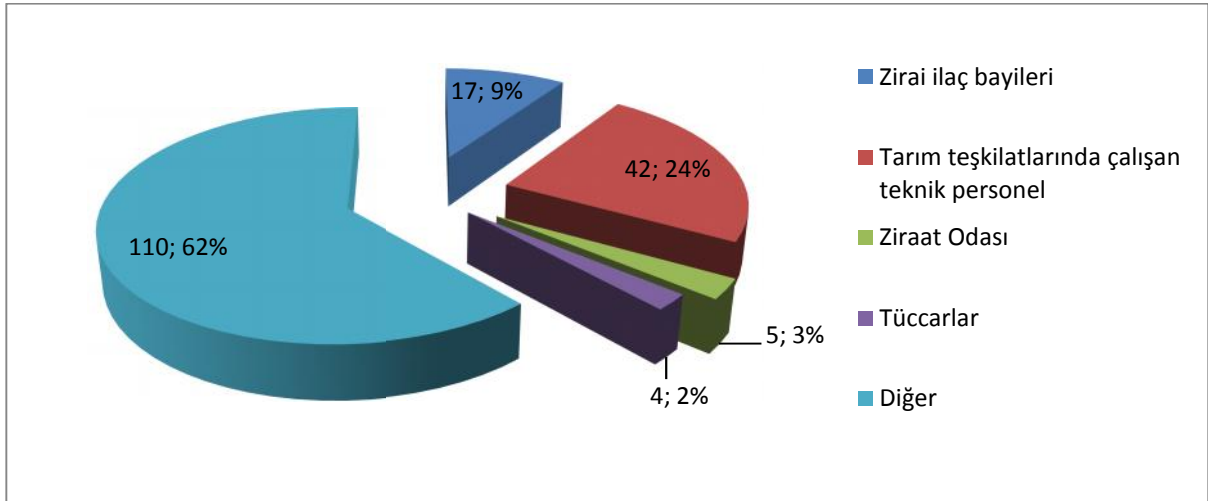
Şekil 77. Üreticilerin iyi tarım uygulamaları ve Organik Tarım hakkında bilgi durumları.

Çerezlik kabak üreticilerinin tarımsal desteklemelerden yararlanmada etkin bilgi kaynaklarının dağılımı Şekil 78’de verilmiştir. Üreticilerin %71’i Tarım İl-İlçe Müdürlüklerini, %12’si köydeki üreticileri, %9’u basın, internet ve televizyonu, %7’si ziraat odasını, %1’i ise kooperatifleri tarımsal desteklemelerden yararlanmada etkin bilgi kaynakları olarak belirtmişlerdir.

Şekil 78. Üreticilerin tarımsal desteklemelerden yararlanmada etkin bilgi kaynaklarının dağılımı.

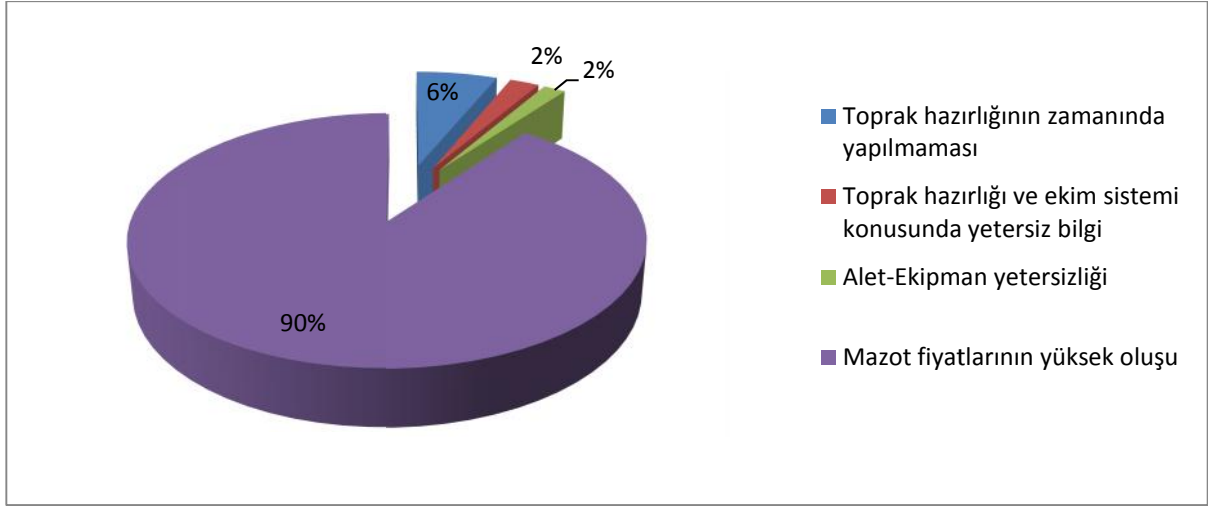
Çalışmaya katılan üreticilerin çerezlik kabak yetiştiriciliğinde üretim tekniği ile ilgili konularda etkin bilgi kaynaklarının dağılımı Şekil 79’da verilmiştir. Şekil 79 incelendiğinde üreticilerin %62’si işi iyi yapan tecrübeli üreticiden, kendisi deneme yanılma yoluyla, komşu ve arkadaşlarından, birbirlerini takip etmek suretiyle, %24’ü tarım teşkilatında çalışan ziraat mühendisinden, %9’u zirai ilaç bayiinden, %3’ü ziraat odasından ve %2’si ise tüccardan çerezlik kabak çekirdeğinde çeşit seçimi, toprak işleme, gübreleme, sulama, hastalık ve zararlı yönetimi gibi yetiştirme tekniği konularında bilgi aldıklarını beyan ettikleri görülmektedir.

Şekil 79. Çerezlik Kabak üreticilerinin üretim tekniği konularında etkin bilgi kaynaklarının dağılımı.

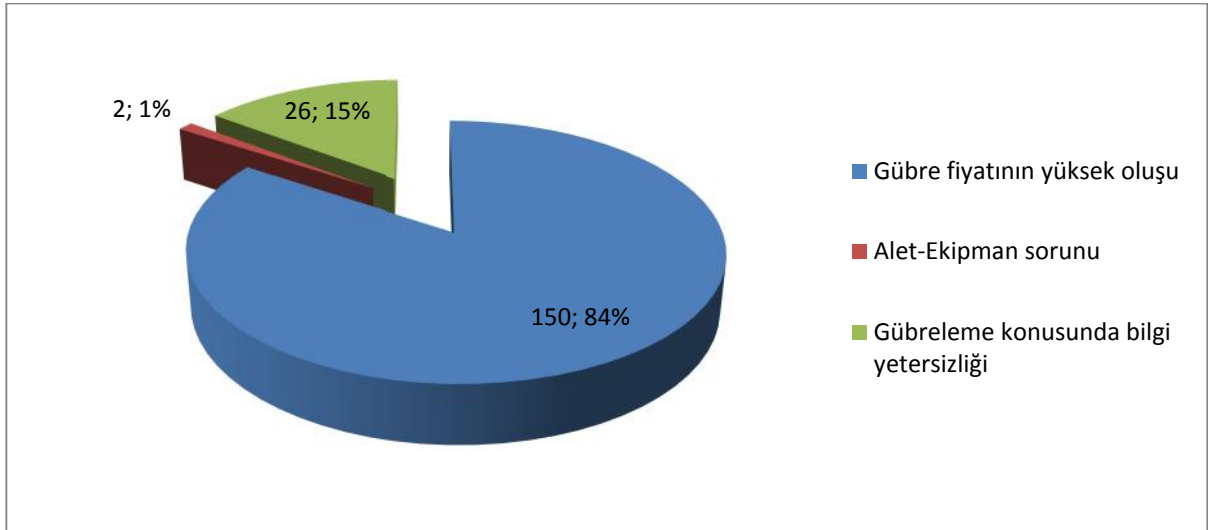
Üreticilerin Sorunları

Çalışmanın yapıldığı çerezlik kabak üreticilerinin toprak hazırlığı ve ekim döneminde karşılaştıkları sorunları Şekil 80’de belirtilmiştir. Üreticilerin %90’ı mazot fiyatının yüksek oluşunu, %6’sı toprak hazırlığının zamanında yapılamamasını, %2’si toprak hazırlığı ve ekim sistemi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve %2’si ise alet ve ekipman yetersizliğini tarla hazırlığı ve ekim döneminde karşılaştıkları problemler olarak bildirmişlerdir.

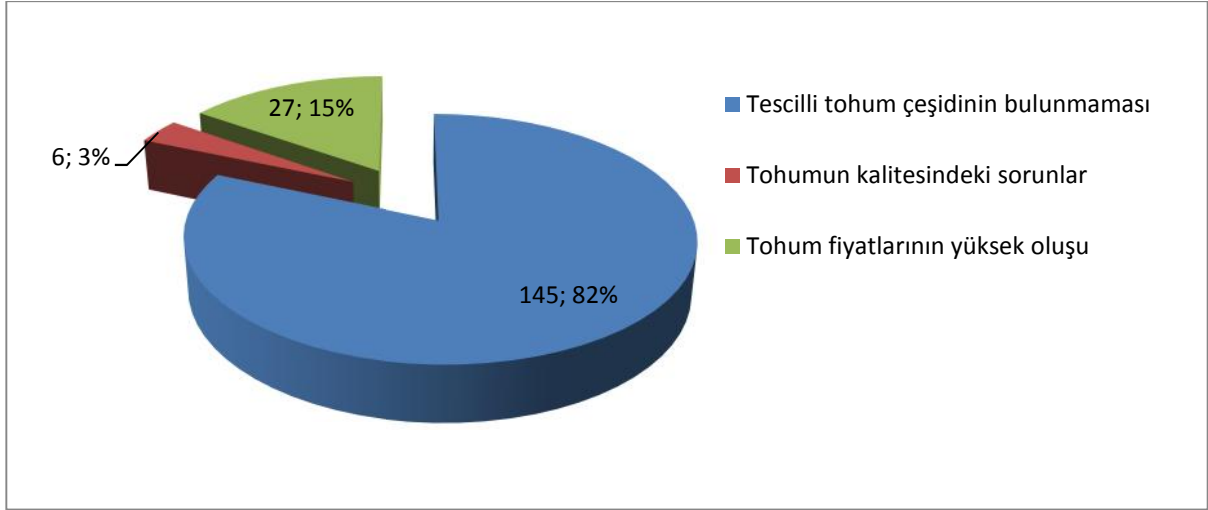
Şekil 80. Çerezlik kabak üreticilerinin toprak hazırlığı ve ekim dönemindeki sorunlarının dağılımı(%).

Üreticilerin gübreleme konusunda karşılaştıkları sorunlar Şekil 81’de verilmiştir. Şekil 81 incelendiğinde çerezlik kabak üreticilerinin %84’ünün gübre fiyatlarının yüksek olmasından, %15’inin gübreleme konusunda bilgi yetersizliğinden ve %1’inin alet-ekipman sorunundan şikayetçi oldukları görülmektedir.

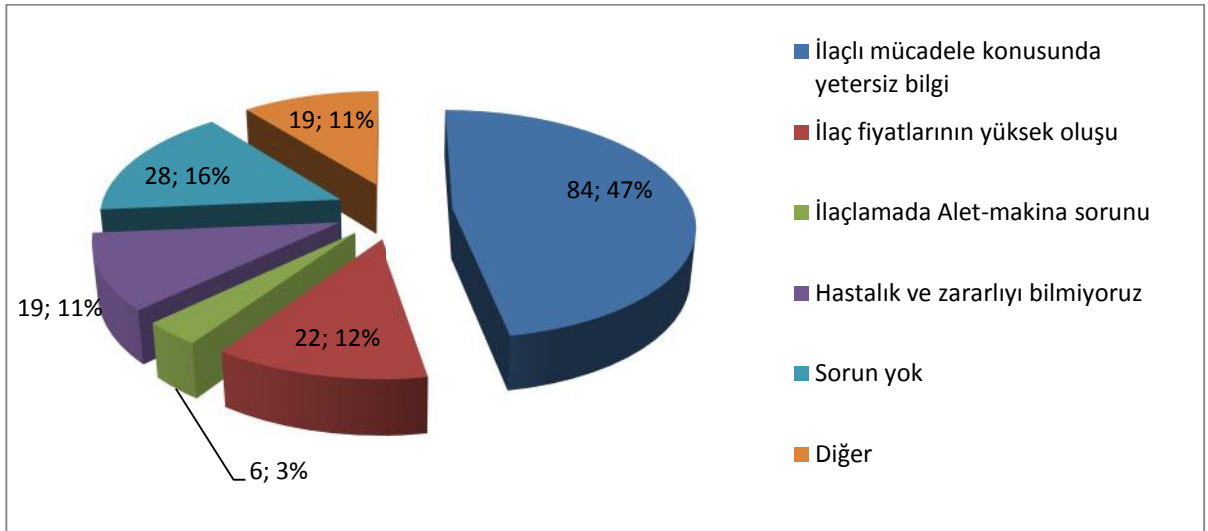
Şekil 81. Çerezlik kabak üreticilerinin gübrelemede karşılaştıkları sorunların dağılımı(%).

Çalışmanın yapıldığı üreticilerin çerezlik kabak tohumluğunda karşılaştıklarını söyledikleri sorunlar Şekil 82’de verilmiştir. Buna göre; üreticilerin %82’si çerezlik kabak üretiminde tescilli tohum çeşidinin olmayışından, %15’i tohum fiyatlarının yüksek oluşundan ve %3’ü tohumun kalitesindeki sorunlardan şikayetçi oldukları Şekil 82’den izlenebilmektedir.

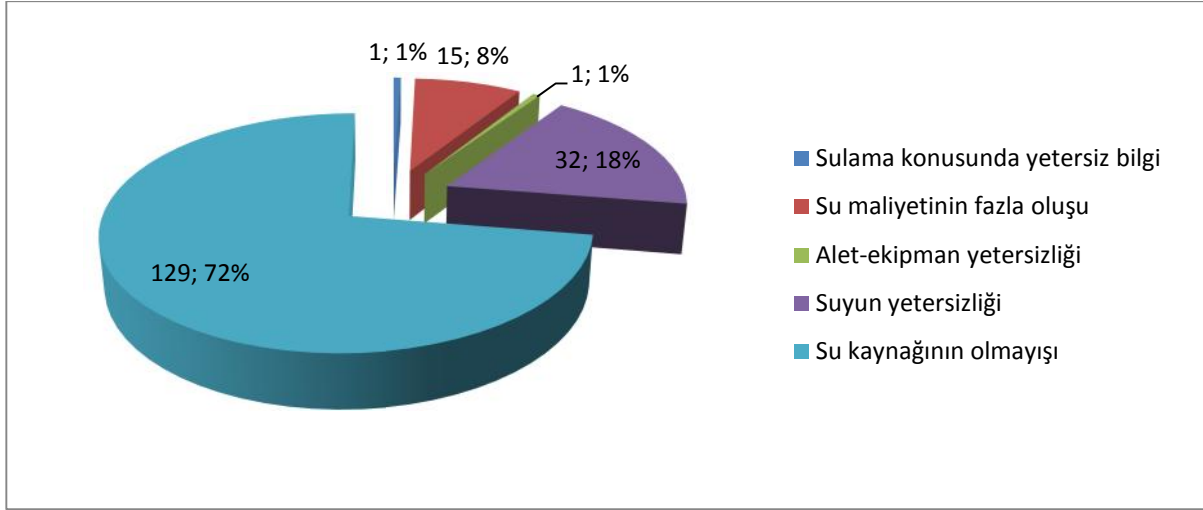
Şekil 82. Çerezlik kabak üreticilerinin tohumluk konusundaki sorunlarının dağılımı(%).

Çerezlik kabak üretiminde üreticilerin zirai mücadelede karşılaştıkları sorunlar Şekil 83'de verilmiştir. Üreticilerin %47'si ilaçlı mücadele konusundaki bilgi yetersizliklerinden, %16'sı herhangi bir sorun olmadığından, %12'si bitki koruma ürünlerinin fiyatının yüksek olmasından, %11'i hastalık ve zararlıyı bilmediklerinden, %11'i ziraat mühendisi olmayan bayilerin bu işi bilmediğinden, iş yoğunluklarından ve çerezlik kabakta ruhsatlı ilaç olmadığından ve %3'ü ilaçlamada alet-ekipman sorunundan şikâyetçi oldukları Şekil 83'den izlenebilmektedir.

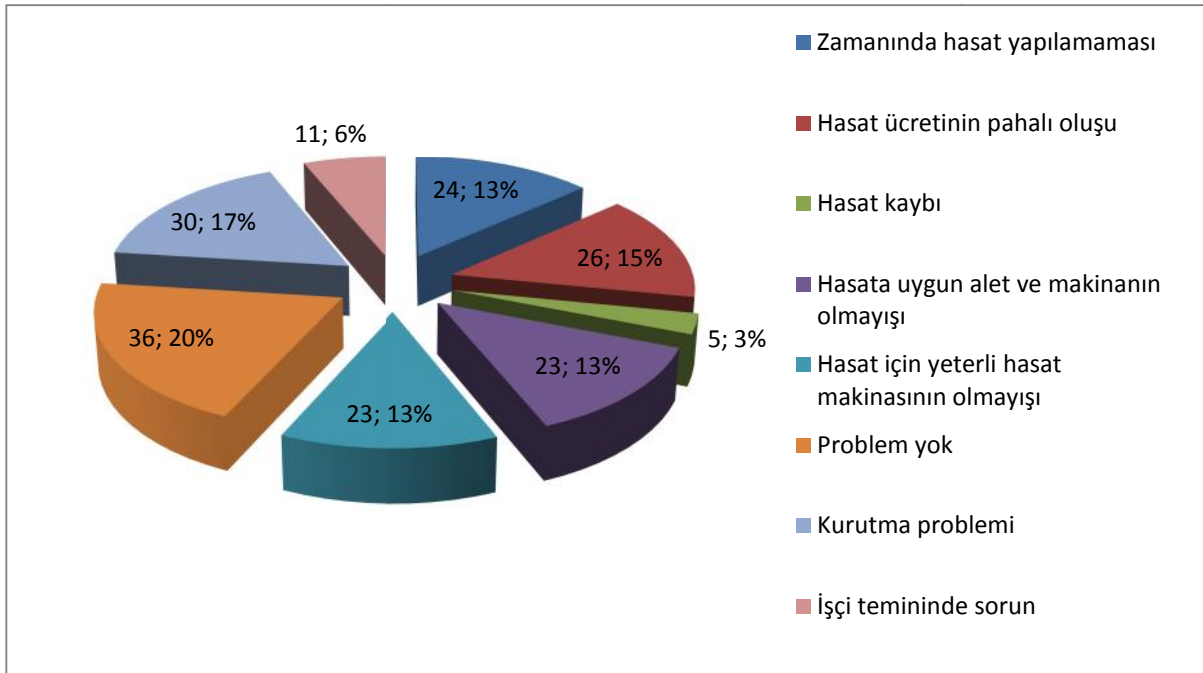
Şekil 83. Üreticilerin zirai mücadele konusundaki sorunlarının dağılımı(%).

Üreticilerin sulamada karşılaştıkları sorunlar Şekil 84'de belirtilmiştir. Üreticilerin %72'si su kaynağının olmayışından, %18'i suyun yetersiz oluşundan, %8'i su maliyetlerinin yüksek oluşundan, %1'i sulama konusunda bilgi yetersizliğinden ve %1'i ise alet-ekipman yetersizliğinden şikâyetçi olmuşlardır. Ankete katılan üreticilerin %72'si kuru şartlarda üretim gerçekleştirdiklerini beyan etmişlerdir.

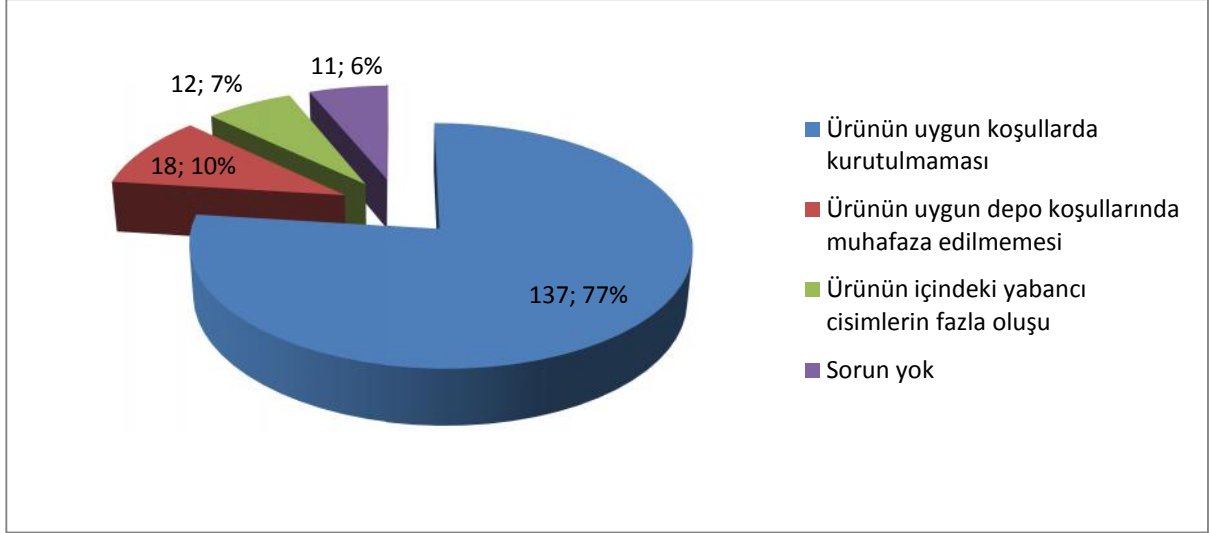
Şekil 84. Çerezlik kabak üreticilerinin sulamada karşılaştığı sorunların dağılımı(%).

Çalışmaya katılan üreticilerin hasat zamanı karşılaştığı problemler Şekil 85’de verilmiştir. Buna göre üreticilerin %17’si ürünün kurutma problemi olduğunu, %15’i hasat ücretinin pahalı oluşunu, %13’ü hasada uygun alet-ekipmanın olmayışını, %13’ü hasat için yeterli makinenin olmamasını, %13’ü hasat zamanının doğru tespiti için yeterli bilgini olmamasını, %6’ı işçi temininde sorun yaşadıklarını ve %3’ü ise hasat esnasında kayıp olduğunu belirtmişlerdir. Ankete katılan üreticilerin %20’si ise hasat döneminde herhangi bir sorun yaşamadıklarını beyan etmişlerdir.

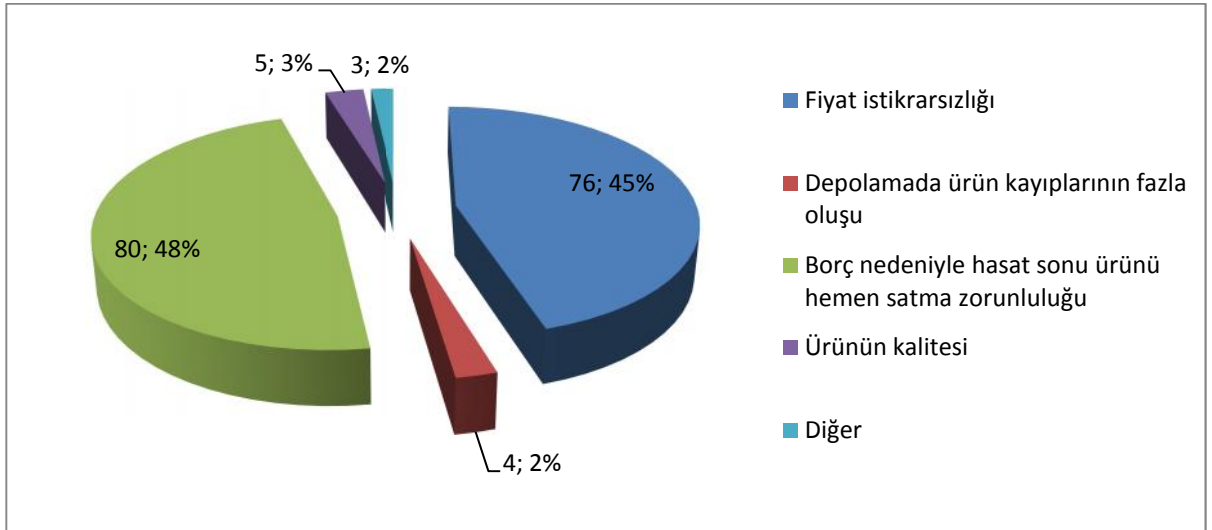
Şekil 85. Çerezlik kabak üreticilerinin hasatta karşılaştıkları sorunların dağılımı (%).

Üreticilerin hasat sonrası karşılaştığı sorunlar Şekil 86’da belirtilmiştir. Şekil 86 incelendiğinde üreticilerin %77’sinin ürünün uygun koşullarda kurutulmaması, %10’unun uygun depo koşullarında muhafaza edememesi, %7’sinin ürünün içindeki yabancı cisimlerin fazla oluşu sorunlarını yaşadığı görülmektedir. Üreticilerin %6’sında ise hasat sonrası herhangi bir problem yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

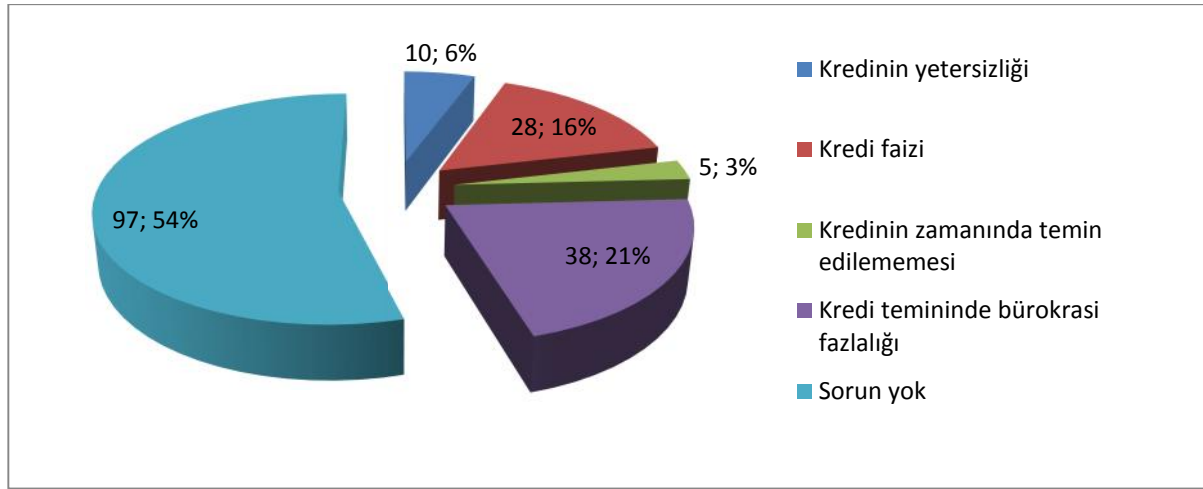
Şekil 86. Çerezlik kabak üreticilerinin hasat sonrası karşılaştıkları problemlerin dağılımı (%).

Çalışmaya katılan üreticilerin ürünü pazarlama konusundaki sorunları Şekil 87’de verilmiştir. Buna göre; Üreticilerin %48’i borç nedeniyle ürünü hasat sonrası hemen satma zorunluluğundan, %45’i üründeki fiyat istikrarsızlığından, %3’ü ürünün kalitesindeki problemlerden, %2’si depolamada ürün kayıplarının fazla oluşundan ve %2’si tüccarın ürünün ucuz alma isteği olduğunu beyan etmişlerdir.

Şekil 87. Çerezlik kabak üreticilerinin ürünü pazarlarken yaşadıkları sorunların dağılımı (%).

Çalışmaya katılan üreticilerin kredi kullanırken karşılaştıkları problemler Şekil 88’de belirtilmiştir. Üreticilerin %21’i kredi temininde bürokrasinin fazla olduğu, %16’sı kredi faizlerinin yüksek olduğu, %6’sı kredinin yetersiz oluşu ve %3’ü kredinin zamanında temin edilememesi sorunlarını yaşadıklarını belirtmişlerdir. Üreticilerin %54’ü ise kredi temininde ve kullanımında herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

Şekil 88. Çerezlik kabak üreticilerinin kredi kullanımında yaşadığı sorunların dağılımı (%).

Çizelge 10. Çerezlik kabak üreticilerinin devletten beklentileri

	Katılıyor	Katılmıyor	Kararsızım	Standart sapma
Fark ödemesi destek kapsamına Çerezlik kabak üretiminde alınması	%98	%2	%0	0.13
K.K.Y.D.P. Alet ekipman hibe desteklerine Çerezlik kabak tarımında kullanılan alet ve ekipmanların alınması	%98	%1	%1	0.22
Sertifikalı Çerezlik kabak tohumu geliştirilerek, Sertifikalı tohum kullanım desteğinden faydalanılması	%99	%0	%1	0.15
Çerezlik kabak taban fiyatının devlet tarafından belirlenmesi	%88	%9	%3	0.43
Kabak çekirdeği üretiminin tüm aşamasında Teknik personel desteği	%88	%9	%3	0.43
T.M.O gibi kurumların üretilen çerezlik kabak için alım garantisi vermesi	%93	%5	%2	0.34
Birlik yada kooperatif tarafından kurulacak bir kurutma tesisi kurutma işlemi sorunlarımızı çözer.	%93	%6	%1	0.32
Sınıflama ve paketleme ünitesi hasat sonrası işlemleri kolaylaştırır.	%94	%4	%2	0.35

Çizelge 10 incelendiğinde ankete katılan çerezlik kabak üreticilerinin %98'inin Fark ödemesi destek kapsamına çerezlik kabak üretiminin alınmasını, %99'u Sertifikalı çerezlik kabak tohumu geliştirilerek Sertifikalı tohum kullanım desteğinden faydalanılması istedikleri, üreticilerin %98'i K.K.Y.D.P. Alet-Ekipman hibe desteklerine çerezlik kabak tarımında kullanılan alet ve ekipmanların alınması, üreticilerin %88'i çerezlik kabak taban fiyatının devlet tarafından belirlenmesi, üreticilerin %88'i K. Çekirdeği üretiminin tüm aşamasında Teknik personel desteği, üreticilerin %93'ü T.M.O gibi kurumların üretilen çerezlik kabak için alım garantisi vermesi, üreticilerin %93'ü Birlik yada kooperatif tarafından kurulacak bir kurutma tesisinin kurutma işlemi sorunlarını çözeceği, üreticilerin %94'ü Sınıflama ve paketleme ünitesi hasat sonrası pazarlama işlemlerini kolaylaştıracağı gibi konularda devlet desteği istedikleri yine Çizelge 12'den izlenebilmektedir.

Ankete katılan çerezlik kabak üreticileri anket sorularının dışında domuz zararı, bilinçsiz yetiştiricilik, çerezlik kabağın tohum, hastalık ve zararlıları ile ilgili bilgi eksikliği, kurutma tesisinin olmayışı, kurutma, pazarlamada ve fiyat istikrarsızlığı sorunları olduğu, tarımsal desteklemeleri gerçek üreticilerin değil tarlasını kiraya verenlerin aldığı, ilaç ve gübre kullanımı ve tohum kalitesindeki problemler, sulama suyunun zamanında temin edilememesi ve kabak kök çürüklüğü hastalığının mücadelesinin zorluğu, sulama zamanının doğru tespit edilememesi gibi konularda sorunlar yaşadıklarını beyan etmişlerdir.

Üreticilerin İnsan Sağlığı ve Çevre Hassasiyetleri

Çerezlik kabak üreticilerinin insan ve çevre hassasiyetlerini ölçmek üzere 17 ifadeden oluşan ölçeğin Cronbach Alfa Katsayısı 0,40 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda ölçeğin düşük güvenilirlikte olduğu görülerek ankette yer alan,” Daha fazla gübre, daha fazla ürün demektir, Fazla su, fazla ürün demektir, Gübre ve İlaç ambalajı çevreye zarar vermez, Dozundan fazla kullanılan tarım ilacı çevreye zarar vermez, Tarımsal ilaç kalıntıları yıkama ile kaybolmaktadır” ifadeleri ölçekten çıkarılmıştır. Çalışmada değerlendirmeye alınan 12 ifadenin ortalamalarının birbirine eşit olup olmadıklarını diğer bir ifade ile üreticilerin verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılığın olup olmadığını ölçmek için güvenilirlik testi içerisinde Hotelling T² testi uygulanmıştır. P değerinin (sig) 0,05’den küçük olması üreticilerin verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılığın olduğunu göstermektedir. Güvenilirlik testi sonuçları Çizelge 11’de verilmiştir.

Çizelge 11. Çerezlik kabak üreticilerinin insan ve çevre hassasiyetleri ölçeği güvenilirlik(P<0,05) testi sonuçları

İfade sayısı	Cronbach's Alpha değeri	Hotelling's T ² Değeri	Hotelling's T ² F	Hotelling's T ² P
12	0,705	538,71	46,206	0,00

Çizelge 11 incelendiğinde, 12 ifade ile yapılan analizde ölçeğin Cronbach Alfa Katsayısının 0,705 olarak hesaplandığı ve bu durumun ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu gösterdiği, üreticilerin verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılığın olduğunu göstermektedir (p<0,05).

Çizelge 12. Kayseri’de Çerezlik kabak üreticilerinin likert ölçeğinde yapılan puanlamaya ilişkin sonuçları

	Ortalama	Standart Sapma
Zirai ilaç kullanılmadan kaliteli ürün elde etmek mümkün değildir	2,66	1,48
Toprak işleme yöntemleri ile erozyon arasında önemli ilişki vardır.	2,11	1,21
İlaçlamalarda çevreye ve doğadaki faydalılara zararı az olan tarımsal ilaçlar tercih edilmelidir.	1,70	0,91
İlaçlama yapmadan önce kullanılan tarımsal aletin kalibrasyonu ve bakımı mutlaka yapılmalıdır.	1,47	0,62
İlaç ambalajlarının akarsu ve göletlere atılması çevreyi olumsuz yönden etkilemektedir.	1,56	0,67
Tarımsal ilaçlama yaparken koruyucu giysi kullanılmalıdır.	1,55	0,62
Tarımsal ilaçlama yapan işçiler en az yılda bir kez sağlık taramasından geçmelidir.	1,70	0,81

Çerezlik Kabakta ürünün kurutulması ve nakliyesi esnasında insan sağlığını etkileyecek riskler söz konusudur.	2,99	1,51
Tüketicilerin satın aldıkları ürünün, kimin tarafından, nerede ve nasıl yetiştirildiğini bilme hakkı vardır.	1,56	0,70
Toprakta olan ağır metaller, ürüne geçebilmekte ve insan sağlığını tehdit etmektedir.	1,90	0,93
Tarım alet ve makinalarını kullanımında iş güvenliği riski bulunmamaktadır.	3,63	1,39
İlaçlama ile hasat zamanı arasındaki “bekleme süresi”, Üründe kalıntı riski olmaması yönünden önemlidir.	1,70	0,78
Ortalama	2,04	0,97

Üreticilerin insan sağlığı ve çevre duyarlılığının ortalama 2.04 ± 0.97 olduğu, en düşük duyarlılığın ise 1,46 ile ilaçlama yapmadan önce kullanılan tarımsal aletin kalibrasyonu ve bakımı mutlaka yapılmalıdır önermesi tespit edilmiştir. En yüksek duyarlılık ise Tarım alet ve makinelerini kullanımında iş güvenliği riski bulunmamaktadır ve Çerezlik Kabakta ürünün kurutulması ve nakliyesi esnasında insan sağlığını etkileyecek riskler söz konusudur önermelerinde sırasıyla 3,63 ve 2,99 tespit edilmiştir.

Çiftçilerin likert ölçeğinde yapılan puanlamaya göre duyarlılık düzeyleri sınıflandırması Çizelge 13’de verilmiştir.

Çizelge 13. Çiftçilerin likert ölçeğinde yapılan puanlamaya göre duyarlılık düzeyleri sınıflandırması

	Kişi sayısı	Yüzde(%)
Az duyarlı(12-28)	135	75,8
Duyarlı(29-42)	43	24,2
TOPLAM	178	100,0

Çizelge 13 incelendiğinde çerezlik kabak üreticilerinin insan sağlığı ve çevre duyarlılığı yönünden %76’sı az duyarlı, %24’ü duyarlı sınıfına girdiği görülmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Kayseri’de Çerezlik Kabak yetiştiricilerinin bireysel özellikleri, örgütlenme durumları, işletme ve pazarlama yapıları, üretim teknikleri, sorunları ve insan ve çevre hassasiyetlerini belirlemek için yapılan çalışmada;

➤ Kayseri’de Çerezlik Kabak yetiştiricilerinin yaş ortalamalarının 45, en yaşlı kişinin 72, en genç kişinin 25 yaşında olduğu, toplam aile bireyleri sayısının ortalama 6, aile bireylerinin en çok 17 en az 2 kişiden oluştuğu, ailede tarımda çalışan birey sayısının ortalama 3, ailede en fazla 16 kişinin, en az 1 kişinin tarımla uğraştığı, kişilerin ortalama 26 yıl tarımla uğraştıkları, en çok tarımla uğraşan kişinin 60 yıl, en az 4 yıl bu işi yaptığı,

- Üreticilerin %80'inin İlk ve Ortaokul, %15'inin Lise, %4'ünün Üniversite ve %1'inin Okur-Yazar olduğu,
- Üreticilerin yaş gruplarına göre; %34'ünün 46-55 yaş arasında, %27'sinin 36-45 yaş arasında, %23'ünün 25-35 yaş arasında, %12'sinin 56-65 yaş arasında, ve %4'ünün 66-72 yaş arasında yer aldığı,
- Kayseri'de çerezlik kabak yetiştiricilerinin aile bireyleri toplam sayılarının %73'ünün 2-7 kişiden, %22'sinin 8-12 kişiden ve %5'inin 12-17 kişiden oluştuğu,
- Çerezlik kabak yetiştiricilerinin %61'inin 1-3 çocuk, %24'ünün 4-6 çocuk , %9'unun çocuğunun olmadığı, %5'inin 7-9 çocuk ve %1'inin 10-11 çocuk sahibi olduğu,
- Çerezlik kabak üreticilerinin %84'ünün 1-4 kişi, %13'ünün 5-7 kişi, %2'sinin 8-10 kişi ve %1'inin 11-16 kişinin ailesinde tarımla uğraştığı,
- Çiftçilerin %33'ünün 17-28 yıl, %32'sinin 29-40 yıl, %26'sının 4-16 yıl, %8'inin 41-52 yıl ve %1'inin 53-60 yıl aralarında tarımla uğraştıkları,
- Kabak üreticilerinin %74'ünün tarım dışında başka bir iş yapmadığı, %26'sının ise tarım dışında başka bir iş yaptığı,
- Üreticilerin toplam gelir içinde %64'ünün %75-100 arasında, %15'inin %50-75 arasında, %13'ünün %25-50 arasında ve %8'inin %25'den az tarımsal gelirlerinin olduğu,
- Üreticilerin çerezlik kabaktan elde ettikleri gelirlerinin toplam gelir içerisindeki paylarının %36'sının %50-75 arası, %29'unun %25-50 arası, %20'sinin %25'den az ve %15'inin %75-100 aralarında oldukları,
- Çerezlik Kabak üreticilerinin %25'inin Ziraat Odası ve Tarım Kredi Kooperatifine, %23'ünün sadece Ziraat Odasına üye oldukları, %13'ünün herhangi bir örgütlenmeye üye olmadığı, %9'unun sadece Tarım Kredi Kooperatifine, %4'ünün Ziraat Odası+ Tarım Kredi Kooperatifi+ Çerezlik Kabak Yetiştiricileri Birliğine üye oldukları,
- Çerezlik kabak üreticilerinin aile iş gücü olarak (Adam/ Gün /Yıl) üretim aşaması boyunca yıllık ortalama 47 gününü çerezlik kabak üretimine harcadıkları, işletme büyüklüğüne göre bu sürenin en fazla yılda 150 gün, en az yılda 10 gün olduğu,
- Çerezlik kabak üreticilerinin 2013-2014 üretim sezonunda %93'ünün kuru, %7'sinin sulu koşullarda yetiştiricilik yaptığı mülkiyet durumlarına göre arazilerinin, %57'sinin kuru-kira, %36'sının kuru-mülk, %5'inin sulu-kira ve %2'sinin sulu-mülk şeklinde olduğu
- Üreticilerin 2013-2014 üretimi sezonunda 41672 da alanda(%47) çerezlik kabak, 39751 da alanda(%45) Tahıl(Arpa, Buğday) ve 7513 da alanda(%8) şeker pancarı, yem bitkisi, slajlık mısır ve meyve üretimi yaptıkları,
- Üreticilerin kişi başı ortalama 234 da, en fazla ekenin 1000 da, en az ekenin 10 da çerezlik kabak üretimi yaptıkları,
- 2013-2014 üretim yılında çerezlik kabak ekimi yapan üreticilerin %58'nin 10-200 da, %26'sının 201-400 da, %10'unun 401-600 da, %4'ünün 601-800 da ve %2'sinin 801-1000 da alan ekim yaptıkları,
- Çerezlik kabak üreticilerinin hepsinin traktör, pulluk, römork ve kazayağı sahibi olduğu, %27'sinin hasat makinesi, %18'inin ekim makinesi, %6'sının gübre fırını ve %12'sinin ilaçlama makinesinin olmadığı,
- Çerezlik kabak üreticilerinin ortalama traktör yaşının 11, pulluk yaşlarının 8, kazayağı yaşının 7, ekim makinesi yaşının 5, gübre dağıtma makinesi yaşının 9, ilaçlama makinesi yaşının 7 ve hasat makinesi yaşının 4 olduğu, en yaşlı traktörün 46, pulluğun 40, kazayağının

33, ekim makinesinin 15, gübre fırfırının 35, ilaçlama makinesinin 30 ve hasat makinesinin 15 yaşında olduğu,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin %69'unun büyükbaş, %6'sinin küçükbaş hayvanı olduğu, %25'inin ise hayvanının olmadığı,

➤ Ortalama büyükbaş hayvan varlığının 14, küçükbaş hayvan varlığının 117 adet oldukları en çok büyük baş hayvanı olanın 110, en çok küçükbaş hayvanı olanın 350, en az büyükbaş hayvanı olanın 1, en az küçükbaş hayvanı olanın 2 adet olduğu,

➤ Üreticilerin %81'inin konuttan ayrı işletme binasının olmadığı, %19'unun konuttan ayrı işletme binasının olduğu,

➤ Üreticilerin %56'sının betonarme, %20'sinin toprak, %14'ünün ahşap-toprak ve %10'unun taş yapı veya kargir evinin olduğu,

➤ Üreticilerin en çok 3 ve 4 odalı evlerde ikamet ettiği her evde şebeke suyunun olduğu, betonarme yapıların hepsinde tuvalet ve banyonun içeride bulunduğu, eski taş yapı olan evlerde tuvaletlerin dışarıda olduğu,

➤ Üreticilerin %61'inin kredi kullandığı veya kullanıyor olduğu, %39'unun kredi kullanmadığı,

➤ Kredi kullanan üreticilerin %57'sinin mazot, gübre, tohum, zirai ilaç, %31'inin traktör alımı, %8'inin hayvancılık(yem kredisi, hayvan alımı), %3'ünün sulama(sulama sistemi, kuyu açımı, su ücreti v.b.), %1'inin ise arazi alımı gibi konularda kredi kullandıkları,

➤ Kredi kullanan üreticilerin %47'sinin Ziraat Bankasını, %46'sının Tarım Kredi Kooperatifini, %4'ünün Şeker Bankasını kredi kaynağı olarak tercih ettikleri,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin kişi başı ortalama 8 ton ürün sattığı, en çok ürün satışı yapanın 30 ton ez az ürün satanın 0,3 ton satış yaptığı, ürün satış fiyatının ortalama 9 tl kg⁻¹ olduğu, ürünün en fazla 11.5 tl kg⁻¹ en az 5 tl kg⁻¹ dan satıldığı,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin %48'inin peşin fiyata, %32'sinin vadeli, %20'sinin bir kısmı peşin bir kısmı vadeli şekilde ürün satışı gerçekleştirdiği,

➤ Vadeli ve bir kısmı peşin bir kısmı vadeli satış yapanların genellikle 60 gün vadeyle ürün satışı yaptıkları,

➤ Çerezlik kabak üreticisinin ürün satışında %56'sının bulundukları ilçedeki tüccarlara, %21'inin diğer ilçedeki tüccarlara, %10'unun köyde alım-satım yapanlara, %7'sinin ildeki tüccarlara ve %6'sının ise diğer ilde faaliyet gösteren tüccara ürününü sattığı,

➤ Üreticilerin satış yerini tercihinde %62'sinin güvenilir olması, %22'sinin iyi fiyat vermesi, %7'sinin başka alternatifinin olmaması, %4'ünün peşin ödemesi, %3'ünün üretim yerine yakın olması gibi kriterleri göz önüne aldıkları,

➤ Üreticilerin %24'ünün 15-31 Ekim tarihleri arasında, %15'inin 1-15 Ekim, %14'ünün 1-15 Kasım, %14'ünün 15-30 Eylül, %12'sinin 15-30 Kasım, %1'inin 1-15 Eylül, %20'sinin ise Aralık, Ocak, Şubat ve Mart aylarında ürün satışı yaptıkları, ürün satış zamanını belirlemede üreticinin hasat tarihi, borçlanma durumu, ürünün kalitesi, ürünün miktarı ve fiyatı gibi etkenlerin önemli olduğu,

➤ Üreticilerin %94'ünün satış öncesinde tüccardan avans veya kredi almadıkları, %6'sının ise mazot ve işçi masraflarından dolayı satış öncesi tüccardan kredi aldıkları,

➤ Üreticilerin %95'inin satış öncesi ürüne herhangi bir sınıflandırma yapmadığı, %5'inin ürünü eleterek basit bir sınıflandırma yaptığı,

➤ Ürünün satışı esnasında bütün nakliye masraflarının ürünü alan tüccara ait olduğu,

- Üreticilerin ürünün satış fiyatını belirlemede %64'ünün önce pazardaki fiyatı öğrenip sonra en yüksek fiyatı veren alıcıya ürünü sattığını, %28'inin alıcı ile pazarlık ederek ürünü sattığını ve %8'inin alıcının teklifini kabul etmek zorunda olduğunu,
- Üreticilerin satış döneminde pazar fiyatını %58'inin arkadaş ve tanıdıklardan, %30'unun düzenli pazara giderek ve %12'sinin ise tüccardan öğrendikleri,
- Ürün fiyatını belirleyen temel faktörlerin ürün kalitesi(%92) ve ödeme zamanı(%8) olduğu,
- Satış esnasında ürün kalitesini belirlemede ürünün hektolitre ağırlığının (%54), ürünün büyüklüğü ve iriliğinin (%40), ürünün temizliğinin (%3) ve ürünün cinsinin (%3) etkili olduğu,
- Üreticilerin satış esnasında ürün fiyatını yetersiz bulması durumunda başka alıcı için fiyat araştırması yaptığı (%49), depoya koyup beklettiği (%28) ve mecburen ürünü sattığı (%23)
- Özellikle acil para ihtiyacı olan çiftçilerin satış esnasında ürün fiyatını yetersiz bulsa dahi mecburen ürün satışını gerçekleştirdiği,
- Üreticilerin çerezlik kabak ekme kararında bir önceki yılın ürün fiyatının (%51), kendileri için alışkanlık olduğunun(%26), piyasada ürünün alıcı varlığının (%14) ve farklı ürün ekmek isteğinden ve buğdaya alternatif başka ürün olmadığının (%9) etkili olduğunu,
- Çerezlik kabak pazarlama sorununu çözmede kurulacak bir kooperatifin sorunun çözülmesinde (%93) etkili olacağı,
- Kooperatifin kurulmasında, insanların birlikte hareket edememeleri ve kişilerin kooperatifi kendi çıkarları doğrultusunda kullanacaklarının engelinin olduğu (%7),
- Üreticilerin çerezlik kabak üretimi sırasında %81'inin herhangi bir analiz yaptırmadığı, %19'unun ise sadece toprak analizi yaptırdığı,
- Üreticilerin çerezlik kabak tohumluluğunda %44'ünün ektiği tohumu çeşidine, %29'unun tohumun ağırlığına, %21'inin tohumun eni ve boyuna, %4'ünün tohumun rengine, %2'sinin ise tohum temizliğini ve hastalık ve zararlı yönünden bulaşık olmaması gibi kriterlere dikkat ettiği,
- Üreticilerin %60'ının kendi ürettiği üründen bir kısmını tohumluk olarak ayırdığı, %19'unun tüccardan satın alarak temin ettiği, %21'inin ise köy içerisindeki üreticiden tohum değişimi yoluyla, çevre ilçedeki üreticiden veya Nevşehir de sulu şartlarda üretim gerçekleştiren üreticilerden temin ettiği,
- Çiftçilerin %60'ının ekeceği tohuma ilaçlama yaptığı, %40'ının ekeceği tohuma ilaçlama yapmadığı
- Tohum ilaçlaması yapan üreticilerin %80'inin sadece mantara karşı, %20'sinin ise mantar ve kesici kurtlara karşı ilaçlama yaptıkları,
- Üreticilerin kök çürüklüklerine (*Pythium* spp., *Rhizoctania* spp., *Alternaria* spp., *Fusarium* spp., *Sclerotinia* spp.) karşı genelde %80 Thiram ve %80 Mancozeb etken maddeli ilaçları 200 g/100 kg tohum şeklinde kullandıkları bunun yanı sıra %35 Metalaxyl etken maddeli ilaçları da ruhsatlı olmamasına rağmen tohum ilacı olarak kullandıkları
- Üreticilerin kesici kurtlara [Bozkurtlar (*Agrotis* spp.) ve telkurtları(*Agriotes* spp.)] karşı 25 % Chlorpyrifos ethyl eklili maddeli ilaçları 10-15 g/1 kg tohum şeklinde kullandıkları,

- Çiftçilerin kabak yetiştiriciliğinde taban gübresi olarak %56'sının kompoze (20.20.0), %13'ünün süper kompoze (20.20.0+Zn), %9'unun DAP, %6'sının DAP+20.20.0 karışımı gübrelerini kullandıkları,
- Çerezlik kabak üreticilerinin %71'inin 20 kg da⁻¹, %10'unun 25 kg da⁻¹, %7'sinin 13 kg da⁻¹, %5'inin 30 kg da⁻¹, %2'sinin 50 kg da⁻¹ taban gübresi kullandıkları,
- Üreticilerin %91'inin münavebe uyguladığı, %9'unun ise münavebe uygulamadığı,
- Üreticilerin %75'inin bir yıl ara ile, %9'unun aralıksız, %8'inin iki yıl ara ile, %7'sinin üç yıl ara ile ve %1'inin 4 yıl ara ile aynı parselde çerezlik kabak ektikleri,
- 2,3 ve 4 yıl ara ile aynı parselde çerezlik kabak ektiklerini beyan eden üreticiler sulu koşullarda üretim yaptıkları, kuru tarımın yapıldığı alanlarda üretim yapanlar büyük kısmı ya her yıl ya da bir yıl ara ile aynı parselde çerezlik kabak ektiklerini,
- Üreticilerin %85'inin çerezlik kabak öncesi ön bitki olarak arpa-buğday yetiştirdiği, %8'inin çerezlik kabak ekimi yaptığı, hasat sonrası da %81'inin yine arpa-buğday yetiştireceği, ön bitkisi çerezlik kabak olanların %9'unun hasat sonrası yine çerezlik kabak ekeceği,
- Kuru tarımın yapıldığı alanlarda nadas uygulamasından neredeyse vazgeçildiği ve sistemin çerezlik kabak-arpa veya buğday – çerezlik kabak şeklinde gerçekleştiği, sulu tarımın yapıldığı alanlarda ise çerezlik kabak hasadı sonrası %10 oranında başka ürün yetiştirileceği,
- Üreticilerin %69'unun 1-15 Mayıs, %28'inin 15-30 Nisan ve %2'sinin 1-15 Nisan, %1'inin 1-15 Haziran tarihleri arasında çerezlik kabak ekimi yaptıkları,
- Çerezlik kabak üreticilerinin %39'unun 8-10 cm, %35'inin 5-8 cm, %17'sinin 10 cm üzeri ve %9'unun 3-5 cm derinliğe çerezlik kabak ektikleri,
- Üreticilerin %26'sının 70 cm, %15'inin 120 cm, %10'unun 80 cm, %10'unun 100 cm, %8'inin 140 cm, %7'sinin 130 cm, %6'sının 90 cm, %6'sının 150 cm, %4'ünün 125 cm, %3'ünün 170-180 cm, %3'ünün 60-50-45 cm ve %2'sinin 110-115 cm sıra arası mesafelerde yetiştiricilik yaptığı,
- . Üreticiler çerezlik kabak yetiştiriciliğinde en çok tercih ettikleri 70 cm sıra arası mesafede, sıra üzerlerini 70 - 50 cm, sıra arası 80 cm mesafede; sıra üzerlerini 50-80 cm, sıra arası 100 cm mesafede; sıra üzerlerini 100-50 cm, sıra arası 120 cm mesafede; sıra üzerlerini 60-70-80-90 cm olarak yetiştirdikleri,
- Çerezlik kabak üreticilerinin m²'de bitki sayılarının 3, 2, 1, adet m⁻² olduğu,
- Üreticilerin %26'sının 70cm, %24'ünün 50 cm, %14'ünün 80 cm, %13'ünün 60 cm, %10'unun 90 cm, %6'sının 100 cm, %4'ünün 40 cm ve %3'ünün 45 cm sıra üzeri mesafeleri tercih ettikleri,
- Üreticilerin dekara kullandıkları tohum miktarının 1-3 kg da⁻¹ (%94), 3-5 kg da⁻¹ (%6) tohum kullandıkları,
- Çerezlik kabak üreticilerinin %60'ının ilaç bayisine, %25'inin tarım teşkilatındaki ziraat mühendisine ve %15'inin komşusuna veya arkadaşına danışarak kullanacağı bitki koruma ürününü aldıkları,
- Çerezlik kabak üreticilerinin %69'unun sabah erken saatte, %22'sinin ikindi-akşam arası serinlikte, %1'inin öğlen zamanında ve %8'inin ise bu zamanların dışında ilaçlama yapmalarına rağmen işletme büyüklüğüne göre sabah erkenden başlayıp iş bitimine kadar ilaçlamaya devam ettikleri,

- Üreticilerin %87'sinin bitki koruma ürünleri için reçete yazdırmadan, %13'ünün ise bkü için reçete yazdırarak aldıkları,
- Üreticilerin çerezlik kabak üretiminde dekara verimleri %49'unun 30-50 kg da⁻¹, %39'unun 0-30 kg da⁻¹, %6'sının 70-100 kg da⁻¹, %4'ünün 50-70 kg da⁻¹ ve %2'sinin 100kg da⁻¹ dan fazla ürün elde ettikleri ancak 0-30 kg da⁻¹ ve 30-50 kg da⁻¹ ortalama verim alan üreticilerin kuru koşullarda, diğerler ise sulu koşullarda yetiştiricilik yaptıkları,
- Çerezlik kabak üreticilerinin %66'sının ekim yapacakları tarlayı sonbaharda pullukla işleyip, ilkbaharda kazayağı ile düzeltip, ekim + gübreleme yapıp, üstüne yabancı ot ilacı uyguladığı,
- Kalan %14'ünün sonbaharda veya ilkbaharda pullukla işleyip, arkasından ilkbaharda kazayağı ile düzeltip, ekim + gübreleme ve üstüne yabancı ot ilacı uygulaması yaptığı,
- Kalan %12'sinin ilkbaharda pullukla işleyip, ilkbaharda kazayağı ile düzeltip, ekim + gübreleme ve üstüne yabancı ot ilacı uyguladığı,
- Sulu koşullarda yetiştiricilik yapanların ise (%6) sonbaharda pullukla işleyip, ilkbaharda kazayağı ile düzeltip, ekim + gübreleme, üstüne yabancı ot uygulaması ve üstten ikinci gübre uygulama yaptığı,
- Üreticilerin yetiştirme periyodu boyunca %52'sinin traktörle 2 defa, %47'sinin traktörle 1 defa çapa yaptıkları, üreticilerin %63'ünün elle çapa yapmadığı, %29'unun elle bir defa, %7'sinin elle iki defa çapalama yaptıkları,
- Üreticilerin %87'sinin kuru koşullarda sulama yapmadan çerezlik kabak yetiştiriciliği yaptığı, %13'ünün sulama yaptığı, sulama yapanların %42'sinin su kaynağının kuyu, %29'unun DSİ kanalı, %25'inin sulama kooperatifi ve %4'ünün ırmak olduğu,
- Sulama yapan üreticilerin %83'ünün salma sulama, %17'inin ise yağmurlama sulama yöntemi ile ürünlerini suladıkları,
- Sulu şartlarda yetiştiricilik yapan üreticilerin %54'ünün 1-3 su %25'inin 4-6 su ve %21'inin 7-10 su verdiği,
- Çerezlik kabak üreticilerinin külleme (*Erysiphe cichoracearum*) ve yabancı mildiyö (*Pseudoperonospora cubensis*)'ye karşı %80 Kükürt, 250 gr/lt Azoxystrobin, % 50 Carbendazim, 250 g / lt Triadimenol, % 50 Trifloxystrobin, 200 g/l Floupyram+200 g/l Tebuconazole gibi etkili maddeli ilaçlar ile mücadele yaptıkları, bu hastalıklara karşı daha çok sulu alanlarda yetiştiricilik yapanların mücadele ettiğini, kuru alanlarda üretim yapan üreticilerin daha çok ihtiyaç olduğu zamanlarda mücadeleye başvurdukları,
- Çerezlik kabak üreticilerinin %85'i bitkinin fenolojik durumuna göre, %11'i bölgede geçerli olan hasat başlangıç tarihine, %2'si kendi iş yoğunluğuna ve %2'si piyasa fiyatının oluşma durumuna göre hasat zamanını belirlediği,
- Çerezlik kabak üreticilerinin %37'si tarlada sergen üzerinde, %36'sı işletme avlusunda sergen üzerinde, %20'si harman yerinde sergen üzerinde ve %7'si uygun toprak zemin üzerinde hasat sonrası ürününü kuruttuğu,
- Çerezlik kabak üreticilerinin tamamının işletmedeki bütün işlemleri kayıt altına aldığı ancak bunların %94'ünün "Üretici Kayıt Defteri" tutmadığı, %6'sının ise Üretici Kayıt Defteri tuttuğu,
- Üreticilerin %56'sının çerezlik kabak ektiği parselleri ÇKS sitesinde "çerezlik kabak" diye beyan ettiği, %44'ünün ise beyan etmediği,

- Üreticilerin %81'inin KKYDP'den faydalanmadığı, %19'unun KKYDP'ından faydalandığı, KKYDP faydalanan üreticilerin %38'inin hububat ekim mibzeri, %14'nün çayır biçme makinesi, %10'nunda balya makinesi, silaj makinesi ve tarla pülverizatörü aldığı,
- Üreticilerin %66'sı sözleşmeli çerezlik kabak üretimi yapmayı benimsediği, %34'ü sözleşmeli kabak üretim yapma fikrini benimsemediği,
- Çerezlik kabak üreticilerinin ekimini yaptıkları yerel popülasyon dışında yeni çeşit ekme düşüncesini %86'sının istediği, %14'ünün ise istemediği,
- Çerezlik kabak üreticileri ekimini yapmış oldukları popülasyon şeklindeki yerel çeşitlerin "Çerçaveli, Kadın Tırnağı, Ürgüp Sivrisi, Topak, Köşeli, Kare ve Sivri" oldukları,
- Üreticilerin %53'ünün kooperatifsel bir örgütlenme olmadan birlikte hareket ederek tüccara karşı pazarlık güçlerini arttırabilecekleri, %47'sinin ise pazarlık güçlerini arttıramayacaklarını düşündükleri,
- Tüccar karşısında pazarlık güçlerini arttıramayacaklarını düşünenler, üreticilerin borçlu olduğundan, herkesin aynı kalitede ürün elde etmediğinden ve birlikte hareket edemeyeceklerinden dolayı bu kanaatte oldukları,
- Çerezlik kabak üreticilerinin Tarım Bakanlığı Tarımsal destek uygulamaları hakkında %25'inin olumlu, %50'sinin olumsuz, %12'sinin ne olumlu ne olumsuz, %8'inin çok olumsuz, %3'ünün çok olumlu ve %2'sinin fikri olmadığı görüşüne sahip oldukları,
- Olumsuz görüş bildiren üreticilerin tarımsal desteklerin asıl üreticilere ulaşmadığı, tarla sahibine ulaştığından, destek miktarlarının yetersiz olduğundan ve desteklemelerin ürün bazlı olması gerektiği yönündeki düşüncelerinden dolayı olumsuz buldıkları,
- Üreticilerin çerezlik kabağın havza bazlı destek programı kapsamına alınmasını istedikleri,
- Çerezlik kabak üreticilerin %89'unun tarım sigortası yaptırmadığını, %11'inin ise tarım sigortası yaptırdığı,
- Çerezlik kabak üreticilerin %78'inin İTÜ hakkında bilgisinin olmadığı, %22'sinin bilgisinin olduğu,
- Çerezlik kabak üreticilerin %68'inin Organik Tarım hakkında bilgisinin olmadığı, , %32'sinin bilgisinin olduğu,
- Çerezlik kabak üreticilerin %71'inin Tarım İl-İlçe Müdürlüklerini, %12'sinin köydeki üreticileri, %9'unun basın, internet ve televizyonu, %7'si ziraat odasının, %1'inin ise kooperatifleri tarımsal desteklemelerden yararlanmada etkin bilgi kaynağı olarak kullandıkları,
- Çerezlik kabak yetiştiriciliğinde üretimi yapan çiftçilerin üretim tekniği ile ilgili konularda etkin bilgi kaynaklarının işi iyi yapan tecrübeli üreticiler (%62), tarım teşkilatında çalışan ziraat mühendisleri (%24), zirai ilaç bayileri (%9), ziraat odası (%3) ve tüccar (%2) oldukları,
- Çerezlik kabak üreticilerinin tarla hazırlığı ve ekim döneminde karşılaştıkları sorunların mazot fiyatının yüksek oluşu (%90), toprak hazırlığının zamanında yapılamaması (%6), toprak hazırlığı ve ekim sistemi konusunda yetersiz bilgi (%2) ve alet ve ekipman yetersizliği (%2) olduğu,
- Çerezlik kabak üreticilerinin gübrelemede karşılaştıkları sorunların gübre fiyatlarının yüksek olması (%84) ve gübreleme konusunda bilgi eksikliği (%15) olduğu,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin tohumluk konusunda karşılaştıkları sorunların tescilli tohum çeşidinin olmayışı (%82), tohum fiyatlarının yüksek oluşu (%15) ve tohumun kalitesindeki sorunlar (%3) olduğu,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin ilaçlı mücadelede karşılaştıkları sorunların üreticilerin ilaçlı mücadele konusundaki bilgi yetersizliği (%47), bitki koruma ürünlerinin fiyatının yüksek oluşu (%12), çerezlik kabağın hastalık ve zararlılarını bilmemeleri (%11), ziraat mühendisi olmayan bayilerin işi bilmemesi, üreticilerin iş yoğunlukları ve çerezlik kabakta ruhsatlı ilaç yokluğu (%11) olduğu,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin %72'sinin su kaynağının olmayışından, %18'inin suyun yetersiz oluşundan, %8'inin su maliyetlerinin yüksek oluşundan kaynaklı sulama sorunlarının olduğu,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin hasatta karşılaştığı sorunların, ürünü kurutmadaki problemler (%17), hasat ücretinin pahalılığı (%15), hasada uygun alet-ekipmanın yokluğu (%13), hasat için yeterli makinenin olmayışı (%13), hasat zamanının doğru tespit edilememesi (%13), işçi yetersizliği (%6) ve hasat kaybı (%3) olduğu,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin hasat sonrası karşılaştığı sorunların ürünün uygun koşullarda kurutulmaması (%77), uygun depo koşullarında muhafaza edememesi (%10) ve ürünün içindeki yabancı cisim varlığının (%7) olduğu,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin %48'i borç nedeniyle ürününü hemen satma zorunluluğunun, %45'i üründeki fiyat istikrarsızlığının, %3'ü ürünün kalitesindeki problemlerin, %2'si depolamada ürün kaybının fazlalığının ve %2'si tüccarın ürünün ucuz alma isteğinin pazarlamada karşılaştıkları sorunlar olduğu,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin %21'i kredi temininde bürokrasi fazlalığının, %16'sı kredi faizlerinin yüksekliğinin, %6'sı kredi yetersizliğinin ve %3'ü kredinin zamanında temin edilememesinin kredi kullanımında karşılaştıkları sorunlar olduğu,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin devletten beklentilerinin;

*Fark ödemesi destek kapsamına çerezlik kabak üretiminde alınması (%98),

*K.K.Y.D.P. alet ekipman hibe desteklerine çerezlik kabak tarımında kullanılan alet ve ekipmanların alınması (%98),

*Sertifikalı çerezlik kabak tohumu geliştirilerek, sertifikalı tohum kullanım desteğinden faydalanılması (%99),

*Çerezlik kabak taban fiyatının devlet tarafından belirlenmesi (%88),

*Kabak çekirdeği üretiminin tüm aşamasında teknik personel desteği (%88),

*T.M.O gibi kurumların üretilen çerezlik kabak için alım garantisi vermesi (%93),

*Birlik yada kooperatif tarafından kurulacak bir kurutma tesisi kurutma kurulması (%93),

*Sınıflama ve paketleme tesisinin oluşunun pazarlamada kolaylık sağlayacağı düşüncesi (%94) oldukları,

➤ Üreticilerin insan sağlığı ve çevre duyarlılığının ortalama 2.04 ± 0.97 olduğu,

➤ En düşük duyarlılığın ortalama 1,46 ile "İlaçlama yapmadan önce kullanılan tarımsal aletin kalibrasyonu ve bakımı mutlaka yapılmalıdır" önermesi olduğu,

➤ En yüksek duyarlılığın ortalama 3,63 ile "Tarım alet ve makinelerini kullanımında iş güvenliği riski bulunmamaktadır" ve ortalama 2,99 ile "Çerezlik Kabakta ürünün kurutulması ve nakliyesi esnasında insan sağlığını etkileyecek riskler söz konusudur" önermeleri olduğu,

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin insan sağlığı ve çevre duyarlılığı yönünden %76'sının az duyarlı, %24'ünün ise duyarlı olduğu,

gibi neticeler elde edilmiştir.

Öneriler

➤ Çerezlik kabak üreticilerin %95'i satış öncesi ürüne herhangi bir sınıflandırma veya eleme yapmamaktadır. Ürününün satış öncesinde içerisindeki yabancı maddelerin temizlenmesi ve büyüklüğüne göre sınıflandırılması çiftçinin ürününü daha yüksek fiyattan satmasına imkan sağlayacaktır.

➤ Çerezlik kabak üreticileri ürünün pazar fiyatını arkadaş ve tanıdıklarından (%58) ve tüccardan (%30) öğrenmektedir. Kayseri ticaret borsası bünyesinde oluşturulacak çerezlik kabak ürün fiyatının belirlenmesi çiftçi için bir taban fiyat oluşturacaktır. Böylece çiftçinin güvenilir bir kaynaktan fiyat takibi yaparak piyasanın altında bir değerde ürününü satmasının önüne geçilecektir.

➤ Çerezlik kabak fiyatını belirleyen temel faktörün ürün kalitesi (%92) olması, üreticilerin yetiştirme tekniği (gübreleme, sulama, hastalık ve zararlı yönetimi v.b.) konularında eğitilmesiyle ürün kalitesinin artırılması sağlayacaktır.

➤ Çerezlik kabak yetiştiriciliği yapan üreticilerin %81'i herhangi bir analiz yaptırmamaktadır. Üreticilerin ekim yapacağı parseller için toprak analizi yaptırmaları; ürün veriminin artmasına, fazla gübrelemenin önüne geçilmesine (nitrat kirliliği), yetersiz gübrelemenin önlenmesine (verim kaybı) ve üretim maliyetlerinin azaltılmasına katkı sağlayacaktır.

➤ Üreticilerin %60'ı kendi tohumluğunu elde ettiği üründen, %21'i diğer üreticilerden değişim yoluyla ve diğer ildeki sulu koşullarda yetiştiricilik yapan üreticilerden satın alarak karşılamaktadır. Bu durum hastalık ve zararlı yönetimi bakımından bölgeler arası taşınmaya ve verim kayıplarına neden olmaktadır. Sertifikalı tohumluk üretilmesiyle hem hastalık ve zararlı yayılması önlenecek hem de üreticilerin yüksek verim elde etmeleri sağlayacaktır.

➤ Çerezlik kabak üretimi yapan çiftçilerin %71'i 20 kg da⁻¹ vermektedir. Üreticilerin %56'sı sadece 20.20.0 kompoze gübre kullanırken, %31'i çeşitli gübre karışımlarını 20da kg⁻¹ dozunda uygulamaktadır. Trakya bölgesinde çerezlik kabak üretimi yapan çiftçiler için tavsiye edilen dekara saf azot ve fosfor miktarı topraktaki organik madde durumuna göre 9-10 kg arasındadır (%1-2 organik madde). Kayseri'de çerezlik kabak üreticilerinin taban gübresi olarak çeşitli gübreleri karışım şeklinde uygulamaları üreticilerin gübreleme konusunda bir arayış içerisinde olduklarının göstermektedir. Kayseri koşullarında çerezlik kabak üretiminde dekara uygulanacak saf azot ve fosfor miktarı ve uygulama zamanının sulu ve kuru koşullarda araştırma kuruluşları veya üniversiteler tarafından yapılacak araştırmalarla belirlenmesi gerekmektedir.

➤ Çerezlik kabak üreticilerinin %9'u münavebe uygulamaz iken %75'i bir yıl ara ile aynı parselde kabak ekimi yapmaktadır. Gerek hastalık ve zararlı kontrolü gerekse verim açısından bu durum ileride Kayseri'de çerezlik kabak üretimini tehdit eden önemli bir unsur haline gelecektir. Özellikle kuru koşullarda alternatif bitkilerin belirlenerek en az üç yıllık bir ekim deseni uygulanması gerekmektedir.

➤ Çerezlik kabak üretiminde üreticilerin sadece %35'i doğru ekim derinliğine (5-8 cm) ekim yaptıkları, sıra üzeri ve sıra arası mesafede ise değişik varyasyonlar kullandıkları tespit edilmiştir. Kayseri koşullarında çerezlik kabak üretiminin sulu ve kuru koşullarda uygun sıra arası ve sıra üzeri mesafelerin, verim ve kaliteye etki eden m²'deki bitki sayısının araştırma kuruluşları veya üniversiteler tarafından ortaya konulması gerekmektedir.

➤ Çerezlik kabak üretimi yapan üreticilerin %87'si kullandıkları bitki koruma ürünleri için reçete yazdırmaz iken %60'ı ise kullanacağı bitki koruma ürününü ilaç bayiinin tercihinine bırakmaktadır. Bitki koruma ürünlerinin reçetesiz satışının yasak olduğunun çiftçilere aktarılarak gerekli denetimlerin yapılması gerekmektedir.

➤ Sulu koşullarda çerezlik kabak üretimi yapan çiftçilerin %54'ü yetiştirme periyodu boyunca 1-3 su vermektedir. Araştırma kuruluşları tarafından çerezlik kabağın su istekleri ortaya çıkarılması ve bunun tarım teşkilatları tarafından yayımının yapılarak üreticinin bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

➤ Çerezlik kabak üretimi yapan çiftçilerin tamamı açık hava koşullarında uygun olmayan ortamlarda kurutma yapmaktadır. Bölgeye kurulacak olan bir kurutma tesisi çiftçilerin ürün kurutmasında yaşadığı problemlerin önüne geçecektir.

➤ Kabak üreticilerinin %44'ü ÇKS beyanında kabak ektiği parseli çeşitli nedenlerden dolayı beyan etmemektedir. Havza bazlı destek programına çerezlik kabağın alınması beyanları artıracaktır.

➤ Kabak üretimi yapan çiftçilerin %66'sı sözleşmeli üretim modeli istediklerini belirtmiştir. Bu işi yapan tüccarların ortak kalite politikası geliştirerek sözleşmeye dayalı üretim modeline geçilmesi hem ürünün kalitesini artırması hem de çiftçi ile özel sektör arasındaki güven duygusunun oluşmasına katkı sağlayacaktır.

➤ Çerezlik kabak üretimi yapan çiftçilerin %50'si tarımsal destek uygulamalarını olumsuz bulmaktadır. Bunun ana sebebi olarak gerçek üreticilerin tarımsal desteklemelerden faydalanmadığı tarla sahiplerinin destekleri almalarıdır. Tarımsal destek uygulamalarının gözden geçirilerek gerçek üreticilere desteklerin ulaşması sağlanmalıdır.

Çerezlik kabak üreticilerinin insan sağlığı ve çevre hassasiyetleri yönünden duyarlı oldukları (%76 az duyarlı, %24 duyarlı), bu durum bölgedeki yetiştiricilerin organik tarım ve iyi tarım uygulamalarında değerlendirilebileceğini göstermektedir.

II.KISIM

1. MATERYAL VE YÖNTEM

1.1.Materyal

Çalışmanın materyalini Tomarza, Develi, Melikgazi, Kocasinan ve İncesu ilçelerinde çerezlik kabak ticareti yapan tüccarlar oluşturmuştur.

1.2.Yöntem

Çalışmada birincil veri (nitel) toplama tekniklerinden yüz yüze anket yöntemi kullanılmıştır. Uygulanan anket formunda Çerezlik kabak tüccarlarına bireysel özellikleri, örgütlenme durumları, işletme bilgileri, pazarlama yapıları, sorunları ve çerezlik kabak sanayine dayalı tarımın gelişmesi ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Kullanılan anket formu EK-2’de verilmiştir.

Ayrıca çalışmada Kayseri Ticaret Borsası verileri ikincil veriler olarak kullanılmıştır.

1.2.1. Örnekleme Yöntemi

Çalışmada anket sayıları oransal örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu kapsamda Kayseri Ticaret Borsası kayıtları kullanılmıştır. Anket sayıları %95 güven aralığında ve ortalama %5 sapma ile anket sayısı 14 olarak belirlenmiştir. İlçelere göre yapılan tüccar anket sayısı Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1. İlçelere göre belirlenen anket sayıları

İlçe Adı	Anket sayısı
Tomarza	4
Develi	5
Melikgazi	2
Kocasinan	2
İncesu	1
TOPLAM	14

1.2.2. Verilerin Değerlendirilmesi

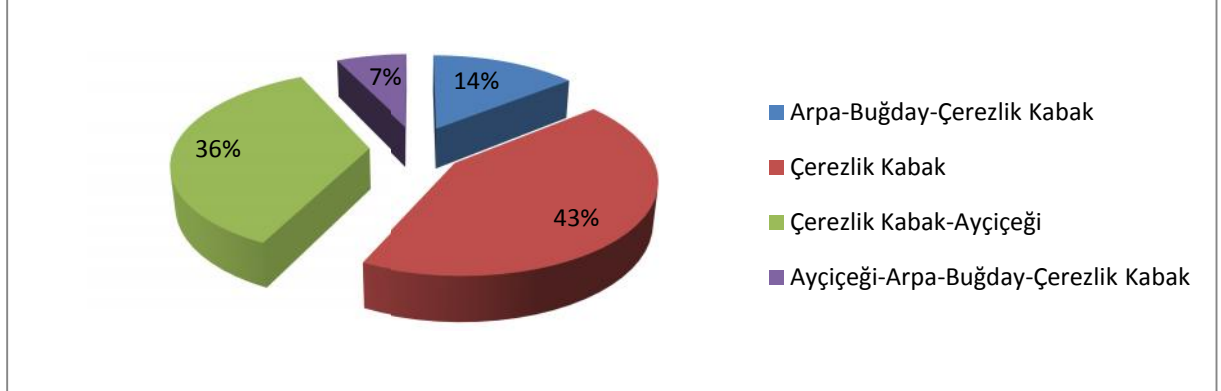
Çalışmadan elde edilen veriler sayısallaştırılarak Microsoft Office Excel programında değerlendirilmiştir. Ankette şıklı olmayan sorulara verilen cevaplar geçme sıklığına göre gruplandırılarak verilmiştir.

2. BULGULAR

Bu çalışma 2014 yılında Kayseri’de çerezlik kabak ticareti yapan tüccarlarla yapılmıştır.

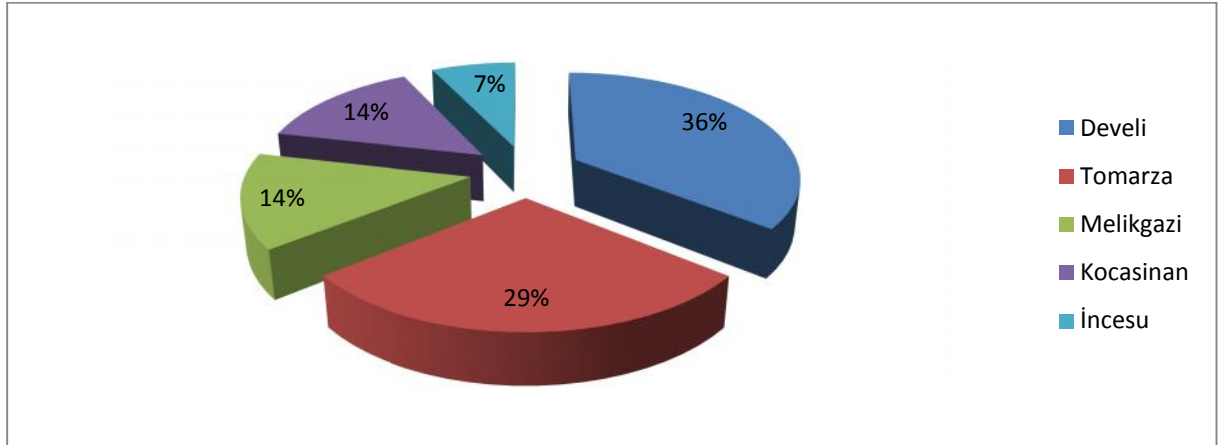
Çalışmanın yapıldığı tüccarların faaliyet alanlarının dağılımı Şekil 1’de verilmiştir. Bunda göre tüccarların %43’ünün çerezlik kabak, %36’sının çerezlik kabak ve ayçiçeği,

%14'ünün buğday-arpa-çerezlik kabak ve %7'sinin buğday-arpa-çerezlik kabak-ayçiçeği alım satımı yaptıkları Şekil 1'den takip edilmektedir.

Şekil 1. Tüccarların faaliyet alanlarının dağılımı (%).

Çalışmanın yürütüldüğü tüccarların işletmelerinin bulunduğu ilçelerin dağılımı Şekil 2'de verilmiştir. Şekil 2 incelendiğinde tüccarların %36'sının develi, %29'unun Tomarza, %14'ünün Kocasinan, %14'ünün Melikgazi ve %7'sinin İncesu'da faaliyet gösterdiği görülmektedir.

Şekil 2. Tüccarların faaliyet gösterdiği ilçelerin dağılımı (%).

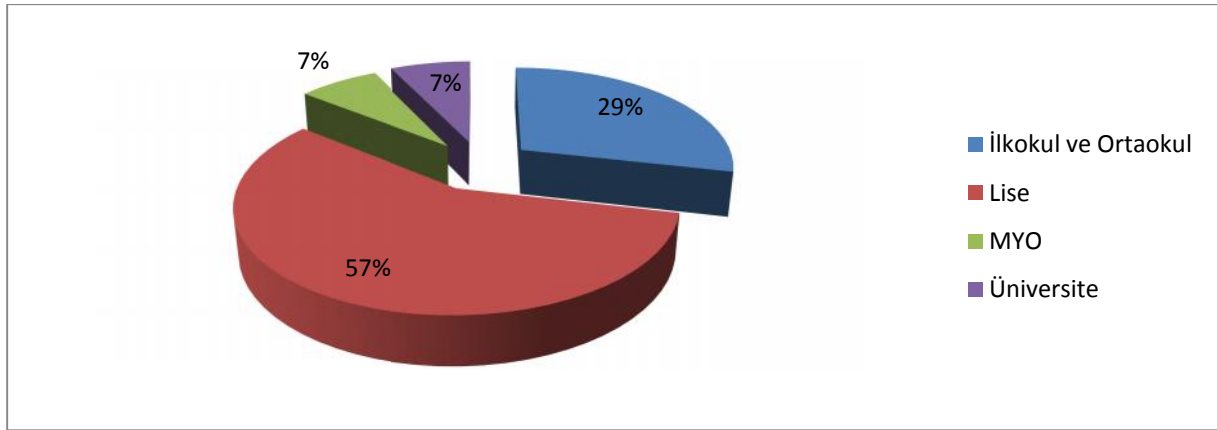
Çerezlik kabak tüccarlarının yaşlarının ortalamaları, standart sapmaları, en yaşlı ve en genç bireyleri Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2. Çerezlik kabak tüccarlarının yaş ortalamaları, standart sapmaları, en yaşlı ve en genç bireyleri

	Ortalama	Standart Sapma	En büyük	En küçük
Tüccar yaşları	48.14	10.60	69	30

Çizelge 2 incelendiğinde çerezlik kabak tüccarlarının tamamının erkek, yaş ortalamasının 48.14 ± 10.60 , en yaşlı tüccarın 69, en genç tüccarın 30 yaşında olduğu görülmektedir.

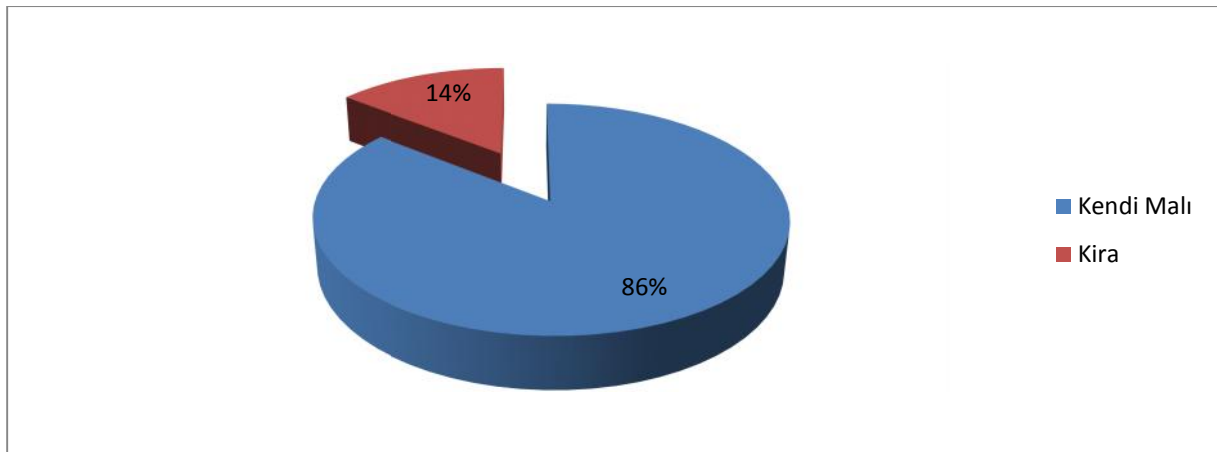
Tüccarların eğitim durumlarının dağılımı Şekil 3'de verilmiştir. Tüccarların %57'sinin lise, %29'unun ilk ve ortaokul, %7'sinin üniversite ve %7'sinin meslek yüksekokul mezunu olduğu Şekil 3'den takip edilebilmektedir.

Şekil 3. Tüccarların eğitim durumlarının dağılımı (%).

Çalışmanın yürütüldüğü çerezlik kabak tüccarlarının tamamının ticaret borsasına, aynı zamanda çerezlik kabak yetiştiriciliği yapan tüccarların ziraat odası, tarım kredi kooperatifi ve kabak yetiştiricileri birliğine üye oldukları tespit edilmiştir.

Tüccarların işletme binalarının sahiplik durumu Şekil 4’de belirtilmiştir. Buna göre tüccarların %86’sı kendisine ait işletme binasında, %14’ü kiraladığı işletme binasında faaliyet göstermektedir.

Şekil 4. Tüccarların işletme binalarının sahiplik durumu (%).

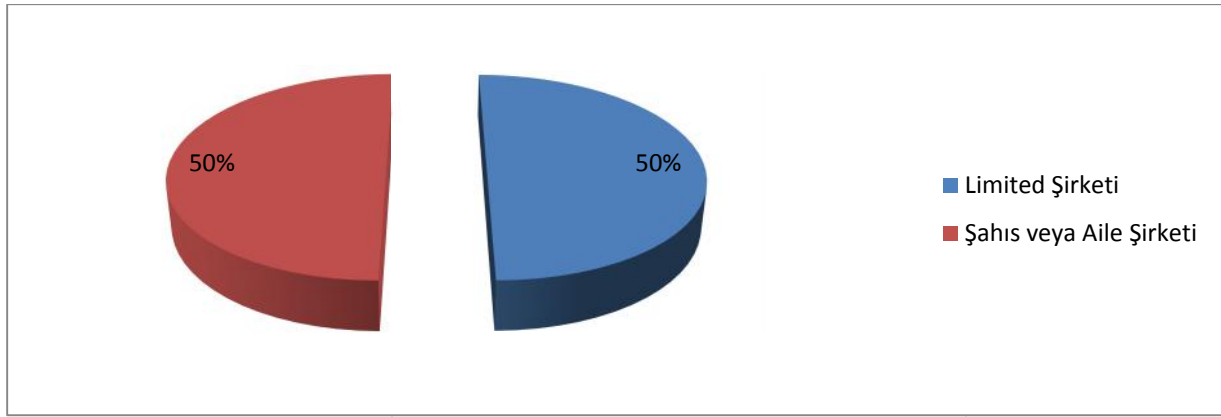
Çerezlik kabak ticareti yapan firmaların yaşlarının ortalama, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri Çizelge 3’de verilmiştir.

Çizelge 3. Çerezlik kabak ticareti yapan firmaların yaşlarının ortalama, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri

	Ortalama	Standart Sapma	En büyük	En küçük
İşletme Yaşları	17.86	15.01	48	3

Çerezlik kabak ticareti yapan firmalarının yaş ortalamalarının 17.86±15.01 olduğu, en eski firmanın 48 yıl, en yeni firmanın 3 yıldan beri faaliyet gösterdiği Çizelge 3’den izlenebilmektedir.

Tüccarların şirket statülerinin dağılım durumu Şekil 5’te verilmiştir. Çalışmanın yürütüldüğü tüccarların şirket yapısının % 50’sinin limited şirketi, %50’sinin şahıs veya aile işletmesi şeklinde olduğu Şekil 5’te görülmektedir.

Şekil 5. İşletme statülerinin dağılımı.

Çerezlik kabak ticareti yapan işletmelerde çalışan ortalama kişilerin sayısı, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri Çizelge 4’de verilmiştir.

Çizelge 4. Çerezlik kabak ticareti yapan işletmelerde çalışan ortalama kişi sayısı, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri

	Ortalama	Standart Sapma	En büyük	En küçük
Çalışan sayısı	5.14	7.45	30	1

Çerezlik kabak ticareti yapan işletmelerde ortalama 5 kişi çalıştığı, en çok 30 kişinin ve en az 1 kişinin çalıştığı Çizelge 4’den izlenebilmektedir.

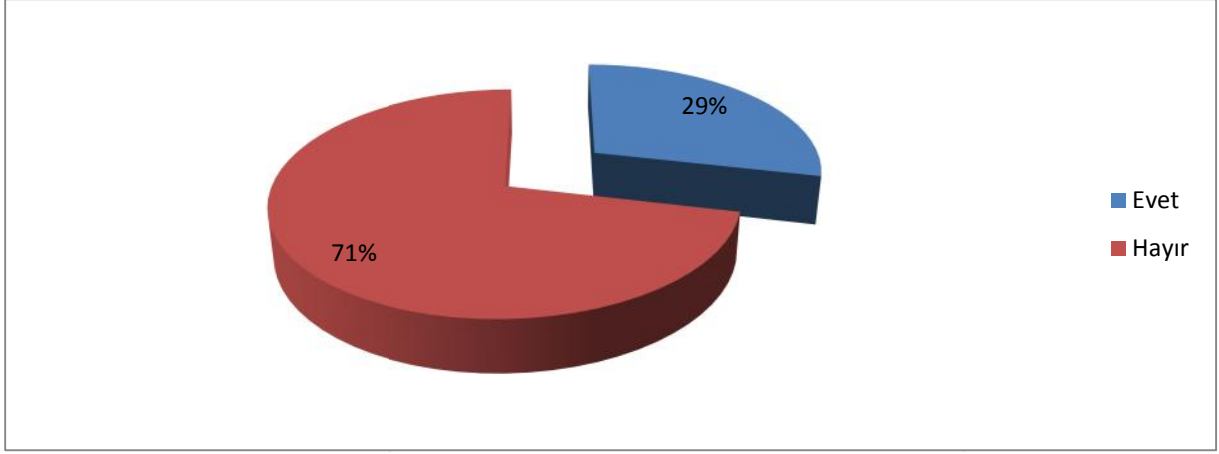
Çerezlik kabak ticareti yapan işletmelerin işletme kapasitesi ve yıllık ürün ticaretlerinin ortalama, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri Çizelge 5’de verilmiştir.

Çizelge 5. Çerezlik kabak ticareti yapan işletmelerin işletme kapasitesi ve yıllık ürün ticaretlerinin ortalama, standart sapma, en büyük ve en küçük değerleri

	Ortalama	Standart Sapma	En büyük	En küçük
İşletme kapasitesi	3932,14	3005,23	10000,00	300,00
Yıllık ürün ticareti	1110,71	1522,92	6000,00	100,00

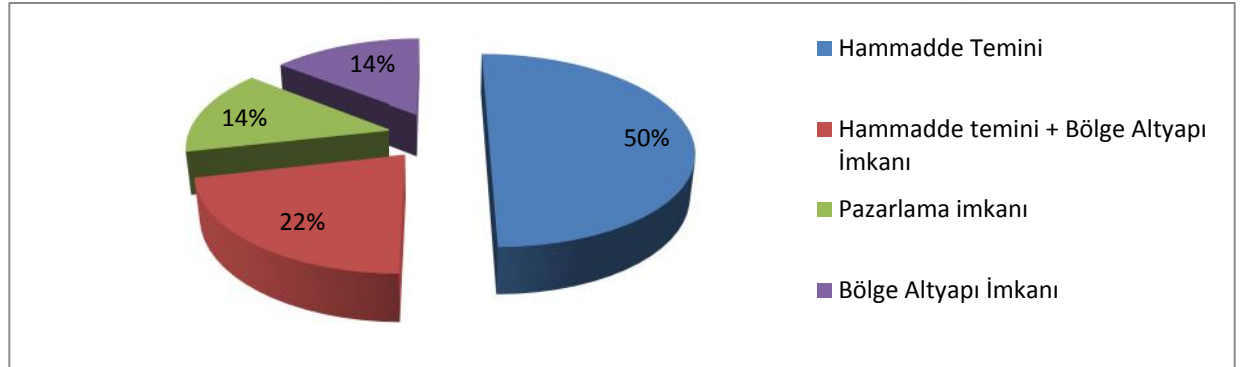
Çerezlik kabak ticareti yapan işletmelerin işletme kapasitelerinin ortalama 3932.14 ± 3005.23 , en büyük değerinin 10000 ton en küçük değerinin 300 ton olduğu, yıllık ürün ticaretinin ortalama 1110.71 ± 1522.92 , en büyük değerinin 6000 ton ve en küçük değerinin 100 ton olduğu Çizelge 5’den izlenebilmektedir.

Çerezlik kabak ticareti yapan tüccarların tarımsal üretimde bulunma durumları Şekil 6’da verilmiştir. Şekil 6 incelendiğinde tüccarların %71’inin çerezlik kabak üretiminde bulunmadığı, %29’sının ise çerezlik kabak üretiminde bulunduğu görülmektedir.

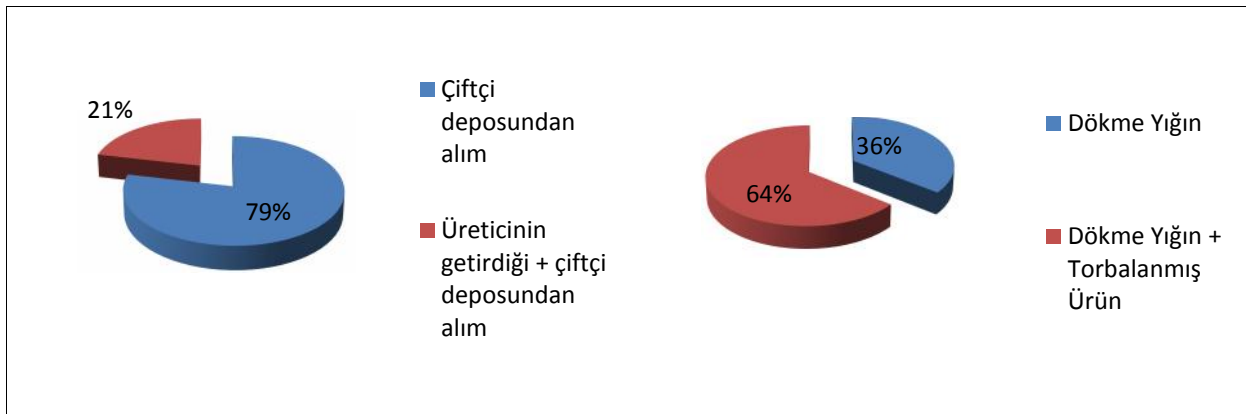
Şekil 6. Tüccarların tarımsal üretimde bulunma durumları.

Çerezlik kabak tüccarlarının işletme yerinin seçiminde etkili olan faktörlerin dağılımı Şekil 7’de verilmiştir. Tüccarların %50’si sadece hammadde temininin kolaylığından, %22’si hammadde temini ve bölge altyapı imkanından, %14’ü sadece bölge altyapı imkanından ve %14’ü de pazarlama olanaklarının daha iyi olduğundan dolayı işletme yerlerini seçtiklerini belirtmişlerdir.

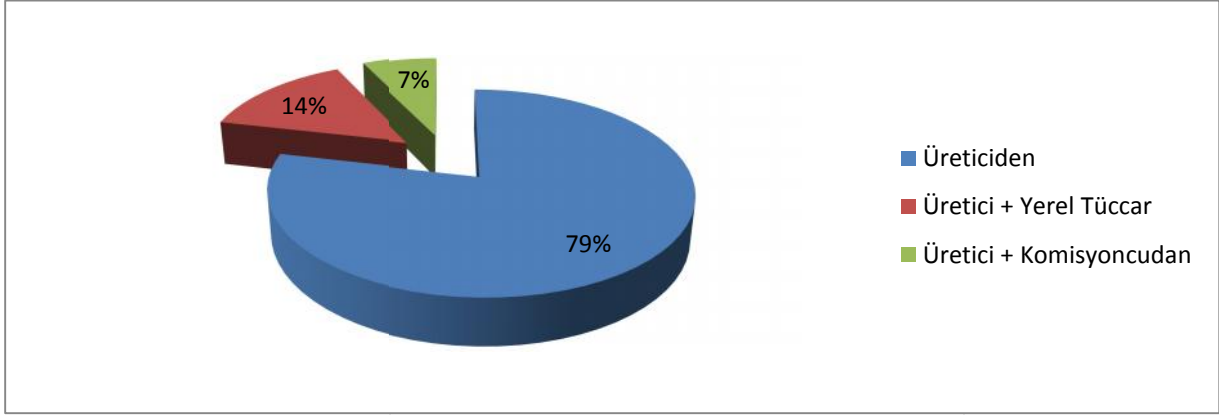
Şekil 7. Tüccarların işletme yeri seçiminde etkili olan faktörler.

Tüccarların ürün teminini nereden ve ne şekilde karşıladıkları Şekil 8’de belirtilmiştir. Buna göre tüccarların %79’u ürünü çiftçi deposundan, %21’i ise çiftçi deposundan + üreticinin işletmeye getirdiği ürünü kilo hesabı ile, ürünün %64’ünü dökme yığın veya torbalanmış ürün şeklinde, %36’sını ise sadece dökme yığın şeklinde aldığı görülmektedir.

Şekil 8. Tüccarın ürün teminini nereden ve ne şekilde aldığı durumu.

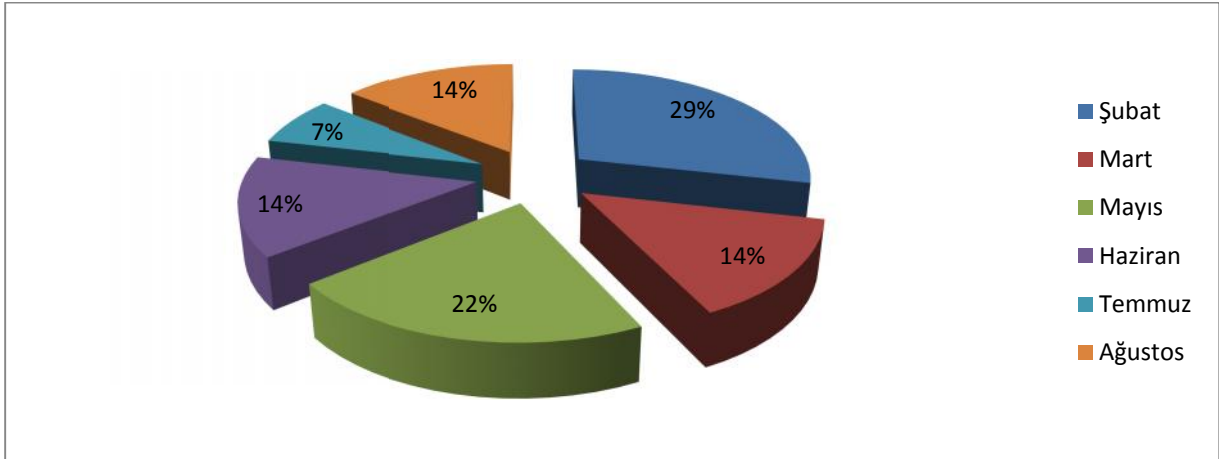
Tüccarların ürün temin kaynaklarının dağılımı Şekil 9’da verilmiştir. Buna göre tüccarların %79’u üreticiden, %14’ü üretici + tüccardan, %7’si üretici + komisyoncudan ürün temini yaptıklarını beyan etmişlerdir.

Şekil 9. Tüccarların ürün temin kaynaklarının dağılımı (%).

Çerezlik kabak tüccarlarının ürün alımına başlama tarihi Eylül’ün ikinci yarısından itibaren başlamaktadır. En yoğun alım yaptığı tarihler Ekim, Kasım ve Aralık ayında olmaktadır.

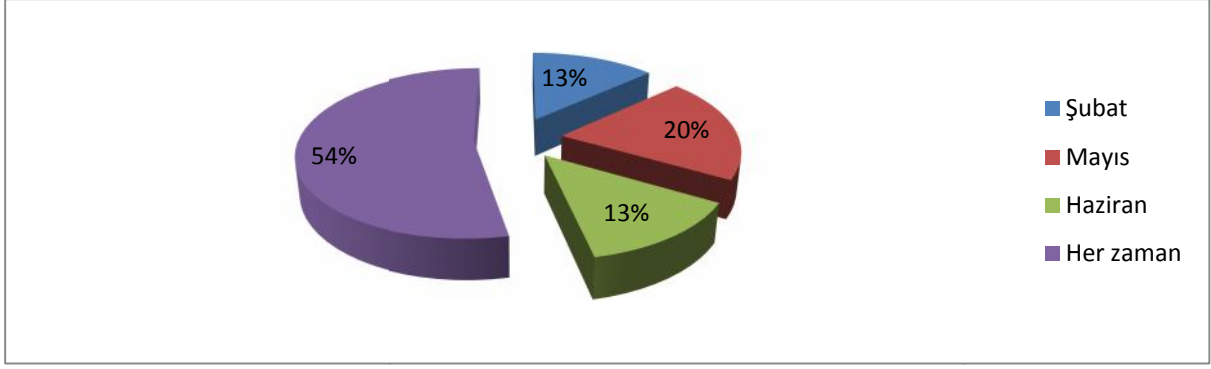
Tüccarların ürün alımı bitiş tarihleri Şekil 10’da belirtilmiştir. Buna göre işletmelerin %29’u Şubat, %22’si Mayıs, %14’ü Mart, %14’ü Haziran, %14’ü Ağustos ve %7’si Temmuz aylarında ürün alımını bitirdiklerini belirtmişlerdir. Alım bitiş tarihlerinin belirlenmesinde işletme kapasitesi, ürün miktarı ve arz talep dengesi etkili olmaktadır.

Şekil 10. Tüccarların ürün alım bitiş tarihleri.

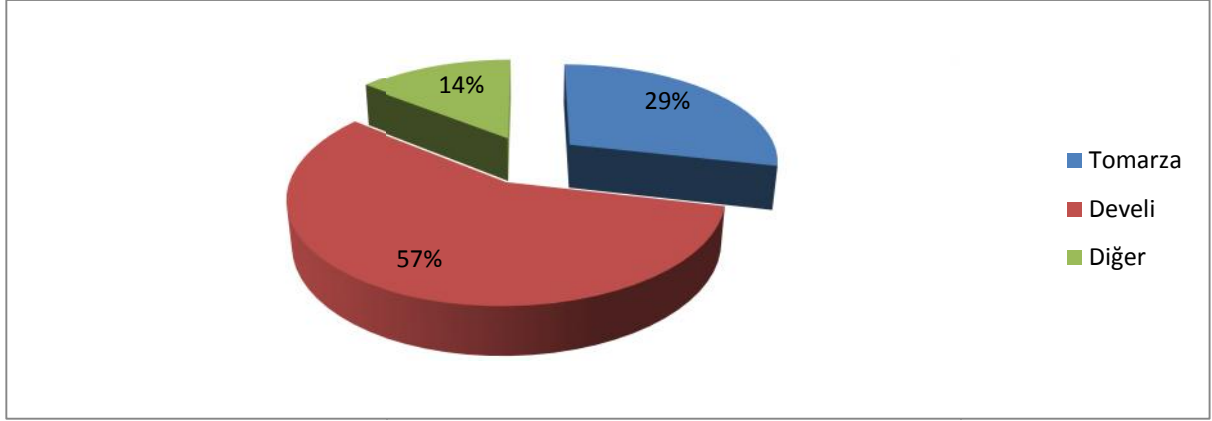
Çerezlik kabak tüccarlarının ürün satımına başlama tarihi Eylül’ün son haftası ile Ekim’in ilk haftasında başlamaktadır. En yoğun satışın yaptığı tarihler Ekim, Kasım, Aralık ve Ocak aylarında olmaktadır.

Tüccarların ürün satışı bitiş tarihleri Şekil 11’de verilmiştir. Buna göre işletmelerin %54’ü yıl boyunca, %20’si Mayıs, %13’ü Haziran, %13’ü Şubat aylarında ürün satışını bitirdiklerini belirtmişlerdir.

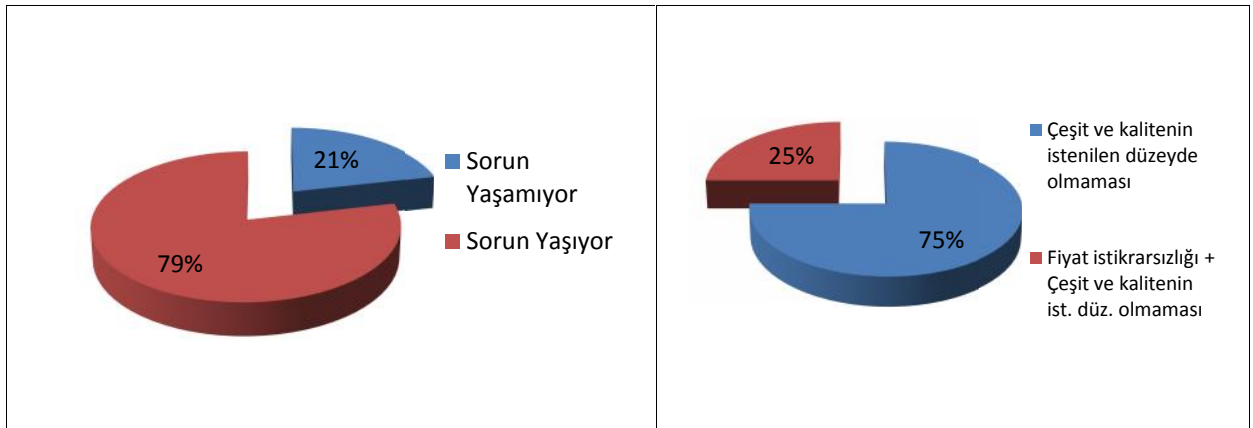
Şekil 11. Tüccarların ürün satışı bitiş tarihleri.

Çerezlik kabak tüccarlarının ürün alımında öncelik verdiği yerlerin dağılımı Şekil 12’de verilmiştir. Tüccarların %57’si Develi’den, %29’u Tomarza’dan, %14’ü il içerisindeki diğer ilçelerden ve il dışından (Nevşehir, Eskişehir, Konya) ürün temin ettiklerini beyan etmişlerdir. Ürün temininde bu önceliğin oluşmasında ürün kalitesi, hammadde kaynağının yakınlığı, hasada başlama tarihi ve ürün miktarı gibi faktörler etkili olmaktadır.

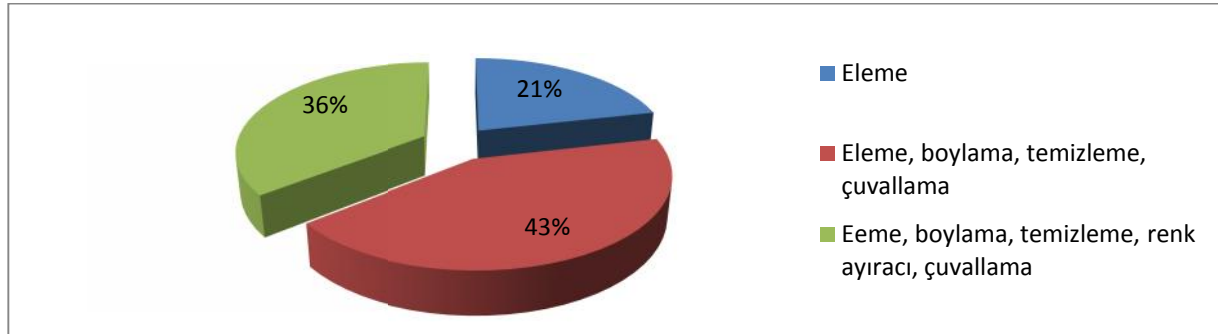
Şekil 12. Çerezlik kabak tüccarlarının ürün alımında tercih önceliği verdiği yerlerin dağılımı.

Çerezlik kabak tüccarlarının ürün alımında karşılaştığı sorunlar Şekil 13’de verilmiştir. Tüccarların %79’u çeşit ve kalitenin istenene düzeyde olmaması (%75), fiyat istikrarsızlığı ve çeşit ve kalitenin istenilen düzeyde olmaması (%25) gibi konularda sorun yaşarken %21’i herhangi bir sorun yaşamadıkları belirtmişlerdir.

Şekil 13. Çerezlik kabak tüccarlarının ürün alımında karşılaştığı sorunların dağılımı.

Çerezlik kabak tüccarlarının ürünü aldıktan sonra yaptığı uygulamaların dağılımı Şekil 14’de verilmiştir. Buna göre tüccarların %43’ü eleme, boylama, temizleme ve çuvallama, %36’sı eleme, boylama, temizleme, renk ayırıcı ve çuvallama, %21’i ise sadece eleme yaptıktan sonra ürünü sattıklarını bildirmişlerdir.

Şekil 14. Çerezlik kabak tüccarlarının ürünü aldıktan sonra yaptığı uygulamaların dağılımı.

Tüccarların satın aldığı ürünlerin kalitesini belirlemede kullandıkları kriterlerin likert ölçeğinde yapılan puanlamaya ilişkin sonuçları Çizelge 6’da verilmiştir.

Çizelge 6. Tüccarların satın aldığı ürünün kalitesini belirlemede kullandıkları kriterlerin likert ölçeğinde yapılan puanlamaya ilişkin sonuçları

	Ortalama	Standart Sapma	% 95 güven düzeyi
Ürünün rengi	7,07	0,73	0,42
Yabancı madde miktarı	6,29	1,14	0,66
Danelerin iriliği ve dolgunluğu	7,64	1,28	0,74
Danelerin zedelenmemiş olması	4,79	0,80	0,46
Ürünün hektolitreye ağırlığı	8,43	1,40	0,81
Danenin şekli (dar eliptik, geniş eliptik, eliptik)	4,79	0,80	0,46

Çizelge 6 incelendiğinde tüccarların ürün kalitesini belirlemede önem sırasına göre ürünün hektolitreye ağırlığı, danelerin iriliği ve dolgunluğu, ürünün rengi, ürün içindeki yabancı madde miktarı, danelerin zedelenme durumu ve danenin şekli gibi kriterleri kullandıkları görülmektedir.

Tüccarların ürün alım esnasında dönemsel fiyat dalgalanmalarına arz talep dengesi, ürün miktarı, büyük firmaların yıllık üretim ve tüketim miktarını doğru tahmine bağlı toplu alım yaparak fiyat oluşturmaları ve alternatif ürünlerdeki fiyat değişimleri gibi faktörlerin neden olduğu tespit edilmiştir.

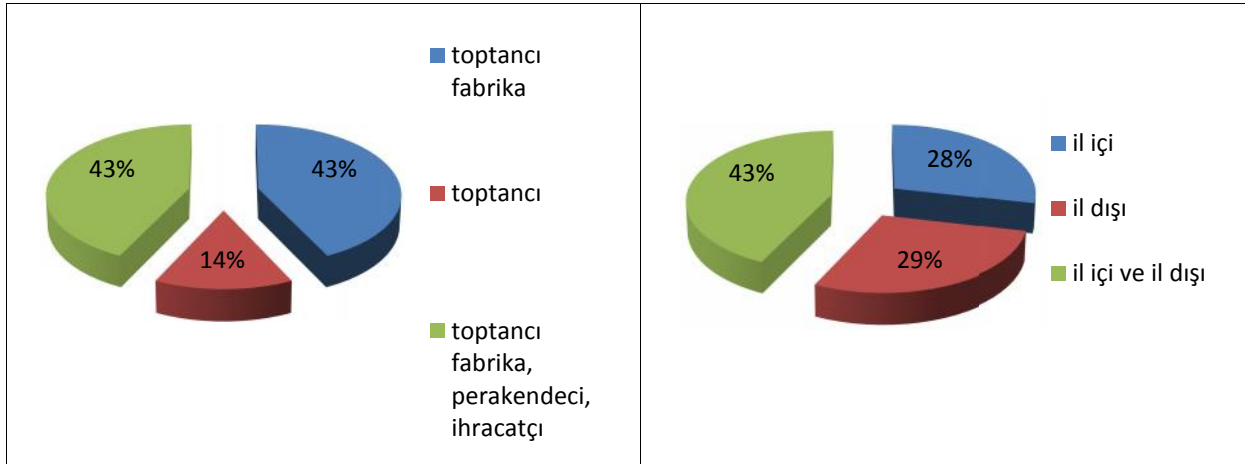
Tüccarların ürün alırken fiyatı belirlemede kullandıkları kriterlerin likert ölçeğinde yapılan puanlamaya ilişkin sonuçları Çizelge 7’de belirtilmiştir.

Çizelge 7. Tüccarların ürün alırken fiyatı belirlemede kullandıkları kriterlerin likert ölçeğinde yapılan puanlamaya ilişkin sonuçları

	Ortalama	Standart Sapma	% 95 güven düzeyi
Ödeme zamanı	5.14	0.86	0.50
Ürün miktarı	4.36	0.93	0.54
Ürün kalitesi	7.00	-	-
İşletmenin konumu	2.07	0.47	0.27
Muhafaza koşul ve süresi	3.29	0.83	0.48
Ürün çeşidi ve tipi	4.86	1.56	0.90

Çizelge 7 incelendiğinde tüccarların ürünü alırken fiyatı belirlemede önem sırasına göre ürünün kalitesi, ödeme zamanı, ürün çeşidi ve tipi, ürün miktarı, muhafaza koşul ve süresi ve işletmenin konumu gibi kriterleri kullandıkları görülmektedir.

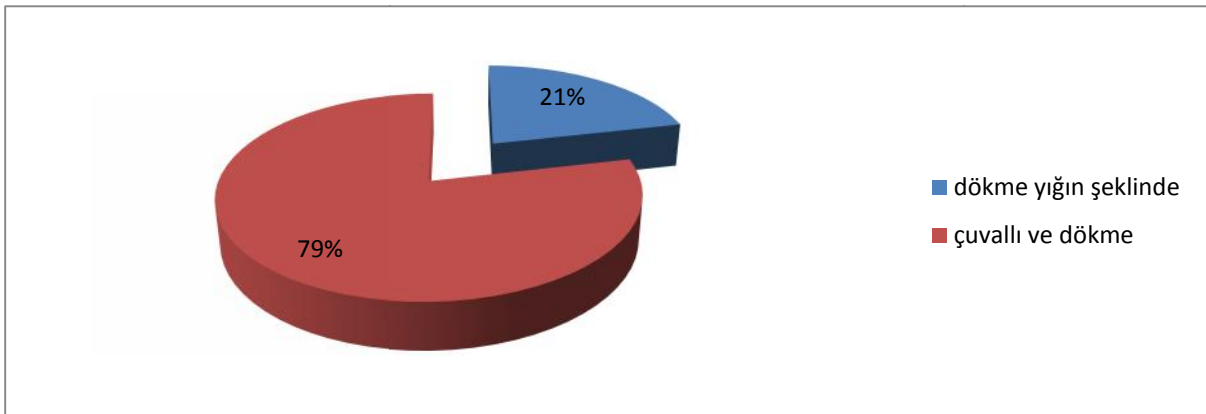
Çerezlik kabak tüccarlarının değerlendirme durumları Şekil 15’de verilmiştir. Buna göre tüccarların %43’ü sadece toptancı fabrikaya, %43’ü toptancı fabrikaya, perakendeci ve ihracatçıya, %14’ü ise sadece toptancıya ürünü sattıkları, ürünü satın alan bu işletmelerin %43’ü il içi ve il dışında olduğu, %29’unun il dışında, %28’inin ise il içerisinde faaliyet gösterdikleri Şekil 15’den takip edilebilmektedir. Tüccarlar 30, 35, 40 ve 50 kg’lık çuvallar halinde ürün satışı yaptıklarını beyan etmişlerdir. Ayrıca tüccarların alım satım işlerini yaptıkları bürolarının olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 15. Çerezlik kabak tüccarlarının değerlendirme durumları.

Çerezlik kabak tüccarları satın aldıkları ürünün işletmeye girdikten itibaren bir hafta ile bir ay arasında satışını yaptıkları bu süre zarfında üründe %1-2 oranında nem kaybının olduğu, ürünün eleme, temizleme, boylama, renk ayırıcı gibi işlemlerden geçtiğinde %7-8 fire olduğu, satışa hazır şekildeki üründe herhangi bir kalite bozulması olmadığı sadece 6-7 ay bekleyen ürünlerin renginde değişme olduğunu bildirmişlerdir.

Tüccarların ürünü muhafaza şekilleri Şekil 16’da verilmiştir. Buna göre tüccarların %79’u ürünü çuvallı ve dökme şeklinde, %21’i sadece dökme yığın şeklinde depoladığı görülmektedir.

Şekil 16. Tüccarların ürünü muhafaza şekilleri.

Çerezlik kabak tüccarlarının 2013 yılı ortalama ürün alış ve satış fiyatı ve standart sapma değerleri %95 güven düzeyinde Çizelge 8’de verilmiştir.

Çizelge 8. Çerezlik kabak tüccarlarının 2013 yılı ortalama ürün alış ve satış fiyatları

	Ortalama	Standart Sapma	% 95 güven düzeyi
Alış fiyatı	9.25	0.55	0.32
Satış fiyatı	10.33	0.66	0.38

Çerezlik kabak tüccarlarının 2013 yılı ortalama ürün alış fiyatının 9.25 ± 0.55 TL/kg, ürün satış fiyatının ortalama 10.33 ± 0.66 TL/kg olarak gerçekleştiği Çizelge 8’de izlenebilmektedir.

Çerezlik kabak tüccarları üretim sırasında işçilik, aldıkları ürünün uygun olmayan kurutma ve depolama şartlarından dolayı renk değişimi ve acılaşma, çiftçilerin stopaj ödemesi, fiyat istikrarsızlığı, ürün içerisindeki yabancı madde miktarın dolayı ile fire miktarının fazlalığı, ürün kalitesindeki bozukluk, üreticinin getirdiği numune ile alınan malın uyuşmaması, satışların uzun vadeli olmasından kaynaklı sermaye eksikliği gibi problemlerle karşılaştıklarını beyan etmişlerdir.

Tüccarlar ürün alımında pazar payını artırmak için işletmede modernizasyon ve makine alarak kapasite artırmaya gittikleri, ürünü peşin alıp üretici nezdinde güvenilir olmaya, kaliteli ürün almaya, üreticilerin yetiştirme tekniği konularında bilgi vermeye, üreticilere tohum gübre ve maddi destek sağlamaya gibi uygulamalarda bulunduklarını beyan etmişlerdir.

Ürün satım esnasında pazardaki payını artırmada müşteri ziyaretleri, fuarlarda stant açma, iş seyahati, birlikte çalıştığı firmalara hammadde temininin sürekliliği, fiyat istikrarı, güven olgusu ve kaliteli ürün alıp kaliteli ürün satma düşüncesi gibi faktörler uyguladıkları bildirmişlerdir.

Çerezlik kabak ürününün pazarlama sırasında satışların uzun vadeli olmasında kaynaklı bütçe yetersizliği, fiyat oluşturma sorunu, ürün kalitesindeki problemler, tüccarlar arasındaki aşırı rekabet, kayıt dışı çalışan ve ürün toplayan stokçuların dönemsel olarak fiyat yükseltmeleri, pazarlamada yetişmiş personelin olmayışı, ürün fiyatını belirleyecek borsanın olmayışı, dönemsel yeterli miktarda hammadde yokluğundan kaynaklı ithalat gibi konularda sorun yaşadıklarını bildirmişlerdir.

Bu sorunların çözümü için ise çerezlik kabak tüccarlarının bir araya gelerek birlik oluşturmaları, borsa kurularak dış ve iç piyasayı dengeleyecek fiyat oluşturma veya fiyatın devlet tarafından belirlenmesi, tarım teşkilatlarının çerezlik kabakta yıllık ürün tahmin ve durum raporu hazırlamaları gibi öneriler sunmuşlardır.

Çerezlik kabak tüccarlarının Kayseri’de çerezlik kabak tarımı ve buna dayalı sanayi ile ilgili ifadelerde likert ölçeğinde yapılan puanlamaya ilişkin sonuçları Çizelge 9’da verilmiştir.

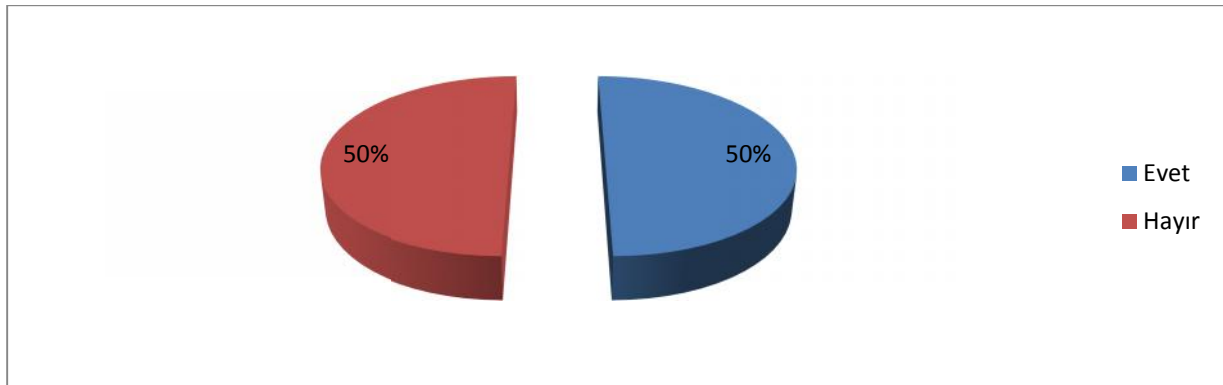
Çizelge 9. Çerezlik kabak tüccarlarının Kayseri’de çerezlik kabak tarımı ve buna dayalı sanayi ile ilgili ifadelerde likert ölçeğinde yapılan puanlamaya ilişkin sonuçları

	Ortalama	Standart sapma
**Ürün satış fiyatının düşük olması/fiyatlardaki değişimleri öngörememe	2.21	0.89
***Toprak dağılımının çok parçalı olması ve verim düşüklüğü	2.86	0.53
***Toprak hazırlığı ve ekim konusunda bilgi yetersizliği	2.93	0.27
***Girdi maliyetlerinin yüksek olması	2.79	0.58
***Devlet destekleri/teşviklerinin yetersiz olması	2.86	0.53
*Makine ve ekipman eksikliği	1.64	0.93
***Gübreleme, sulama ve ilaçlama konusunda bilgi yetersizliği	2.86	0.36
*Tohum temininin zamanında karşılanmaması	1.36	0.74
**Büyüme için finansman eksikliği	2.36	0.93
**Sulama sorunları	2.07	0.92
**İşgücü maliyeti ve işgücü temini	2.36	0.93
*Kaliteli tohum, zirai ilaç ve doğal gübre bulmada zorlanma	1.64	0.93
**Ürünün satışında sıkıntı yaşama	1.93	0.73
*Üretilen ürünlerin tüketiciye ulaşana kadarki araçların fazlalığı	1.86	0.95
*Kredi temininde bürokrasi fazlalığı	1.64	0.93
**Kredi faizlerinin yüksekliği	2.21	0.89
**Alternatif ürünlerdeki fiyat değişiminin ürün fiyatına etkisi	2.29	0.83
**İşletmelere yardımcı olacak finans yönünden destekleyecek herhangi bir yapının olmaması(finans kaynağı kooperatif, birlik v.s)	2.36	0.93
***Piyasada ticari kimliği olmadan alım satım yapan(kayıtsız çalışan tüccarlar) araçların fazlalığı	3.00	-
***Ç.kabakta yurt dışından ürün ithalatı tüccarları olumsuz etkilemektedir	2.71	0.61
***Taban fiyatını belirleyerek, alım politikası uygulayan bir devlet kurumunun olmaması	2.79	0.58
***Ürün planlamasının düzenli yapılmaması nedeniyle bazı yıllarda yeterli miktarda ürün bulunmaması	3.00	-

*Önemli değil, **kısmen önemli, ***önemli

Çerezlik kabak tüccarları Kayseri’de çerezlik kabak tarımı ve buna dayalı sanayi ile ilgili ifadelerden tohum temininin zamanında karşılanmamasını önemsiz olarak görürken, piyasada ticari kimliği olmadan alım satım yapan araçların fazlalığı ve ürün planlamasının düzenli yapılmaması nedeniyle bazı yıllarda yeterli miktarda ürün bulunmamasını en önemli sorun olarak gördükleri Çizelge 9’da bildirmişlerdir.

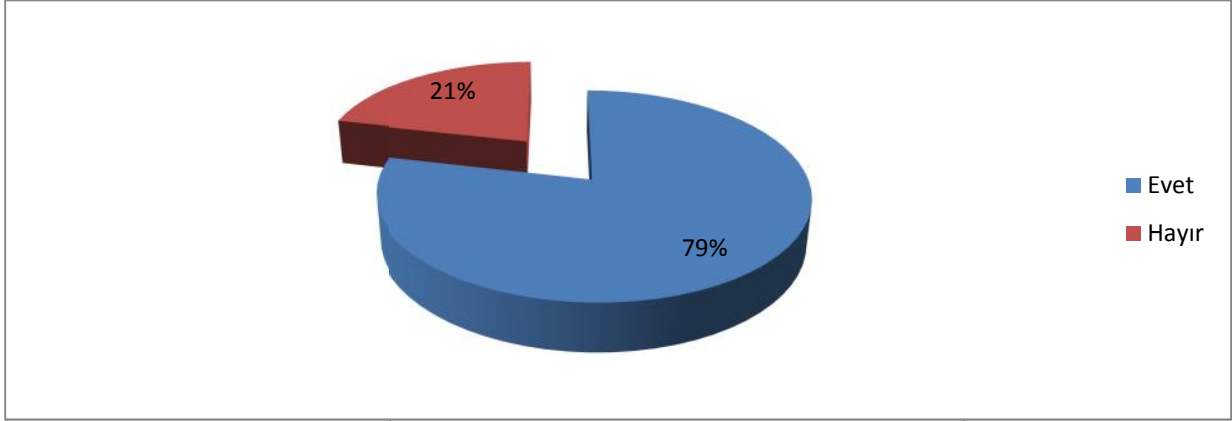
Tüccarların Kayseri ili çerezlik kabak tarım potansiyelini yeteri kadar değerlendirmesi ile ilgili görüşleri Şekil 17’de verilmiştir. Tüccarların %50’si Kayseri ili çerezlik kabak potansiyelini yeteri kadar değerlendirdiğini düşünürken, %50’si değerlendirmedini düşünmektedir.

Şekil 17. Tüccarların Kayseri ili çerezlik kabak tarım potansiyeli değerlendirme durumu.

Kayseri'nin çerezlik kabak potansiyeli değerlendirmedigini düşünen tüccarlar çiftçilerin bilinçsiz olduğu, münavebe uygulamadığı, Kayseri çerezlik kabağının yeterince tanıtılmadığı, çerezlik kabak borsasının olmadığı, çerezlik kabağın alternatif kullanım alanına yönelinmediği gibi sorunlardan dolayı bu düşüncede olduklarını bildirmişlerdir.

Tüccarların Kayseri ilinde çerezlik kabak tarımında modern girdi ve teknoloji kullanımı ile ilgili düşünceleri Şekil 18'de verilmiştir.

Şekil 18. Tüccarların Kayseri ilinde çerezlik kabak tarımında modern girdi ve teknoloji kullanım durumları.

Tüccarların %79'u Kayseri ilinin çerezlik kabak tarımında modern girdi ve teknolojileri yeterince kullandığını, %21'i ise yeterince kullanmadığı Şekil 18'de görülmektedir.

Çerezlik kabak tüccarları Kayseri ilindeki çerezlik kabak üreticilerinin ürettikleri tarım ürünlerini pazarlama konusunda yaşadığı sorunların aşılması için; ürün kalite ve temizliğinin artırılması, çiftçilerin yetiştirme tekniği konularında bilinçlendirilmesi, ürün fiyatının belirlenmesinde ortak kalite parametrelerinin oluşturulması, ürünün tanıtım ve reklamının yapılması, ürünün taban fiyatının belirlenerek fiyat istikrarının sağlanması, ürün ekim planlamasının yapılması, ürünün havza bazlı destek programına alınması ve üreticilerin aktif birlik veya kooperatif kurması gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Çerezlik kabak tüccarları Kayseri ilinde tarıma dayalı sanayi firmalarının karşılaştıkları sorunların; kalitesiz hammadde, kayıtsız alım satım yapan stokçu, komisyoncu varlığı, ürünün fiyat politikası, sermaye eksikliği, kredi faizlerinin yüksekliği, hammadde temininde istikrarın olmayışı, ürünün ithalatı, tüccarlar arası rekabetin fazlalığı, ürün satışlarında vade zamanlarının uzun olduğunu bildirmişlerdir.

Tüccarların Kayseri ilinde tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi amacıyla yatırım amaçlı desteklerin artırılması, çiftçilerin eğitilmesi, üretim alanlarının yoğun olduğu yerlerde fabrikasyonu teşvik edici adımların atılması, tescilli tohum çeşitlerinin kullanımı ve geliştirilmesi, ürün bazlı destek miktarının artırılması, sulanabilir arazi varlığının artırılması, kaliteli hammadde üretiminin artırılması gibi konuların desteklenmesi gerektiğini bildirmişlerdir.

Tüccarlar Kayseri ilinde tarımsal altyapının geliştirilmesi ve üretimin artırılması amacıyla devletin yapacağı desteklerin; sertifikalı çerezlik kabak tohumu geliştirmesi, havza bazlı destek programına çerezlik kabağın yapılması, arazi toplulaştırmalarının yapılması,

kayıt dışı firmaların kayıt altına alınması, ürün planlaması ve ürüne destek miktarının artırılması, projesi çizilen alanlarda sulu tarıma geçişin hızlandırılması gibi kriterler olduğunu bildirmişlerdir.

Tüccarların Kayseri ilinde çerezlik kabak tarımının gelişmesi için özel sektörün; kurutma, eleme, sınıflandırma, kavurma ve paketleme ünitelerini içeren modern tesis kurması, ürünün reklam ve tanıtımı, üretim aşamasında alım garantili sözleşme ürün modeli gibi alanlarda yatırım yapması gerektiğini bildirmişlerdir.

Tüccarlar Kayseri ili çerezlik kabak tarımının gelişmesi için İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün asıl hedefinin; çiftçilerin yetiştirme tekniği konularında (tarla hazırlığı, ekim ve münavebe, sulama, gübreleme, hastalık ve zararlı yönetimi vb.) eğitimi, ürün için yıllık tahmin ve durum raporlarının oluşturulması, çiftçi - tarım teşkilatı – tüccar – üniversite iş birliği ve iletişimin geliştirilmesi, havza bazlı destek programında yer alması için gerekli çalışmalar yapması, hastalık ve zararlı yönetiminde gerekli surveyleri yaparak saha raporu hazırlaması, gerektiğini bildirmişlerdir.

Çerezlik kabak tüccarlarına göre çerezlik kabağın GZFT (Swot) analizi Çizelge 10'da verilmiştir.

Çizelge 10. Tüccarlara göre çerezlik kabağın GZFT analizi

Güçlü yön	Zayıf Yön
• Üretim miktarı ve alanının fazla olması, • Üretim girdilerinin düşük olması, • Uygun İklim ve toprak yapısına sahip olması, • Çiftçinin kabak yetiştiriciliğinde bilgi ve birikim ve alet-ekipmanının olması, • Birim alandan yüksek kazanç sağlaması, • Kuru şartlarda üretim yapılması, • Tüccar varlığının fazla olması, • Tüccarın altyapı ve tecrübesinin olması, • Bölgede çerezlik kabak alet-ekipmanlarını üreten yerli firmaların olması,	• Tescilli tohum olmaması, • Çiftçilerin bilinçsiz olması, • Ürün planlamasının yapılmaması, • Ürün kalitesini belirleyen ortak parametrelerin olmaması, • Reklam, tanıtım ve tüketiminin az olması, • Markalaşmanın olmaması, • Ürün bazlı devlet desteğinin olmaması, • Ürün borsasının olmaması, • Çiftçilerin ürünü herhangi bir sınıflandırma yapmadan satması, • Fiyat istikrarsızlığının olması,
Fırsatlar	Tehditler
• Üretim maliyetinin düşük ve satış fiyatının yüksek olması, • Nadas alanlarını değerlendirmede alternatif ürün olması, • Tüccarın alet ve mekanizasyon yönünden donanımlı olması, • Çerezlik kabağın gelirinin yüksek olması çiftçiye başka alanlarda yatırım yapma imkanı sunması,	• Kayıt dışı çalışan komisyoncuların olması, • Münavebe sisteminin uygulanmıyor olması, • İl içi ve il dışından tohumluk olarak temin edilen tohumların hastalık ve zararlıların taşınması ve yayılmasına neden olması, • Kayseri dışı çerezlik kabak ekiminin artıyor olması,

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Kayseri'de Çerezlik Kabak tüccarlarının bireysel özellikleri, örgütlenme durumları, işletme ve pazarlama yapıları, sorunları ve Kayseri'de çerezlik kabak tarımı ve buna dayalı sanayinin gelişmesi ile ilgili görüşlerini öğrenmek için yapılan çalışmada;

- Çerezlik kabak tüccarlarının %43'ünün sadece çerezlik kabak, %36'sının ayçiçeği ve çerezlik kabak alanlarında faaliyet gösterdikleri,
- Tüccarların yaş ortalamalarının 48, en yaşlı tüccarın 69, en geç tüccarın 30 yaşında olduğu,
- Tüccarların %57'sinin lise, %29'unun ilk ve ortaokul, %7'sinin üniversite ve %7'sinin meslek yüksek okul mezunları oldukları,
- Tüccarların %86'sı kendine ait işletme binasında, %14'ü kiraladığı işletme binasında faaliyet gösterdikleri,
- Çerezlik kabak ticareti yapan firmalarının yaş ortalamalarının 18, en eski firmanın 48 yıl, en yeni firmanın 3 yıldan beri faaliyet gösterdiği,
- Tüccarların şirket yapısının % 50'sinin limited, %50'sinin şahıs veya aile işletmesi şeklinde olduğu,
- Çerezlik kabak ticareti yapan işletmelerde ortalama 5 kişi, en çok 30 kişi ve en az 1 kişinin çalıştığı,
- Çerezlik kabak ticareti yapan işletmelerde işletme kapasitelerinin ortalama 3932 ton, en büyük değerinin 10000 ton en küçük değerinin 300 ton olduğu,
- İşletmelerinin yıllık ürün ticaretinin ortalama 1110 ton, en büyük değerinin 6000 ton ve en küçük değerinin 100 ton olduğu,
- Tüccarların %71'inin çerezlik kabak üretiminde bulunmadığı, %29'sının ise çerezlik kabak üretiminde bulunduğu,
- Tüccarların %50'si sadece hammadde temininin kolaylığından, %22'si hammadde temini ve bölge altyapı imkanından, %14'ü sadece bölge altyapı imkanından ve %14'ü de pazarlama olanaklarının daha iyi olduğundan gibi kriterlere göre işletme yeri seçiminde bulundukları,
- Tüccarların ürün alım şeklinin %79'unun çiftçi deposundan, %21'inin çiftçi deposundan + üreticinin işletmeye teslimi şeklinde olduğu,
- Tüccarların aldığı ürünün %64'ünü dökme yığın veya torbalanmış ürün şeklinde, %36'sı ise sadece dökme yığın şeklinde aldığı,
- Tüccarların %79'u üreticiden, %14'ü üretici + tüccardan, %7'si üretici + komisyoncudan ürün temini yaptıkları,
- Çerezlik kabak tüccarlarının ürün alımına başlama tarihinin Eylül'ün ikinci yarısı, en yoğun alım yaptığı tarihlerin Ekim, Kasım ve Aralık ayları olduğu,
- İşletmelerin %29'unun Şubat, %22'sinin Mayıs, %14'ünün Mart, %14'ünün Haziran, %14'ünün Ağustos ve %7'sinin Temmuz aylarında ürün alımını bitirdikleri,
- Alım bitiş tarihlerinin belirlenmesinde işletme kapasitesi, ürün miktarı ve arz talep dengesinin etkili olduğu,
- Çerezlik kabak tüccarlarının ürün satımına başlama tarihinin Eylül'ün son haftası ile Ekim'in ilk haftasında başladığı,
- Tüccarların en yoğun satış yaptıkları ayların Ekim, Kasım, Aralık ve Ocak olduğu,
- İşletmelerin %54'ünün yıl boyunca, %20'sinin Mayıs, %13'ünün Haziran, %13'ünün Şubat aylarında ürün satışını bitirdikleri,
- Çerezlik kabak tüccarlarının öncelikli olarak ürünleri %57 Develi'den, %29 Tomarza'dan, %14 il içerisindeki diğer ilçelerden ve il dışından aldıkları,

- Ürün temininde önceliğin oluşmasında ürün kalitesi, hammadde kaynağının yakınlığı, hasada başlama tarihi ve ürün miktarı gibi faktörlerin etkili olduğu,
- Tüccarların %79'u çeşit ve kalitenin istenene düzeyde olmaması gibi sorunlar olduğunu, %21'i ise herhangi bir sorun olmadığını,
- Yaşanılan sorunlar içerisinde tüccarların %75'i sadece çeşit ve kalitenin istenilen düzeyde olmadığından, %25' i ise hem çeşit ve kalitenin istenilen düzeyde olmadığından hem de fiyat istikrarsızlığı olduğundan,
- Tüccarların %43'ü eleme, boylama, temizleme ve çuvallama işlemleri, %36'sı eleme, boylama, temizleme, renk ayırıcı ve çuvallama işlemleri, %21'i ise sadece eleme işlemi yaptıktan sonra ürünü sattıkları,
- Tüccarların ürün kalitesini belirlemede önem sırasına göre ürünün hektolitre ağırlığı, danelerin iriliği ve dolgunluğu, ürünün rengi, ürün içindeki yabancı madde miktarı, danelerin zedelenme durumu ve danenin şekli gibi kriterleri kullandıkları,
- Tüccarların ürünü alırken fiyatı belirlemede önem sırasına göre ürünün kalitesi, ödeme zamanı, ürün çeşidi ve tipi, ürün miktarı, muhafaza koşulları ve süresi ve işletmenin konumu gibi kriterleri kullandıkları,
- Tüccarların %43'ünün sadece toptancı fabrikaya, %43'ünün toptancı fabrikaya, perakendeci ve ihracatçıya, %14'ünün ise sadece toptancıya ürünü sattıkları,
- Ürünü satın alan bu işletmelerin %43'ü il içi ve il dışında olduğu, %29'unun il dışında, %28'inin ise il içerisinde faaliyet gösterdikleri,
- Çerezlik kabak tüccarları satın aldıkları ürünün işletmeye girdikten itibaren bir hafta ile bir ay arasında satışını yaptıkları bu süre zarfında üründe %1-2 oranında nem kaybının olduğu, ürünün eleme, temizleme, boylama, renk ayırıcı gibi işlemlerden geçtiğinde %7-8 fire olduğu, satışa hazır şekildeki üründe herhangi bir kalite bozulması olmadığı sadece 6-7 ay bekleyen ürünlerin renginde değişme olduğu,
- Tüccarların %79'u ürünü çuval ve dökme şeklinde, %21'i sadece dökme yığın şeklinde depoladığı,
- Tüccarların 2013 yılı ortalama ürün alış fiyatının 9.25 ± 0.55 TL/kg, ürün satış fiyatının ortalama 10.33 ± 0.66 TL/kg olarak gerçekleştiği,
- Tüccarları üretim sırasında işçilik, aldıkları ürünün uygun olmayan kurutma ve depolama şartlarından dolayı renk değişimi ve acılaşma, çiftçilerin stopaj ödemesi, fiyat istikrarsızlığı, ürün içerisindeki yabancı madde miktarının fazlalığından dolayı fire miktarının fazlalığı, ürün kalitesindeki bozukluk, üreticinin getirdiği numune ile alınan malın uyuşmaması, satışların uzun vadeli olmasından kaynaklı sermaye eksikliği gibi problemlerle karşılaştıkları,
- Tüccarlar ürün alımında pazar payını artırmak için işletmede modernizasyon ve makine alarak kapasite artırmaya gittikleri, ürünü peşin alıp üretici nezdinde güvenilir olmaya, kaliteli ürün almaya, üreticilere yetiştirme tekniği konularında bilgi vermeye, üreticilere tohum gübre ve maddi destek sağlama gibi uygulamalarda bulundukları,
- Tüccarların ürün satım esnasında pazardaki payını artırmada müşteri ziyaretleri, fuarlarda stant açma, iş seyahati, birlikte çalıştığı firmalara hammadde temininin sürekliliği, fiyat istikrarı, güven olgusu ve kaliteli ürün alıp kaliteli ürün satma düşüncesi gibi kriterler uyguladıkları,

➤ Tüccarların ürün pazarlama sırasında, satışların uzun vadeli olmasında kaynaklı bütçe yetersizliği, fiyat oluşturma sorunu, ürün kalitesindeki problemler, tüccarlar arasındaki aşırı rekabet, kayıt dışı çalışan ve ürün toplayan stokçuların dönemsel olarak fiyat yükseltmeleri, pazarlamada yetmişmiş personelin olmayışı, ürün fiyatını belirleyecek borsanın olmayışı, dönemsel yeterli miktarda hammadde yokluğundan kaynaklı ithalat gibi konularda sorun yaşadıkları,

➤ Bu sorunların çözümü için ise çerezlik kabak tüccarlarının bir araya gelerek birlik oluşturmaları, borsa kurularak dış ve iç piyasayı dengeleyecek fiyat oluşturma veya fiyatın devlet tarafından belirlenmesi, tarım teşkilatlarının çerezlik kabakta yıllık ürün tahmin ve durum raporu hazırlamaları gibi öneriler sundukları,

➤ Tüccarların Kayseri’de çerezlik kabak tarımı ve buna dayalı sanayi ile ilgili ifadelerden tohum temininin zamanında karşılanmamasını önemsiz olarak görürken, piyasada ticari kimliği olmadan alım satım yapan aracılardan fazlalığı ve ürün planlamasının düzenli yapılmaması nedeniyle bazı yıllarda yeterli miktarda ürün bulunmamasını en önemli sorun olarak gördükleri,

➤ Tüccarların %50’si Kayseri ilinin çerezlik kabak potansiyelini yeteri kadar değerlendirdiğini düşünürken, %50’si değerlendirilmediğini,

➤ Tüccarlar, çiftçilerin bilinçsiz olduğu, münavebe uygulamadığı, çerezlik kabağının yeterince tanıtılmadığı, çerezlik kabak borsasının olmadığı, çerezlik kabağın alternatif kullanım alanına yönelmediği için, Kayseri’nin çerezlik kabak potansiyelini yeteri kadar değerlendirmedikleri görüşünde oldukları,

➤ Tüccarların %79’u Kayseri ilinin çerezlik kabak tarımında modern girdi ve teknolojileri yeterince kullandığını, %21’i ise yeterince kullanmadığını,

➤ Tüccarların Kayseri ilinde üretilen kabağın pazarlama konusunda yaşadığı sorunların aşılması için; ürün kalite ve temizliğinin artırılması, çiftçilerin yetiştirme tekniği konularında bilinçlendirmesi, ürün fiyatının belirlenmesinde ortak kalite parametrelerinin oluşturulması, ürünün tanıtım ve reklamının yapılması, ürünün taban fiyatının belirlenerek fiyat istikrarının sağlanması, ürün ekim planlamasının yapılması, ürünün havza bazlı destek programına alınması ve üreticilerin aktif birlik veya kooperatif kurması gibi önerilerde bulundukları,

➤ Tüccarları Kayseri ilinde tarıma dayalı sanayi firmalarının karşılaştıkları sorunların; kalitesiz hammadde, kayıtsız alım satım yapan stokçu, komisyoncu varlığı, ürünün fiyat politikası, sermaye eksikliği, kredi faizlerinin yüksekliği, hammadde temininde istikrarın olmayışı, ürünün ithalatı, tüccarlar arası rekabetin fazlalığı, ürün satışlarında vade zamanlarının uzun olduğu,

➤ Tüccarların Kayseri ilinde tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi amacıyla yatırım amaçlı desteklerin artırılması, çiftçilerin eğitilmesi, üretim alanlarının yoğun olduğu yerlerde fabrikasyonu teşvik edici adımların atılması, tescilli tohum çeşitlerinin kullanımı ve geliştirilmesi, ürün bazlı destek miktarının artırılması, sulanabilir arazi varlığının artırılması, kaliteli hammadde üretiminin artırılması gibi konuların desteklenmesi gerektiği,

➤ Tüccarların Kayseri ilinde tarımsal altyapının geliştirilmesi ve üretimin artırılması amacıyla devletin yapacağı desteklerin; sertifikalı çerezlik kabak tohumu geliştirmesi, havza bazlı destek programına çerezlik kabağın yapılması, arazi toplulaştırmalarının yapılması, kayıt dışı firmaların kayıt altına alınması, ürün planlaması ve ürüne destek miktarının artırılması, projesi çizilen alanlarda sulu tarıma geçişin hızlandırılması gibi kriterler olduğu,

➤ Tüccarların Kayseri ilinde çerezlik kabak tarımının gelişmesi için özel sektörün; kurutma, eleme, sınıflandırma, kavurma ve paketleme ünitelerini içeren modern tesis kurumu, ürünün reklam ve tanıtımı, üretim aşamasında alım garantili sözleşme ürün modeli gibi alanlarda yatırım yapması gerektiği,

➤ Tüccarlar Kayseri ili çerezlik kabak tarımının gelişmesi için İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün asıl hedefinin; çiftçilerin yetiştirme tekniği konularında (tarla hazırlığı, ekim ve münavebe, sulama, gübreleme, hastalık ve zararlı yönetimi vb.) eğitimi, ürün için yıllık tahmin ve durum raporlarının oluşturulması, çiftçi - tarım teşkilatı – tüccar – üniversite iş birliği ve iletişimin geliştirilmesi, havza bazlı destek programında yer alması için gerekli çalışmalar yapması, hastalık ve zararlı yönetiminde gerekli surveyleri yaparak saha raporu hazırlaması, olması gerektiği, gibi neticeler elde edilmiştir.

Öneriler

Kayseri ilindeki çerezlik kabak tüccarlarının işletme yapıları, pazarlama sorunları, sektöre bakış açılarını değerlendirdiğimiz bu çalışmamız neticesinde;

➤ Tüccarların %79'u çeşit ve kalitenin istenilen düzeyde olmadığını bildirmişlerdir, bu kapsamda çerezlik kabak üreticilerinin yetiştirme tekniği konularında (tarla hazırlığı, ekim mesafesi (sıra arası, sıra üzeri), çeşit (sertifikalı tohum kullanımı), gübreleme, sulama, hastalık ve zararlı yönetimi gibi konularda tarım teşkilatları tarafından eğitilmesi, araştırma kuruluşları ve üniversiteler tarafında tescilli çeşit geliştirilerek yetiştirme isteklerinin ortaya konulması,

➤ Kayseri Ticaret Borsası bünyesinde kurulacak olan çerezlik kabak borsasının alım ve satımlarda taban fiyatını belirlemesi,

➤ Tüccarlar arasında ürün alımında ortak kalite parametreleri ortaya konularak kaliteye göre ürün fiyatlandırılmasının yapılması,

➤ İl genelinde faaliyet gösteren tüccarların neredeyse tamamı ürünü aldıktan sonra eleme, boylama, renk ayırımı vb. işlemleri yapıp daha büyük işleyici fabrikalara ürün satışını gerçekleştirmektedir. Tüccarların ülke geneline hitap edecek işleyici fabrikalar kurarak, doğrudan tüketiciye ürün satışı yapması,

➤ Tüccarlar çiftçiden aldıkları üründe %7-8 fire meydana geldiğini bildirmişlerdir. Üreticiler satış öncesi üründe yapacakları eleme ve sınıflandırma işlemleri ürünlerinin daha yüksek fiyattan satmalarına sağlayacağı,

➤ Kayseri ilinde üretilen çerezlik kabağın pazarlama konusunda yaşadığı sorunların aşılması için; ürün kalite ve temizliğinin artırılması, çiftçilerin yetiştirme tekniği konularında bilinçlendirmesi, ürün fiyatının belirlenmesinde ortak kalite parametrelerinin oluşturulması, ürünün tanıtım ve reklamının yapılması, ürünün taban fiyatının belirlenerek fiyat istikrarının sağlanması, ürün ekim planlamasının yapılması, ürünün havza bazlı destek programına alınması ve üreticilerin aktif birlik veya pazarlama kooperatif kurması gerektiği,

➤ Tüccarların ürün bulmada yaşadıkları dönemsel problemlerin ve sektörel planlama yapabilmeleri için yıllık Kayseri ili çerezlik kabak durum ve tahmin raporunun hazırlanması,

➤ Çerezlik kabakta fiyat istikrarsızlığının önüne geçebilmek için birlik, kooperatif üretici temsilcisi ve devletin bir araya gelerek fiyat oluşturması,

➤ Çerezlik kabak tarımında ileride karşılaşılabilecek sorunların önüne geçebilmek için münavebeye uyulması gerektiği,

➤ Çerezlik kabak tarımının gelişmesi için özel sektörün; kurutma, eleme, sınıflandırma, kavurma ve paketlenme ünitelerini içeren modern tesis kurumu, ürünün reklam ve tanıtımı, üretim aşamasında alım garantili sözleşme ürün modeli gibi alanlarda yatırım yapması, gibi öneriler sunulabilir.

KAYNAKLAR

- Akgül, A. ve Çevik O. 2003. İstatistiksel Analiz Teknikleri. SPSS’te İşletme Yönetimi Uygulamaları. Emek Ofset Ltd.Şti., 456, Ankara.
- Bisognin, D. A. 2002. Origin and evolution of cultivated cucurbits. Ciencia Rural. 32 (5), 715-723.
- Düzeltir, B., 2004. Çekirdek kabağı (*Cucurbita pepo* L.) hatlarında morfolojik özelliklere tanımlama ve seleksiyon çalışmaları. Yüksek Lisans Tezi, 76 s., Ankara.
- Ermiş, S., 2010. Ekolojinin Kabuklu Ve Kabuksuz Çekirdek Kabak (*Cucurbita pepo* L.) Hatlarında Tohum Verimi Ve Çerezlik Kalitesine Etkisi. Doktora Tezi, 154s., Ankara.
- FAO, <http://faostat.fao.org/site/339/default.aspx>, (Erişim 05.11.2014).
- Ferriol, M., 2000. (<http://www.comav.upv.es/index.php/databases/eccudb>) (Erişim 30.09.2014).
- Günay, A., Sebze yetiştiriciliği. ISBN 975-00725-2-9:187,2005.
- Miran, B. 2003. Temel İstatistik. Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova, İzmir.
- Stuart A., 2006. Pumpkin seeds. <http://www.herbalsafety.utep.edu/herbs-pdfs/pumpkin.pdf>
- Yanmaz R, Düzeltir B (2003). Çekirdek kabağı yetiştiriciliği. Türk-Koop Ekin, Tarım Kredi Kooperatifi Merkez Bilgi Yayınları; 26:22-24.
- Tüik, 2014. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>, (Erişim 05.11.2014).

EKLER

EK-1

ÜRETİCİ ANKET FORMU

...../...../2014

BİREYSEL ÖZELLİKLER

1. Yaşadığı yer : İlçe:..... Köy/Mah.:.....

2. Cinsiyeti : Erkek ☐ Bayan ☐

3. Yaş :

4. Eğitim Düzeyi:

Okuryazar Değil	Okur Yazar	İlk ve Ortaokul	Lise Mezunu	Üniversite	Yüksek Lisans

5. Aile Bireyleri

Aile Bireyleri Toplam Sayısı	Çocuk Sayısı	Ailede Tarımda Çalışana Birey Sayısı	Açıklama

6. Kaç yıldan beri tarımla uğraşıyorsunuz?.....

7. Tarım dışı iş yapıyor musunuz?

a)Evet b) Hayır

8. Tarımsal gelirinizin toplam gelir içerisindeki payı nedir?

a)%25'den az b)%25-50 arası c)%50-75 arası d)%75-100 arası

9. Çerezlik Kabak üretiminden elde ettiğiniz gelirin toplam gelir içerisindeki payı nedir?

a)%25'den az b)%25-50 arası c)%50-75 arası d)%75-100

ÖRGÜTLENME DURUMU

- ☐ Her hangi bir organizasyonuna üye değil
- ☐ Kooperatife üye (Adı.....)
- ☐ Üretici Birliğine üye (Adı.....)
- ☐ Çiftçiler tarafında kurulan şirket ortağı (Adı.....)
- ☐ Mesleki Kuruluş(Adı.....)

İŞLETME İLE İLGİLİ BİLGİLER

1. İşgücü durumu ve kaynağı

İşgücü kaynağı	Süresi	Çalışma alanı
Aile işgücü		
Daimi işçi		

Geçici işçi		
Diğer		

2. Yabancı İşgücü

Cinsiyeti (K/E)	Yaşı	Çalıştığı İş	Çalışma Süresi (Gün/Yıl)	Ödenen Ücret		
				Ayni (TL)	Nakdi (TL)	Toplam (TL)

3. İşletme Büyüklüğü (da)

	Mülk	Ortaklık/Kira	Toplam
Sulu			
Kuru			
Toplam			

4. Bitkisel Üretim Alanı(da)

	Tahıl	Ç.Kabak	Endüstri Bitkileri	Sebze	Meyve	Yem Bitkileri
Toplam						

5. Çerezlik Kabak Üretimi

Parsel No	Alanı (da)	Kullanım Şekli (*)	Kira ise Ücreti (TL/da)	Sulama Durumu (S, K)	1 da Arazinin Çıplak Değeri (TL)
1					
2					
3					
4					
5					
6					

(*) Mülk-1, Kira-2, Ortak-3

Ortak ise Ortakçılık Koşulları:.....

6. Alet Makine Varlığı

Çeşidi	Var	Yok	Yaşı	Açıklama
Traktör				
Römork				
Pulluk				

Kazayağı				
Kombikürüm				
Çapa Makinası				
Kabak Ekim Mibzeri				
Gübre Dağıtma Makinası				
İlaçlama Makinası				
Hasat Makinası				
Çapa makinası				

7. Hayvan Varlığı a) Var b) Yok

Cinsi	Sayı

8. Bina varlığı

Konuttan ayrı işletme binası a) Var b) Yok

9. Konut Durumu

a) Betonarme b) Toprak c) Ahşap-Toprak d) Diğer

Bina içerisinde	
Oda Sayısı	
Tuvalet Durumu (içeride/dışarıda)	
Banyo	
İçme suyu (Şebeke/Kuru)	
Diğer	

10. İşletmenizin kredi kullanım durumu ve kaynağı⁽¹⁾?

a) Kullandım veya kullanıyorum b) Kullanmadım

Ürün	Kredi Kaynağı ⁽²⁾	Kredi Miktarı (TL)	Vade (Ay)	Açıklamalar (Genel, gübre, ilaç v.b.)

⁽¹⁾: En son hasat edilen ürün için

⁽²⁾: Banka, kooperatif, şahıs

PAZARLAMA YAPISI

1. Çerezlik Kabakta Ürününün Pazarlanması

Satılan Miktar (ton)	Satış Fiyatı (TL/kg)	Kime satıl. (1)	Satış Yeri (2)	Satış Şekli (3)	Pazarlama Giderleri (TL)				
					Taşıma	Hammal.	Komis.	Stopaj	Diğer

(1) Kime satıldığı (Köylü, Tüccar, Komisyoncu, Süpermarket, Tüketici.....vb.)

(2) İşletmede, işletme dışında (3) Peşin, Vadeli

2. Ürettiğiniz Ürünü(Ç.Kabak) satışını nerelere yapmaktasınız?

- a) İlçedeki Tüccarlara b) İlçedeki Komisyonculara c) İlçedeki Süpermarketlere d) Köyde alım-satım yapanlara e) Diğer ilçelerdeki Tüccarlara d) Diğer illereki Tüccarlara

3. Satış yerlerini tercih nedenleriniz nedir?

.....
.....

4. Ürettiğiniz Ürünü(Ç.Kabak) Satış zamanınız nedir?

- a) 1-15 Eylül b) 15-30 Eylül c) 1-15 Ekim d) 15-31 Ekim e) 1-15 Kasım f) 15-30 Kasım g) Diğer.....

5. Tüccardan (alıcıdan) önceden avans(kredi) alıyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır

Evet ise a) Neden?.....

b) Hangi sıklıkta? (1) Her yıl (2) Sıkça (3) Çok seyrek

c) Koşulları?.....

d) Alım zamanı

6. Satış biçimi

- (1) Tarlada kabala (2) Meyve döneminde kabala (3) Hasat sonrası Kilo hesabıyla
(4) Perakende satış (5) Diğer(.....)

7. Satış şekli (1) Peşin (2) Vadeli.....gün

8. Ürüne satıştan önce sınıflandırma (dereceleme) yapıyor musunuz?

- a) Evet, Evet ise hangi kriterlere göre yapıyor ve kaç sınıfa ayrılıyor.
b) Hayır

10. Nakliye (Ürünü işletme dışında satan üreticilere sorulacak)

Taşımada kullanılan aracın,

- a) Cinsi (1) Traktör (2) Kamyon (3) Diğer (.....)
b) Kime ait (1) Kendinin (2) Değil (.....)
c) Pazarın uzaklığı:.....km.

11. Satış fiyatınızı nasıl belirliyorsunuz?

- a) Alıcının teklifini kabul etmek zorundayım.
b) Önce pazardaki fiyatı öğrenirim, sonra en yüksek fiyatı veren alıcıya satarım.
c) Alıcı ile pazarlık ederim.
d) Diğer.....

12. Satış döneminde pazar fiyatını hangi kaynaktan öğreniyorsunuz?

- a) Düzenli olarak pazara (ilçeye) giderek
b) Arkadaş ve tanıdıklardan
c) Tüccardan (Alıcıdan)
d) Diğer.....

13. Fiyat belirlenmesinde hangi faktörler rol oynar?

- a) Ödeme zamanı
b) Ürün miktarı
c) Ürün kalitesi
d) İşletmenin yeri (konumu)
e) Diğer.....

14. Satışta ürün kalitesi nasıl belirleniyor? Herhangi bir araç kullanılıyor mu?

- a) Ürünün Temizliği b) Ürünün cinsi c) Ürünün hectolitre Ağırlığı d) Ürünün büyüklüğü (iriliği vs) e) Diğer.....

15. Alıcının önerdiği fiyatı yetersiz bulmanız durumunda ne yapıyorsunuz?

- a) Mecburen satarım b) Depoya koyar bekletirim c) Başka alıcı için fiyat araştırması yaparım
d) Diğer.....

16. Çerezlik kabak ekme kararını neye göre veriyorsunuz?

- a) Bir önceki yılın ürün fiyatına göre b) Piyasada alıcı varlığına göre c) Alışkanlık
d) Diğer.....

17. Bir pazarlama kooperatifi pazarlama sorunlarınızı çözümler mi?

- a) Evet ise, böyle bir kooperatifin kurulması için engel ve güçlükler nelerdir?

.....
b) Hayır ise, neden?
.....
.....

ÜRETİM TEKNİĞİ

1.Ç.Kabak üretiminde yaptırmış olduğunuz analizler nelerdir?

Analiz adı	Evet	Hayır
Herhangi bir Analiz yaptırmıyorum		
Toprak		
Yaprak		
Su		
Diğer		

2. Ekeceğiniz çerezlik kabak tohumunda tercih ettiğiniz kriterler nelerdir?

a)Tohumun çeşidi b) Ağırlığı c)Eni-Boy d)Rengi e)Diğer

3. Ekeceğiniz tohumu nereden temin ediyorsunuz?

a)Kendi Ürünümünden biskısmını tohumluk olarak ayırıyorum b)Tüccardan temin ediyorum
c)Diğer.....

4. Tohum ilaçlaması yapıyormusunuz?

a)Evet b)Hayır

5. Ç.Kabak üretiminde gübreleme

Gübreinin Cinsi	Miktarı kg da ⁻¹	Uygulama Dönemi	Uygulama Şekli (serpme/Banda)	Tekerrür	Kim tarafından *

*Kendisi tarafından(1), Aile bireyi tarafından(2), İşçisi tarafından(3), Diğer(4)

6. Ç. Kabak Üretiminde Münavebe uyguluyormusunuz?

a) Evet b) Hayır

7. Aynı parselde kaç yılda bir Çerezlik kabak üretimi yapıyorsunuz ?

a)Heryıl b)Bıryıl ara ile c)2 yılda bir d)3 Yılda bir e) 4 yılda bir f)Diğer

8. Çerezlik kabak ekmeden önceki ön bitkiniz nedir?

a)Nadas b)Arpa-Buğday c)Ç. Kabak d)Diğer.....

9. Çerezlik kabak hasadından sonra hangi bitkiyi yetiştiriyorsunuz?

a)Ç. Kabak b) Arpa-Buğday c)Nadas d)Diğer.....

10. Çerezlik kabak ekimini ne zaman yapıyorsunuz?

a)1-15 Nisan b)15-30 Nisan c)1-15 Mayıs d)15-31Mayıs e)1-15 Haziran

11. Çerezlik kabak üretiminde ekim derinliğiniz kac cm'dir?

a)0-3 cm b)3-5 cm c)5-8 cm d)8-10cm e)10 cm üzeri

12. Çerezlik Kabak Üretiminde sıra arası ve sıra üzeri mesafeniz kaç cm'dir?

- a)sıra arası 70-sıra üzeri 50 cm b)sıra arası 80-sıra üzeri50cm c)sıra arası 90- sıra üzeri 60 cm
d)sıra arası 100-sıra üzeri 50 cm e)sıra arası 100 cm-Sıra üzeri 25 cm f) sıra arası 100 cm-sıra üzeri 100 cm h)sıra arası 200 cm-Sıra üzeri 50 cm

13. Ç. Kabak üretiminde dekara kullandığınız tohum miktarınız ne kadardır?

- a)1-3 kg b)3-5 kg c)5-7 kg d)7-10 kg

14. Ç.Kabak üretiminde tohum ekimine kadar yapmış olduğunuz tarla hazırlık işlemlerini sıralayınız?

Yapılan işlem	Uygulama sırası	Tekerrür
Sonbaharda pullukla işleme		
İlkbaharda pullukla işleme		
Sonbaharda veya ilkbaharda çizelle işleme		
İlkbaharda kazayağı veya kombikürümle işleme		
Gübre uygulaması		
İlaç uygulaması		
Tırmıkla toprağa karıştırma		
Tapan veya log çekme		

15.Ç. Kabak üretiminde çapa işlemini kaç defa ve ne ile yapıyorsunuz?

- a)Traktör ile (☐ 1defa ☐ 2 defa ☐ 3 defa ☐ 4 ve üzeri) b)elle

16. Sulama durumu a)Evet b)Hayır

Su kaynağı	Sulama sayısı	Sulama sistemi		
		salma	Yağmurlama	damlama

17.Ç. Kabak Üretiminde Zirai Mücadele Durumu

Hastalık zararlı adı	Kullanılan BKÜ/ilâç	Kullanım miktarı / Doz	Uygulama dönemi	Tekerrür sayısı	Kim tarafından uygulandı*

*kendisi, işçisi, aile bireyi, dışarıdan ücretle

18. Kullanacağınız ilacı kime danışarak alıyorsunuz ?

- a) Tarım Teşkilatındaki Ziraat mühendisine b) İlaç bayisine c) Diğer

19. İlaçlamayı günün hangi saatinde yapıyorsunuz ?

a) Sabah erken saatte b)İkinci-Akşam arası serinlikte c) Öğlen zamanı

20. Zirai Mücadele ilaçlarını almadan önce Bitki Koruma Ürünleri Reçetesi yazdırıyormusunuz?

a) Evet b) Hayır

21.Ç.Kabak üretiminde dekara kaç kilo ürün elde ediyorsunuz?

a)0-30 kg da⁻¹ b)30-50 kg da⁻¹ c)50-70 kg da⁻¹ d)70-100 kg da⁻¹ e)Diğer.....

22. Hasat zamanının kararını neye göre veriyorsunuz?

a)Bitkinin Fenolojik Olumuna göre b)Piyasa fiyatının oluşma durmumuna göre c)Bölgede geçerli olan hasat başlangıcına göre d) Kendi iş yoğunluğunun durumuna göre e)Hasat makinalarının iş sırasına göre f)Diğer.....

23. Hasat sonrası Ürünü nerede ve nasıl kurutuyorsunuz?

a)Tarlada sergenler üzerinde b) işletme havlusunda sergende c)Uygun toprak zemin üzerinde d)Diğer.....

24. Ç.Kabak üretiminde yaptığınız bütün işlemleri kayıt altına aldığınız bir “Üretici kayıt defteri “tutuyormusunuz?

a)Evet b)Hayır

25. Ç. Kabak üretimi yaptığınız parselleri ÇKS’de beyan ediyormusunuz?

a)Evet b)Hayır

26. KKYDP aletekipman desteklerinden yararlandınız mı?

a)Evet b)Hayır

Evet.....

27. Ç. Kabak üretimini sözleşmeli olarak yapmayı düşünürmüsünüz?

a)Evet b)Hayır

28. Ç. Kabak üretiminde, ekimini yaptığınız çeşit dışında, yeni bir çeşit denemek ister misiniz?

a)Evet b)Hayır

29.Ç. Kabak üretiminde ekimini yapmış olduğunuz yerel çeşit isimleri nelerdir?

.....

.....

30.Kooperatifsel bir örgütlenme olmadan, üreticiler alıcı karşısında birlikte davranarak pazarlık güçlerini artırabilirler mi? Bu konudaki görüşünüz nelerdir?

.....

.....

31. Tarımsal destek uygulamalarını nasıl buluyorsunuz?

- a) Çok olumlu b) Olumlu c) Ne olumlu ne olumsuz d) Olumsuz e) Çok olumsuz f) Fikrim yok

32. Fark ödemeleri desteğinde Çerezlik Kabak ve Ayçiçeğinde destekleme kapsamına alınmasını istermisiniz?

- a) Evet b) Hayır

33. Ç. Kabak üretiminde Tarım Sigortası yaptırıyorsunuzuz?

- a) Evet b) Hayır

34. İyi tarım uygulamaları hakkında bilginiz var mı?

- a) Evet b) Hayır

35. Tarımsal desteklemelerden yararlanmada etkin bilgi kaynağınız neresidir?

- a) Tarım İl-İlçe Müdürlükleri b) Ziraat Odası c) Kooperatifler(Tarım Kredi, Pancar Koop. Vs) d) Köydeki üreticiler(komşusu arkadaşı v.s) e) Diğer.....

36. Ç. Kabak yetiştiriciliğinde üretim tekniği(çeşit seçimi, toprak işleme, gübreleme, sulama, hastalık ve zararlı mücadelesi vs.) ile ilgili konularda etkin bilgi kaynağınız neresidir önem derecesine göre sıralayınız?

- (..) Zirai ilaç bayileri
(..) Tarım teşkilatında çalışan teknik personeller
(..) Ziraat Odası
(..) Ç. Kabak alım satımı yapan Tüccarlar
(..) Danışmanlık hizmeti sunan şirketler
() Diğer.....

37. Organik tarım hakkında bilginiz var mı?

- a) Evet b) hayır

ÇEREZLİK KABAK ÜRETİCİ SORUNLARI

1. Toprak hazırlığı ve ekiminde karşılaşılan sorunlar

- a) Toprak hazırlığının zamanında yapılmaması c) Alet- Ekipman yetersizliği
b) Toprak hazırlığı ve ekim sistemi konusunda yetersiz bilgi d) Mazot fiyatının yüksek oluşu
e) Diğer.....

2. Gübrelemede karşılaşılan sorunlar

- a) Gübrenin zamanında atılamaması c) Alet- makina sorunu
b) Gübre fiyatlarının yüksek oluşu d) Gübreleme konusunda bilgi yetersizliği
e) Diğer.....

3. Tohumla ilgili sorunları

- a) Tohum temininin zamanında karşılanmaması
- b) Tescilli tohum çeşidinin bulunmaması
- c) Tohumun kalitesindeki sorunlar
- d) Tohum fiyatlarının yüksek oluşu
- e) Diğer.....

4. İlaçlamada karşılaşılan sorunlar

- a) İlaçlı mücadele konusunda yetersiz bilgi
- b) İlaç fiyatlarının yüksek oluşu
- c) İlaçlamada Alet-makina sorunu
- d) Diğer.....

5. Sulamada karşılaştığı sorunlar

- a) Sulama konusunda yetersiz bilgi
- b) Su maliyetinin fazla oluşu
- c) Alet-ekipman yetersizliği
- d) Suyun yetersizliği
- e) Diğer.....

6. Hasat sorunları

- a) Zamanında hasat yapılamaması
- b) Hasat ücretinin pahalı oluşu
- c) Hasat kaybı
- d) Hasata uygun alet ve makinanın olmayışı
- e) Hasat için yeterli hasat makinasının olmayışı
- f) Diğer.....

7. Hasat sonrası

- a) Ürünün uygun koşullarda kurutulmaması
- b) Ürünün uygun depo koşullarında muhafaza edilmemesi
- c) Ürünün içindeki yabancı cisimlerin fazla oluşu
- d) Diğer.....

8. Pazarlama sorunları

- a) Fiyat istikrarsızlığı
- b) Depolamada ürün kayıplarının fazla oluşu
- c) Nakliye masraflarının yüksek oluşu
- d) Borç nedeniyle hasat sonu ürünü hemen satma zorunluluğu
- e) Aracıların fazlalığı
- f) Ürünün kalitesi
- g) Ürün içerisindeki yabancı madde oranı
- h) Diğer.....

9. Kredi sorunları

- a) Kredinin yetersizliği
- b) Kredi faizi
- c) Kredinin zamanında temin edilememesi
- d) Kredi temininde bürokrasi fazlalığı
- e) Yeterli Kredi Kaynağının olmayışı
- f) Diğer.....

10. Çerezlik Kabak Üreticisi olarak devletten beklentileriniz nelerdir?

	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım
Fark ödemesi destek kapsamına Ç.kabak üretiminde alınması			
K.K.Y.D.P. Alet ekipman hibe desteklerine Ç.Kabak tarımında kullanılan alet ve ekipmanların alınması			
Sertifikalı Ç.Kabak tohumu geliştirilerek, Sertifikalı tohum kullanım desteğinden faydalanılması			
Ç.Kabak taban fiyatının devlet tarafından belirlenmesi			
K.Çekirdeği üretiminin tüm aşamasında Teknik personel desteği			
T.M.O gibi kurumların üretilen ç.kabak için alım garantisi vermesi			
Birlik yada kooperatif tarafından kurulacak bir kurutma tesisi kurutma işlemi sorunlarınızı çözer.			
Sınıflama ve paketleme ünitesi hasat sonrası işlemleri kolaylaştır.			

11- Tarafınızdan tespit edilen bizim sormadığımız sorunuz nedir ?

.....

ÜRETİCİLERİN İNSAN SAĞLIĞI VE ÇEVRE HASSASİYETİ

1. Aşağıdaki tanımlamaların karşısına;

a) Kesinlikle katılıyorum b) Katılıyorum c) Kararsızım d) Katılmıyorum e) Kesinlikle Katılmıyorum seçeneklerinden birisini işaretleyiniz.

TARIMSAL FAALİYET ÇEVRE İLİŞKİSİ	a	b	c	d	e
Daha fazla gübre, daha fazla ürün demektir.					
Fazla su, fazla ürün demektir.					
Gübre ve İlaç ambalajı çevreye zarar vermez.					
Zirai ilaç kullanılmadan kaliteli ürün elde etmek mümkün değildir.					
Toprak işleme yöntemleri ile erozyon arasında önemli ilişki vardır.					
Dozundan fazla kullanılan tarım ilacı çevreye zarar vermez.					
İlaçlamalarda çevreye ve doğadaki faydalılara zararı az olan tarımsal ilaçlar tercih edilmelidir.					
İlaçlama yapmadan önce kullanılan tarımsal aletin kalibrasyonu ve bakımı mutlaka yapılmalıdır.					
İlaç ambalajlarının akarsu ve göletlere atılması çevreyi olumsuz yönde etkilemektedir.					

2.

TARIMSAL FAALİYET VE İNSAN SAĞLIĞI İLİŞKİSİ	a	b	c	d	e
Tarımsal ilaçlama yaparken koruyucu giysi kullanılmalıdır.					
Tarımsal ilaç kalıntıları yıkama ile kaybolmaktadır.					
Tarımsal ilaçlama yapan işçiler en az yılda bir kez sağlık taramasından geçmelidir.					
Ç.Kabakta ürünün kurutulması ve nakliyesi esnasında insan sağlığını etkileyecek riskler söz konusudur.					
Tüketicilerin satın aldıkları ürünün, kimin tarafından, nerede ve nasıl yetiştirildiğini bilme hakkı vardır.					
Toprakta olan ağır mateller, ürüne geçebilmekte ve insan sağlığını tehdit etmektedir.					
Tarım alet ve makinalarını kullanımında iş güvenliği riski bulunmamaktadır.					
İlçalama ile hasat zamanı arasındaki “bekleme süresi”, Üründe kalıntı riski olmaması yönünden önemlidir.					

TÜCCAR ANKETİ
...../...../2014

FAALİYET ALANI

Ürün : ☐ Buğday ☐ Arpa ☐ Mısır ☐ Ayçiçeği ☐ Çerezlik Kabak

A. BİREYSEL ÖZELLİKLER

5. Yaşadığı yer : İlçe:..... Köy/Mah.:.....
6. Cinsiyeti : Erkek ☐ Bayan ☐
7. Yaş :
8. Eğitim Düzeyi : Lise ☐ MYO ☐ Üniversite ☐
Bölüm:.....

B. ÖRGÜTLENME DURUMU

- ☐ Her hangi bir organizasyonuna üye değil
☐ Kooperatife üye (Adı.....)
☐ Üretici Birliğine üye (Adı.....)
☐ Şirket ortağı (Adı.....)
☐ Mesleki Kuruluş (Adı.....)

C. İŞLETME YAPISI

Bina varlığı Kira ☐ Kendi malı ☐

1) İşletmenin Kuruluş Tarihi:.....

2) İşletmenin Statüsü:.....

a) Kooperatif b) Limited Şirketi c) Anonim Şirketi d) Şahıs veya aile şirketi e) diğer.....

3) Çalışan Sayısı:.....

4) İşletmenin Kapasitesi:.....ton/yıl

5) Yıllık ortalama ürün ticaretiniz ne kadardır? ton/yıl

6) İşletme kayıt sistemi tutuyor musunuz?

a) Evet

b) Hayır

7) Kendiniz tarımsal üretimde bulunuyor musunuz?

a) Evet ☐ Bitkisel Üretim ☐ Hayvansal Üretim

b) Hayır

8) Ana faaliyet kolunuz olan ürünün (ç.kabak veya.....) üretimini yapıyor musunuz veya sözleşmeli üretim yaptırıyor musunuz?

a) Evet (kaç dekarlık alanda:.....)

b) Hayır

9) İşletmenizin kuruluş yeri seçiminde etkili olan faktörler nelerdir?

(a) Ham madde temini (d) Kuruluş yerinin parasal değeri (g) Diğer:.....

(b) İş gücü temini (e) Pazarlama

(c) Teşvik imkânı (f) Bölgenin altyapı imkânları

10) Ürün alımlarını nasıl gerçekleştiriyorsunuz?

a) Çiftçiden Tarladan kabala alım

b) Çiftçiden Tarladan kilo ile alım

c) Üretici tarafından hasat edilip getiriliyor

d) Kendi ürünümü hasat ediyorum

e) Çiftçi deposundan alım

f) Aracıdan alıyorum

h) Diğer:.....

11) Ürünü alım şekliniz nasıl?

a) Dökme yığın şeklinde b) Torbalanmış ürün şeklinde c) Diğer.....

12) Ürünü hangi şekilde temin ediyorsunuz? (İşleme Tesisi için)

Ürün temin kaynağı	Satın Alınan Kişilerin Payı
a) Üreticiden	%
b) Toplayıcı (yerel) tüccardan	%
c) Komisyoncudan	%
d) Kendi tarlamdan	%
e) Büyük tüccarlardan	%
f) Diğer	%

13) Ürün alım-satımlarınızda;

Alıma başlama tarihi (ay) :.....	Satışa başlama tarihi (ay) :.....
Alım bitiş tarihi (ay) :.....	Satış bitiş tarihi (ay) :.....
Alımın en yoğun olduğu dönem:.....	Satışın en yoğun olduğu dönem:.....

14) Ürünü öncelikli olarak hangi ilçelerden veya yörelerden almayı tercih ediyorsunuz?

İlçe ya da yöre	Nedeni

15) Ürün satın alımında sorun yaşıyor musunuz?

(a) Evet (b) Hayır (c) Kısmen

16) Cevabınız evet veya kısmen ise, ne tür sorunlarla karşılaşıyorsunuz? (birden fazla seçenek işaretlenebilir)

- (a) Belirli dönemlerde yeterince ham madde bulunamaması
- (b) Çeşit ve kalitenin istenen düzeyde olmaması
- (c) Fiyat istikrarsızlığı
- (d) İşletme sermayesi eksikliği
- (e) Yetersiz kapasite
- (f) Yanlış ambalaj ve paketleme
- (g) Depolama imkânının olmayışı
- (h) Diğer:.....

17) Satın aldığınız/işleyeceğiniz ürüne temizleme, yıkama veya paketleme gibi herhangi bir işlem yapıyor musunuz?

- a) Evet, (Hangi işlemleri uyguluyorsunuz?).....
- b) Hayır

18) Satın aldığınız ürünün kalitesini nasıl belirliyorsunuz? (Önem sırasını yazınız)

(9,8,7,6,5,4,3,2,1)

Faktörler	Önem Sırası
a) Ürünün rengi	
b) Temizlik(İçindeki yabancı madde miktarı)	
c) Danelerin iriliği	
d) Yağ oranı	
e) Danelerin zedelenmemiş olması	
f) Ürünün hektolitre ağırlığı(kg)	
h) Çıtlama kolaylığı(Kolay/Zor)	
i) Danenin şekli(Dar Eliptik, Geniş Eliptik, Eliptik)	
i) Diğer:.....	

19). Ürün alım fiyatınız ne kadardır? Dönemsel dalgalanmalar nasıl?

Ürün (kalite)	Dönem (ay)	Fiyat (₺/kg)

20) Ürün alırken fiyatı belirleyen faktörler nelerdir? (7,6,5,4,3,2,1 önem sırasını yazınız)

Faktörler	Önem Sırası
a) Ödeme zamanı	
b) Ürün miktarı	
c) Ürün kalitesi	
d) İşletmenin yeri (konumu)	
f) Muhafaza koşul ve süresi	
h) Ürün çeşidi ve tipi	
i) Diğer:	

21) Satın aldığınız ürünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Değerlendirme Şekli	Miktar
Doğrudan tüketiciye satış	%
Perakendeciye satış	%
İhracatçıya satış	%
Doğrudan kendim ihraç ediyorum	%
İşleme tesislerine satış	%
Aile tüketimi	%
İlaç ve kozmetik sanayine satış	%
Toptancıya	%
Diğer:.....	%
Toplam	

22) Satın aldığınız ürünü satıncaya/işleyinceye kadar;
Ortalama ne kadar süre bekletiyorsunuz?
Ne oranda kayıplar oluyor? %
Kayıp nedenleri nelerdir?

!!! İşleme Tesisi Sahibi ise Bu Soruları Sorunuz !!!

23) İşletmenizde ürettiğiniz ürünü ne kadar süre depoluyorsunuz?

24) Depolama süresini neler belirliyor?

25) Ürünü ne şekilde depoluyorsunuz (dökme yığın, torbalanmış ürün, paket.....)

26) İşletmenizde ürettiğiniz ürünü satıncaya kadar kalitede bozulmalar oluyor mu?
Evetse neden?

27) Ürün alım-satımında diğer tüccarların rekabeti söz konusu oluyor mu?

a) Hiç olmuyor b) Kısmen oluyor c) Rekabet var

28) Ürün satışlarınız kimlere oluyor?

Ürün	Alıcı*	Faaliyet gösterdiği yer**	Ürün teslim şekli (kasalı, çuvalı, paket,dökme yığın vb.)	Toplam satılan miktar içindeki payı

*Diğer tüccarlar, fabrikalar, toptancılar, vb.

** Bölge içi, bölge dışı, il, ilçe

29) Alım satım işlerinizi gerçekleştirdiğiniz bir büronuz var mı?

a) Evet b) Hayır

30) Yıllık ortalama ürün ticaretiniz ne kadardır? ton/yıl

31) Ürünü ortalama ne kadar fiyata satın alıyorsunuz?..... "/kg

32) Ürünü ortalama ne kadar fiyata satıyorsunuz? "/kg

!!! İşleme Tesisi Sahibi ise Bu Soruları Sorunuz !!!

**33) İşletmenizde üretim sırasında karşılaştığınız en önemli sorunlar nelerdir?
Çözüm için önerileriniz nelerdir?**

34) Pazardaki payınızı artırmak için ne tür uygulamalarda bulunuyorsunuz (önem sırasına göre yazınız)?

Ürün alımında

Ürün satımında.....

35)Ürün pazarlaması ile ilgili sorunlarınız nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....

36. Bu sorunların çözümü için neler yapılabilir?

.....
.....
.....
.....
.....

Kayseri de Çerezlik Kabak Tarımı ve Buna Dayalı Sanayi İle İlgili Görüşler

37) Size göre Kayseri ilinde üreticilerin tarımsal faaliyetlerinde karşılaştıkları sorunlarla ilgili aşağıda verilen ifadelerin ne derece önemli olduğunu yalnızca bir rakamı işaretleyerek belirtiniz. (1= önemli değil, 2= kısmen önemli, 3= önemli)

	Önemli değil	Kısmen önemli	Önemli
Ürün satış fiyatının düşük olması/fiyatlardaki değişimleri öngörememe			
Toprak dağılımının çok parçalı olması ve verim düşüklüğü			
Toprak hazırlığı ve ekim konusunda bilgi yetersizliği			
Girdi maliyetlerinin yüksek olması			
Devlet destekleri/teşviklerinin yetersiz olması			
Makine ve ekipman eksikliği			
Gübreleme, sulama ve ilaçlama konusunda bilgi yetersizliği			
Tohum temininin zamanında karşılanmaması			
Büyüme için finansman eksikliği			
Sulama sorunları			
İşgücü maliyeti ve işgücü temini			
Kaliteli tohum, zirai ilaç ve doğal gübre bulmada zorlanma			
Ürünün satışında sıkıntı yaşama			
Üretilen ürünlerin tüketiciye ulaşana kadarki araçların fazlalığı			
Kredi temininde bürokrasi fazlalığı			
Kredi faizlerinin yüksekliği			
Alternatif ürünlerdeki fiyat değişiminin ürün fiyatına etkisi			
İşletmelere yardımcı olacak finans yönünden destekleyecek herhangi bir yapının olmaması(finans kaynağı kooperatif, birlik v.s)			
Piyasada ticari kimliği olmadan alım satım yapan(kayıtsız çalışan tüccarlar) araçların fazlalığı			
Ç.kabakta yurt dışından ürün ithalatı tüccarları olumsuz etkilemektedir			
Taban fiyatını belirleyerek, alım politikası uygulayan bir devlet kurumunun olmaması			
Ürün planlamasının düzenli yapılmaması nedeniyle bazı yıllarda yeterli miktarda ürün bulunmaması			
Diğer ().....			

38) Kayseri ilinin Çerezlik Kabak tarım potansiyelini yeteri kadar değerlendirdiğini düşünüyor musunuz?

a) Evet b) Hayır c) Kısmen

39) Cevabınız hayır veya kısmen ise, sizce bunun nedenleri nelerdir?

.....

40) Kayseri ilinde Çerezlik Kabak tarımında modern girdi ve teknolojiler yeterince kullanılıyor mu?

a) Evet b) Hayır c) Kısmen

41) Size göre, Kayseri ilindeki Ç. Kabak üreticilerinin, ürettikleri tarım ürünlerini pazarlama konusunda yaşadığı sıkıntıların aşılması amacıyla yapılması gereken faaliyetler nelerdir?

.....
.....
.....

42) Size göre, Kayseri ilinde tarıma dayalı sanayi firmalarının karşılaştıkları en önemli sorunlar nelerdir?

.....
.....
.....

43) Kayseri ilinde tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi amacıyla neler yapılmalıdır?

.....
.....
.....
.....

44) Kayseri ilinde tarımsal altyapının geliştirilmesi ve üretimin arttırılması amacıyla devletin ne tür destekler ve yatırımlar yapması gerekmektedir?

.....
.....
.....
.....

45) Kayseri ilinde Çerezlik Kabak tarımının gelişmesi için özel sektör hangi alanlarda yatırım yapabilir?

.....
.....
.....
.....

46) Size göre, Kayseri de Çerezlik Kabak tarımının gelişmesi için İl Tarım Müdürlüğünün asıl hedefleri neler olmalıdır?

.....
.....
.....
.....

47) SWOT

a. Size göre faaliyet gösterdiğiniz üründe(Ç. Kabak) Kayseri'nin güçlü gördüğünüz noktaları nelerdir?

b. Size göre faaliyet gösterdiğiniz üründe(Ç. Kabak) Kayseri'nin zayıf gördüğünüz noktaları nelerdir?

c. Size göre faaliyet gösterdiğiniz üründe(Ç. Kabak) Kayseri'de fırsat olarak gördüğünüz noktalar nelerdir?

d. Size göre faaliyet gösterdiğiniz üründe(Ç. Kabak) Kayseri'de tehdit olarak gördüğünüz noktalar nelerdir?